

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ

(ਮਾਸਿਕ ਪੰਜਾਬੀ) ਸਾਲ ਪਹਿਲਾ

ਜੂਨ 2010

ਅੰਕ

3

ਕੌਮ ਨੂੰ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਾ ਰੰਗ ਚੜ੍ਹਦਾ ਵੇਖਿਆ।

ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਹਾੜਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ 16 ਜੂਨ 2010

ਜ਼ੁਲਮ ਦੇ ਨਾਲ ਧਰਮ ਨੂੰ ਜੰਗ ਲੜਦਾ ਵੇਖਿਆ,
ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਹੱਥ ਸਿਦਕ ਦੀ ਤਲਵਾਰ ਫੜਦਾ ਵੇਖਿਆ,
ਤੱਤੀ ਤਵੀ ਤੇ ਸੁਖਮਣੀ ਰੱਬ ਆਪ ਪੜ੍ਹਦਾ ਵੇਖਿਆ,
ਬਣ ਪਤੰਗਾ ਸ਼ਮੂ ਤੇ ਇੱਕ ਨੂਰ ਸੜਦਾ ਵੇਖਿਆ,
ਖਾ ਉਬਾਲੇ ਦੇਗ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਇਸ਼ਕ ਕੜ੍ਹਦਾ ਵੇਖਿਆ,
ਕੌਮ ਨੂੰ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਾ ਰੰਗ ਚੜ੍ਹਦਾ ਵੇਖਿਆ।

ਪ੍ਰੋ. ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ 'ਕੈਲਵੀ'

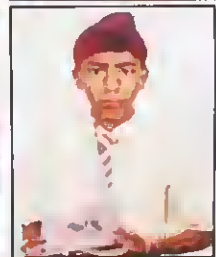
WITH BEST COMPLIMENTS FROM:

RKM

HOUSING LTD.

Corp. Off : - SCO 673, IInd Floor, Sector 70, Mohali
 Phone No. 0172-4655654, 4655653, Email: rkmhousing@gmail.com
 Fax: 0172-4655654, website: www.rkmhousing.com

ਕਾਨਾ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਸਕੂਲ ਨੰਦਪੁਰ ਕਲੋਡ (ਮਹਿਮਾਨ ਸਕੂਲ) ਵਿਖੇ ਇਨਾਮਵੇਡ ਸਮਾਰੋਹ ਸਮੇਂ ਜੰਤੂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਕੂਲ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਹਰਸੇਵਕ ਸਿੰਘ, ਸਟਾਫ਼ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਵਜੋਂ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੰਤਰਕਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਸੇਵਕ, ਸਹਿ ਸੰਪਾਦਕ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਤਪੁਰੀ, ਬਾਬਾ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ, ਸ. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਸ. ਜੋਧ ਸਿੰਘ, ਮਾਸਟਰ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸ. ਹਰੀ ਸਿੰਘ

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ

(ਮਾਸਿਕ, ਪੰਜਾਬੀ)

ਸਾਲ: 1

ਜੂਨ : 2010

ਅੰਕ:3

ਸੰਪਾਦਕ:- ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਸੇਵਕ
9465216530

ਸਹਿ ਸੰਪਾਦਕ: ੧. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਤਪੁਰੀ
9316133498 (ਆਨਰੇਰੀ)
੨. ਇੰਜ ਸੁਰਜਨ ਸਿੰਘ ਜੱਸਲ
9815549523 (ਆਨਰੇਰੀ)

ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

੧. ਸ. ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਹਿਰਾਂਵਾਲਾ (ਮੁੱਖ ਸਲਾਹਕਾਰ)
੨. ਸ. ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਲਾਜ ੩. ਸ. ਮੇਵਾ ਸਿੰਘ ਕਜਹੇੜੀ
੪. ਸ. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਮੈਨੋਜਰ ੫. ਸ. ਫਤਿਹ ਜੰਗ ਸਿੰਘ
੬. ਸ. ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ੭. ਡਾ. ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਸੋਮਲ
੮. ਸ. ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਿਸ਼ਨਪੁਰਾ

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਤੀਨਿੱਧ

੧. ਸ. ਜਸਮੀਤ ਸਿੰਘ (ਦੱਖਣੀ ਭਾਰਤ) 9993376566
੨. ਸ. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਕਲੋੜ (ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ) 9463490964
੩. ਦੇਸ ਰਾਜ ਸਿੰਘ ਪਟਿਆਲਾ (ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ) 9815731013
੪. ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰੀ U.S.A 0014089039952

ਚੰਦਾ ਭੇਜਣ ਦਾ ਪਤਾ

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ

712, ਅਨੰਦਪੁਰ ਕੰਪਲੈਕਸ,
ਕਜਹੇੜੀ, ਯੂ.ਟੀ. ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ। 160036

ਫੋਨ/ਫੈਕਸ:- 0172-2623163, 9465216530

E-Mail:- bhaiditsinghpatrika@yahoo.com

website:- www.bhaiditsinghpatrika.com

ਚੰਦਿਆਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ

ਸਮਾਂ	ਦੇਸ਼ ਵਿਚ	ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ
ਸਾਲਾਨਾ	200/-	\$ 30
ਪੰਜ ਸਾਲ	900/-	\$150
ਲਾਈਫ ਮੈਂਬਰ	5000/-	\$1000

ਇੱਕ ਕਾਪੀ:- 20 ਰੁਪਏ

ਤਤਕਰਾ

- + ਜੇ ਦਿਲੋਂ ਪੰਥ ਦਾ ਭਲਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਸੰਪਾਦਕੀ 2
- ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੋਚ ਨਾਲ ਜੁੜੋ! ਗੁਰਪੁਰ ਨਿਵਾਸੀ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ 4
- + ਖਬਰ ਦਾਰ ਹੋਵੇ ਕਾਤਲ ਆਏ ਜੇ ਗੁਰਪੁਰ ਨਿਵਾਸੀ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ 4
- + ਪੰਨਾ ੬-੧੨ ਖਾਲਸਾ ਅਖਬਾਰ ਲਾਹੌਰ ੧੧੦ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਖਾਲਸਾ ਅਖਬਾਰ ਲਾਹੌਰ ੨ ਜੂਨ ੧੮੯੬ 6
- + ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪਰ ਵਿਚਾਰ ਖਾਲਸਾ ਅਖਬਾਰ ਲਾਹੌਰ ੨ ਜੂਨ ੧੮੯੯ 7
- + ਨੀਤੀ ਬਚਨ ਖਾਲਸਾ ਅਖਬਾਰ ਲਾਹੌਰ ੨ ਜੂਨ ੧੮੯੯ 7
- + ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਦੇਸ਼ਾਂਤ੍ਰੀ ਖਬਰਾਂ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਖਾਲਸਾ ਅਖਬਾਰ ਲਾਹੌਰ ੨ ਜੂਨ ੧੮੯੯ 8
- + ਪੱਤ੍ਰ ਪ੍ਰੇਰਕਾਂ ਦੇ ਪੱਤ੍ਰ ਖਾਲਸਾ ਅਖਬਾਰ ਲਾਹੌਰ ੨ ਜੂਨ ੧੮੯੯ 9
- + ਭਗਤ ਜਨਾਂ ਹਰਿ ਮਾਂ ਪਿਉ ਬੇਟਾ॥ ਸ ਮਲੂਕ ਸਿੰਘ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ 13
- + ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਡਾ. ਪਰਮਵੀਰ ਸਿੰਘ 16
- + ਸਭੇ ਏਕ ਹੈ (ਮਿੱਠੀ ਕਹਾਣੀ) ਸ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ 18
- + ਕਾਵਿ ਕਿਆਰੀ ਪ੍ਰੋ. ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੈਲਵੀ ਅਤੇ ਹੋਰ 19
- + ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਏਕਤਾ ਦਾ ਸਬਕ ਗਿਆਨੀ ਧਰਮ ਸਿੰਘ 22
- + ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਾ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨਲ ਸਿਸਟਮ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸ਼੍ਰੀ ਅਭਿਨਵ, ਜੰਮੂ 23
- + ਆਰਿ ਪੰਜਾਬੀ ਆਪਣੇ ਘਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ ਸ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਤਪੁਰੀ 25
- + ਸਿੱਖ ਸੰਘਰਸ਼ ਅੱਜ ਫੇਲ੍ਹ ਕਿਉਂ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ? ਸ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਤੁੰਗਵਾਲੀ 26
- + ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ- ਸਿੱਖਾਂ ਵਲੋਂ ਹੀ ਵਿਤਕਰਾ ਕਤਿ ਭਿਆ ਸ. ਫਤਿਹ ਜੰਗ ਸਿੰਘ 28
- + ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਖੂਬੀਆਂ ਬੀ. ਸਵਿੰਦਰਜੀਤ ਕੌਰ 30
- + ਪੁੱਛੋ ਤਾਂ ਸਹੀ- ਜਵਾਬ ਹਾਜ਼ਰ ਹੈ। ਸ. ਐਨ. ਐਸ. ਸੇਵਕ 32
- + ਦਸਮੇਸ਼ ਦੇ ਸ਼ੇਰ ਦਿੱਜ. ਸੁਰਜਨ ਸਿੰਘ ਜੱਸਲ 33
- + ਮਹਾਂ ਕਾਵਿ ਚਾਰ ਮੂਏ ਤੇ ਕਿਆ ਭਇਆ ਸ. ਮੇਵਾ ਸਿੰਘ 34
- + ਸਹਿਯੋਗੀ ਸੁਨੇਹੋ 36

ਲੇਖਕਾਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਾਦਕ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਨਿਜੀ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਸਿਰਫ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇਗਾ।

ਸੰਪਾਦਕ

ਫਾਪਕ, ਸ.ਸ਼ਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਸ. ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਸੇਵਕ ਨੇ ਮਾਲਕ ਸ. ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਸੇਵਕ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਮਜ਼ੈਸਟਿਕ ਪ੍ਰੈਸ, ਬੇ. ਸ਼ਾਹ 7, ਫੇਜ਼ 7 ਮੁਹਾਲੀ, (ਪੰਜਾਬ) ਫੋਨ:- 0172-5090645 ਤੋਂ ਫਾਪਕ ਕੇ #712, ਅਨੰਦਪੁਰ ਕੰਪਲੈਕਸ ਕਜਹੇੜੀ (ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ) ਤੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ। ਸੰਪਾਦਕ ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਸੇਵਕ।

ਜੇ ਦਿਲੋਂ ਪੰਥ ਦਾ ਭਲਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੋਚ ਨਾਲ ਜੁੜੋ!

ਐਨ. ਐਸ. ਸੇਵਕ

ਲੱਗਭੱਗ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੁਨੀਆਂ ਨੇ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਤਰੱਕੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸੁਭਾਵਕ ਹੈ ਧਰਮ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹੋ ਰਫਤਾਰ ਰਹੀ ਹੋਵੇ। ਪਰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੇ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਾਅਰਕ ਮਾਰੇ ਹਨ। ਬੇਅੰਤ ਸੰਗਮਰਮਰ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਜੂਬੇ ਤਿਆਰ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਦਿੱਖ ਪੱਖੋਂ ਇਹ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਵੱਖਰੀ ਮਿਸਾਲ ਹਨ, ਪਰ ਹੁਣ ਦਿਮਾਗ ਪੱਖੋਂ, ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਗਿਆਨ ਪੱਖੋਂ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਖੋਜ ਪੱਖੋਂ ਉਮੀਦ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਮਿਹਨਤ ਕਰਕੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਇਤਹਾਸ ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ ਮੀਲ ਪੱਥਰ ਗੱਡ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਜਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਿੰਨੇ ਵਿਦਵਾਨ, ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ, ਪ੍ਰਚਾਰਕ, ਰਾਗੀ ਢਾਡੀ, ਕੀਰਤਨੀਏ, ਬਾਬੇ, ਬਾਬਿਆਂ ਦੇ ਡੇਰੇ, ਮੀਡੀਏ ਰਾਹੀਂ ਬੋਲਬਾਲਾ, ਧਾਰਮਿਕ ਸਮਾਗਮ, ਸਤਾਬਦੀਆਂ ਮਨਾਉਣ ਅਤੇ ਯਾਦਗਾਰਾਂ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਜੋ ਦਿੱਸ ਹੱਦੇ ਕਾਇਮ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦੀ ਰੂਹ ਰੁਸ਼ਨਾ ਰਹੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਜੋਕਾ ਸਿੱਖ, ਗਿਆਨ, ਗੁਰਬਾਣੀ, ਵਿਦਵਤਾ, ਬੁੱਧੀਮਤਾ ਪੱਖੋਂ ਹੁਣ ਬਿਲਕੁੱਲ ਵੀ ਉਣਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਹੁਣ ਤਾਂ ਇੰਜ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਗਿਆਨ ਦਾ ਭੰਡਾਰ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਠੀਕ ਹੈ

ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਪ੍ਰਤੀ, ਧਾਰਮਿਕ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਪ੍ਰਤੀ, ਕੌਮ ਪ੍ਰਤੀ, ਸਮਾਜਿਕ, ਧਾਰਮਿਕ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਚੇਤ ਤੇ ਗਿਆਨ ਭਰਪੂਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਕਹਾਵਤ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਵਾਰ ਭਲਵਾਨ ਆਪਣੇ ਹੀ ਭਾਰ ਨਾਲ ਡਿੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਅਲੰਬਤਦਾਰਾਂ, ਵਿਦਵਾਨਾਂ, ਲੇਖਕਾਂ ਆਦਿ ਨਾਲ ਵਾਪਰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅਖਬਾਰਾਂ, ਰਸਾਲਿਆਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਪੂਰੀ ਸੁਹਿਰਦਤਾ ਨਾਲ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਤੇ ਪੁੱਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਅਲੰਬਤਦਾਰ ਦਿਨ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਤੇ ਆਪਣੀ ਵਿਦਵਤਾ ਵਿੱਚ

ਉਲਝਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਹਰ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਸਿੱਖ ਕਰਨ ਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਨੂੰ ਖੁੰਜੇ ਲਾਉਣ ਲਈ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਉਲਝਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਨਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦੀ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਹੈ, ਨਾ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਦੇ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦੀ ਫਿਕਰ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ ਦੀ ਵਿਹਲ ਹੈ। ਜੇ ਕੁੱਝ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਹੈ, ਆਪਣੀ ਚੌਧਰ ਕਿਵੇਂ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਕੁਰਸੀ ਕਿਵੇਂ ਹਥਿਆਈ ਜਾਵੇ ਤੇ ਗੋਲਕ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਜੱਫਾ ਮਾਰਿਆ ਜਾਵੇ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦੇ ਅਰਥ ਅੱਜ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਪੂਰੇ ਢੁਕਦੇ ਹਨ, “ਰੋਟੀਆ ਕਾਰਨ ਪੂਰੇ ਤਾਲ” ਭਾਵ ਇਹ ਢਕਵੰਜ ਸਭ ਪੈਸੇ ਦੀ ਖਾਤਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਤ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ ਕਿ ਇੱਕ ਨਹੀਂ, ਦੋ ਨਹੀਂ, ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਫਰੰਟ ਖੁਲ੍ਹੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਕਈ ਵਾਰੀ ਤਾਂ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਦੋ ਵਿਰੋਧੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਪੰਥ ਦੇ ਧੜਿਆ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਹਰ ਇੱਕ ਦੀ ਦੁਹਾਈ ਹੈ “ਪੰਥ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਹੈ”।

ਨਿੱਤ ਨਵੇਂ ਵਿਵਾਦ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਧੜਾਧੜ ਵਿਦਵਾਨ ਉੱਠ ਰਹੇ ਹਨ। ਨਿੱਤ ਨਵੇਂ ਬਿਆਨ ਸੁਰਖੀਆਂ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਕਿ ਕੌਣ, ਕਿਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਆਪਾ ਧਾਪੀ ਮਚੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਪੁਰਾਣੇ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ, ਖੋਜੀਆਂ, ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਆਦਿ ਵੱਲੋਂ ਰਚੇ ਗ੍ਰੰਥ ਜਾਂ ਸਾਹਿਤ ਆਦਿ ‘ਤੇ ਨਿਤ ਚੜ੍ਹਦੇ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚਿੰਨ ਲੱਗਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਦਾ ਵੀ ਬਿਆਨ ਜਾਂ ਰਚਨਾ ਪੜ੍ਹੀਏ ਸੱਚੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਤੇ ਚਿੱਕੜ ਸੁੱਟਣਾ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ। ਕਈ ਵਾਰੀ ਤਾਂ ਸੋਚ ਸੋਚ ਕੇ ਮਨ ਇੰਨਾਂ ਖਰਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਬਣੇਗਾ ਸਿੱਖ ਤੇ ਸਿੱਖੀ ਦਾ? ਕਿਸ ਬਿਖੜੇ ਪੈਂਡੇ ਤੇ ਤੁਰ ਪਈ ਹੈ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦੀ ਸਿੱਖੀ, ਨੰਗੀਆਂ ਤਲਵਾਰਾਂ ਲੈ ਕੇ ਕਿਹੜਾ ਜਮਰੋਦ ਦਾ ਕਿਲਾ ਸਰ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਗੁਰੂ ਦਾ ਖਾਲਸਾ?

ਗੱਲ ਕੀ, ਸਿੱਖੀ, ਪੰਥ ਤੇ ਖਾਲਸੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਨੂੰ

ਕੋਈ ਸਰੋਕਾਰ ਨਹੀਂ। ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਕੋਤੀ ਜ਼ਰੂਰ ਲੱਗੇਗੀ, ਪਰ ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰੋਕਾਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਹਰ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦੀ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨੰਬਰ ਤੇ ਰੱਖੇਗਾ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਜਿਵੇਂ ਮਰਜ਼ੀ! ਪਰ ਨਾ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਨਾ ਸੋਚਣਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਗੋਲਕ ਤੱਕ ਮਤਲੱਬ ਹੈ। ਪੁਰ ਕੀ ਬਾਣੀ, ਹਾਜਰ ਨਾਜਰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਬਾਣੀ 'ਤੇ ਕਿੰਤੂ ਪਰੰਤੂ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਚੋਰੀ ਛਿਪੇ ਇੰਨਕਾਰ ਕਰਨਾ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਰਬ-ਉੱਚਤਾ ਤੇ ਮੱਤ ਭੇਦ, ਗੁਰੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਬਖਸ਼ੀਆਂ ਦਾਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਨਿੱਤ ਨਵੇਂ ਫਾਰਮੂਲੇ, ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਵਿਵਾਦਮਈ ਮਹਾਨਤਾ ਆਦਿ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਕਿਧਰ ਨੂੰ ਲੈ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਫਿਕਰ ਨਹੀਂ।

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਪੰਜ ਕਕਾਰਾਂ ਵਾਲੀ ਖਾਲਸਾ ਕੌਮ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜਾਗਦੀ ਜੋਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸੁਨੇਹਾ ਕਾਮ, ਕਰੋਧ, ਲੋਭ, ਮੋਹ, ਹੰਕਾਰ ਆਦਿ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣਾ ਹੈ। ਕਿਹੜਾ ਮਾਈ ਦਾ ਲਾਲ ਤਨੋਂ ਮਨੋਂ ਇਹਨਾਂ 'ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਸਾਰੇ ਆਪਣੇ ਮਨ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰ ਝਾਤੀ ਮਾਰੋ ਤੇ ਉਤਰ ਲੱਭੋ ਕਿ ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਕਿਹੜੀ ਸਿਖਿਆ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਧਾਰਨ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ? ਇਸ ਤੋਂ ਮੁਨਕਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ, ਜਾਗਦੀ ਜੋਤ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਹਾਜਰ ਨਾਜਰ ਗਿਆਰਵੇਂ ਤੇ ਆਖਰੀ ਗੁਰੂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰ ਪ੍ਰਾਣੀ ਦਾ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦਾ ਸਵਾਲ ਇਸ ਪਾਸੇ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਕਿਉਂ ਨਿੱਤ ਡੋਰਿਆਂ, ਚੇਲਿਆਂ, ਤਾਂਤਰਿਕਾਂ ਤੇ ਬਾਬਿਆਂ ਵੱਲ ਵਹੀਰਾਂ ਘੱਤੀ ਜਾਂਦੇ ਹੋ? ਕਿਉਂ ਵਹਿਮਾਂ, ਭਰਮਾਂ, ਮੜ੍ਹੀ ਮਸਾਣਾਂ, ਟੂਣੇ ਟਾਮਣਾਂ ਦੇ ਚੱਕਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫੱਸੇ ਹੋਏ ਹੋ? ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਬਿਪਰਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਘਿਸੇ ਪਿਟੇ ਰਸਮਾਂ ਰਵਾਜਾਂ ਨੂੰ ਤਲਾਜਲੀ ਦਿੰਦੇ? ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਸਾਡਾ ਮੰਨ "ਪੁਰ ਕੀ ਬਾਣੀ ਆਈ, ਜਿਨ ਸਗਲੀ ਚਿੰਤ ਮਿਟਾਈ" 'ਤੇ ਟਿਕਦਾ? ਕਿਉਂ ਹਾਰੇ ਹੋਏ ਜਵਾਰੀਏ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਧਰ ਉੱਧਰ ਹੱਥ ਪੱਲੇ ਮਾਰ ਰਹੇ ਹੋ?

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਚਾਰ ਦਰਜਨ ਦੇ ਕਰੀਬ ਪੁਸਤਕਾਂ ਰਾਹੀਂ, ਖਾਲਸਾ ਅਖਬਾਰ

ਰਾਹੀਂ, ਭਾਸਣਾਂ ਰਾਹੀਂ, ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਹਲਾਤਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾ ਕੇ ਬਾਰ ਬਾਰ ਪੰਥ ਨੂੰ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੰਥ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿੰਨੇ ਸੁਹਿਰਦ ਹਨ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ ਥਾਂ ਥਾਂ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਫੈਲੀਆਂ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹ ਪਾਉਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਅਵਾਜ਼ ਉਠਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਖਾਲਸੇ ਪੰਥ ਨੂੰ ਬਾਰ ਬਾਰ ਟਕੋਰਾਂ ਮਾਰ ਮਾਰ ਕੇ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਗੁਰੂ ਡੰਮ, ਡੇਰਾ ਵਾਦੀਆ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗ ਕੇ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੂਰਤੀ ਪੂਜਾ, ਟੂਣੇ ਟਾਮਣ, ਮੜ੍ਹੀ ਮਸਾਣ, ਆਦਿ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਮੁਹਿਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਨਕਲੀ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਬੋਧ ਰਾਹੀਂ ਸਿੰਘ ਸਜਣ ਤੋਂ ਬਾਦ ਵੀ ਜਾਤ ਪਾਤ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਦੇ ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ ਮਿਹਨੇ ਮਾਰ ਮਾਰ ਕੇ ਸਮਝਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਦੇ ਨਾਲ, ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਹਿਰ ਰਾਹੀਂ ਨਵੀਆਂ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਕਾਇਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਰੋਲ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਿਰਪੱਖਤਾ, ਨਿੱਡਰਤਾ ਅਤੇ ਸਿਰਤਪੁਣੇ ਨਾਲ ਨਿਭਾਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਹਰ ਗੱਲ ਤਰਕ ਰਾਹੀਂ, ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੇ ਦੇ ਕੇ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਗੁਰੂ ਮੰਨਣਾ ਸੀ।

ਖਾਲਸ ਸਮਾਜ ਤੇ ਖਾਲਸ ਪੰਥ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੋਚ ਦਾ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸਫਲ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਤੋਂ ਮੁੱਖ ਮੋੜਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਸਫਲਤਾ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਈ ਸੀ। ਸੋ ਅੱਜ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਮੁਤਾਬਿਕ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਢਾਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਇਹ ਝਗੜੇ ਝੇੜੇ ਮੁੱਕ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਖਾਲਸੇ ਪੰਥ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਤੇ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦਾ ਨਵਾਂ ਤੇ ਨਰੋਆਂ ਸਿਹਤਮੰਦ ਸਮਾਜ ਸਿਰਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸੋ ਜੇ ਸੱਚ ਮੁੱਚ ਹੀ ਅਸੀਂ ਪੰਥ ਦਾ ਭਲਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਦਿਲੋਂ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੋਚ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ!

9465216530

ਖਾਲਸਾ ਅਖਬਾਰ ਲਾਹੌਰ

2 ਜੂਨ 1899

ਖਬਰ ਦਾਰ ਹੋਵੇ ਕਾਤਲ ਆਏ ਜੇ

ਐ ਪੰਥ ਇਸ ਵੇਲੇ ਤੇਰੇ ਪੁਰਾਣੇ ਸਮਯ ਦਾ ਹਾਲ ਅਤੇ ਅੱਜ ਕਲ ਦਾ ਜਵਾਲ ਸਾਡੇ ਸਾਮ੍ਹਨੇ ਪਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੇਖਕੇ ਅੱਖੀਂ ਥੋਂ ਜਲ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਰ ਅਤੀ ਖੇਦ ਆਰਹਾ ਹੈ, ਤੇਰੀ ਇਸ ਅਕਲ ਪਰ ਜੋ ਤੈਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮੂਰਖਤਾ ਦਾ ਖਤਾਬ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸ਼ੋਕ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਤੇਰੇ ਉਸ ਤਜਰਬੇ ਅਤੇ ਤੇਰੀ ਬੁੱਧਿ ਉੱਤੇ ਜੋ ਇੱਕ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਭੀ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦੇ ਕਿਉਂਕਿ, ਉਹ ਛੋਟਾ ਬੱਚਾ ਅਪਨੇ ਹਿਤ ਅਤੇ ਅਹਿਤ ਨੂੰ ਜਾਨਦਾ ਹੈ ਅਰ ਓਪਰਾ ਆਦਮੀ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਤਨਾ ਹੀ ਪਿਆਰ ਕਰਕੇ ਗੋਦੀ ਵਿੱਚ ਬਠਾਲਨਾ ਚਾਹੇ ਪਰ ਉਹ ਉਸ ਤੇ ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਾਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੇਰਾ ਸੱਚਾ ਪਾਇਦਾਰ ਪਿਆਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿੰਤੂ ਇਹ ਨਿਰਾ ਦਖਾਵੇ ਮਾੜ੍ਹ ਹੀ ਸੱਜਨ ਹੈ। ਉਹ ਬੇਗਾਨਾ ਆਦਮੀ ਜੋ ਆਪਣਿਆਂ ਦਾ ਰੂਪ ਬਨਕੇ ਅਰ ਸੁੰਦਰ ਬਸਤ੍ਰ ਅਤੇ ਭੂਖਨ ਪਾਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਓਨ੍ਹਾਂ ਪਰ ਉਹ ਬਾਲਕ ਰੰਚਕ ਮਾੜ੍ਹ ਭੀ ਨਹੀਂ ਰੀਝਦਾ ਅਰ ਅਪਨੇ ਸਨੇਹੀ ਭਾਵੇਂ ਮੈਲੇ ਕੁਚੈਲੇ ਬਸਤ੍ਰਾਂ ਵਾਲੇ ਭੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਨ ਓੜਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੋਦ ਵਿੱਚ ਹੀ ਜਾਕੇ ਸ਼ਾਂਤਿ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤੇ ਤੂੰ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਹੈਂ ਕਿ ਤੇਰੇ ਸਾਮਨੇ ਉਹ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਬੱਚਾ ਕੇਹਾ ਦਾਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਪਨੇ ਅਤੇ ਬੇਗਾਨੇ ਦੀ ਪਹਚਾਨ ਹਿਤ ਅਤੇ ਅਹਿਤ ਦਾ ਸੱਚਾ ਗਿਆਨ ਹੈ ॥

ਪਰੰਤੂ ਐ ਪੰਥ ਤੇਰੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਬੁੱਧਿ ਉਸ ਬਾਲਕ ਵਾਲੀ ਅਜੇ ਤਕ ਨਹੀਂ ਆਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਤੇਂ ਅਪਨੇ ਹਿਤਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪਿੱਠ ਦੇਕੇ ਅਪਨੇ ਘਾਤੀਆਂ ਦੀ ਗੋਦ ਵਿੱਚ ਖੇਲਨਾ ਚੰਗਾ ਜਾਤਾ ਹੈ, ਤੂੰ ਦੇਖ ਜੋ ਤੇਰੇ ਪਿਛਲੇ ਤਾਰੀਖਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਅਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਜ਼ਮੂਨ ਕਿਆ ਪੁਕਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਦੇਖ ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਤੈਨੂੰ ਇਹ ਦਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਤੂੰ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੈਂ ਤਦ ਲੋਗਾਂ ਨੇ ਤੇਰੇ ਕੇਸਾਂ ਪਰ ਨਫਰਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਖਾਲਸਾ ਨਾਮ ਇੱਕ ਹਿਕਾਰਤ ਦਾ ਨਸ਼ਾਨ ਸੀ। ਇਸ ਤੇ ਮਗਰੋਂ ਜਦੋਂ ਸਾਹੀ ਜ਼ੁਲਮ ਤੇਰੇ ਪਰ ਨਾਜ਼ਲ

ਹੋਇਆ ਸੀ ਤਦ ਉਸ ਦੇ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਏਹੋ ਤੇਰੇ ਪੁਰਾਣੇ ਖੈਰ ਖੁਆਹ ਹਿੰਦੂ ਹੀ ਸੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤੇਰੇ ਸ਼ੁਰਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਛੋਟੇ ੨ ਬੱਚੇ ਅਤੇ ਬਲਹੀਨ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਸਾਹੀ ਜ਼ਾਲਮਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰਕੇ ਅਪਨੇ ਖੀਸੇ ਭਰੇ ਅਰ ਤੇਰੇ ਨਾਸ ਦੇ ਮਨੋਰਥ ਪੂਰੇ ਕਰੇ ॥ ਹਿੰਦੂ ਲੋਗ ਤੇਰਾ ਕਦਰ ਇੱਕ ਜਾਨਵਰ ਜਿਤਨਾ ਭੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸਨ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਥੋਂ ਸੌ ੨ ਕੋਹ ਭਜਦੇ ਸਨ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਵੇਦ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਪਸਿੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਰ ਜਿੱਥੋਂ ਤਕ ਹੋਵੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇ ਜੈਸਾ ਕਿ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਸੂਦ੍ਰ ੨ ਕਰਕੇ ਹਕਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ॥ ਕਿੰਤੂ ਦਸਵੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸੱਚੇ ਪੁਰਖਾਰਥ ਦੇ ਰੁੱਖ ਨੇ ਸੰਸਾਰ ਪਰ ਚੰਗੇ ਫਲ ਲਿਆਉਂਦੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਦਾ ਫਲ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਤੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਾਲਮਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ੁਲਮ ਸਮੇਤ ਦਬਾ ਲੀਤਾ ਅਰ ਇਸ ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਤੇਰਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਛਾ ਗਿਆ ਜੈਸਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦਾ ਵਾਕਿ ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਸਦੇ ਹਨ ਕਿ “ਹਿੰਦੂ ਜ਼ਬਰ ਜੋਰਕਰਲੇਉਂ” ਸਕਲ ਰਾਜ ਸਿੱਖਨ ਕੋ ਦੇਉ” ਸੋ ਪੂਰਾ ਹੋਗਿਆ ॥ ਇਸ ਤੇ ਅੱਗੇ ਮਿਸਲਾਂ ਨੇ ਇੱਸ ਬਚਨ ਨੂੰ ਠੀਕ ੨ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਪਰੰਤੂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਮਯ ਵਿੱਚ ਤੇਰੇ ਜਾਨੀ ਦੁਸ਼ਮਨ ਤੇਰੇ ਹੀ ਭੇਸ ਵਿੱਚ ਹੋਕੇ ਤੇਰੇ ਮਿੱਤ੍ਰ ਬਨ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਪਨੀ ਇੱਜ਼ਤ ਅਰ ਦੌਲਤ ਕਮਾਉਨ ਦਾ ਜ਼ਰੀਆ ਖਾਲਸਾ ਕਹਾਉਨਾ ਜਾਨ ਲੀਤਾ। ਸਿੱਧੀਆਂ ਪਗੜੀਆਂ ਅਰ ਸਿੰਘ ਨਾਮ ਰੱਖਕੇ ਭਾਟੜਿਆਂ ਵਾਂਗ ਹੰਸਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਗ ਰਲ ਗਏ ਜਿਸ ਦਾ ਫਲ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਤੇਰੇ ਸਿਦਕੀ ਸਿੰਘ ਤਾਂ ਨੰਗੇ ਭੁੱਖੇ ਨਿਰੇ ਨੁਗਦੇ ਹੀ ਚਲਾਉਂਦੇ ਰਹ ਗਏ ਅਤੇ ਓਹੋ ਤੇਰੇ ਘਾਤੀ ਇਹ ਸਮਝ ਕੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਕੁਛ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਬਨਗਏ ਕਿੰਤੂ ਕੇਵਲ ਸਾਡਾ ਰੂਪ ਅਰ ਨਾਮ ਹੀ ਬਦਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਸਮਝਕੇ ਤੇਰੇ ਹੱਥੋਂ ਚੰਗੇ ਓਹਦੇ ਪਾ ਬੈਠੇ ॥ ਇਹ ਲੋਗ ਜਿਤਨਾ ਚਿਰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਰਹੀ ਉਤਨਾ ਚਿਰ ਤਾਂ ਚੰਗੇ ਓਹਦੇ ਹਾਸਲ ਕਰਕੇ ਸਾਰੇ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਆਗੂ ਬਨੇ ਰਹੇ ਸਨ

ਅਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟਨ ਦੇ ਮਗਰੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਆਪਸ ਦੀ ਫੁੱਟ ਪਾਕੇ ਅਜੇਹੀ ਤਲਵਾਰ ਚਲਵਾਈ ਜੋ ਸ਼ਾਹੀ ਖਾਨਦਾਨ ਦੇ ਸ਼ਾਹਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੇ ਸਿਰ ਖਰਬੂਜ਼ਿਆਂ ਵਾਂਗ ਰੁਲਦੇ ਫਿਰੇ, ਜੈਸਾ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜਾ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਜੈਸੇ ਸੂਰ ਬੀਰ ਮਹਾਰਾਜੇ ਦੁਗਾੜਿਆਂ ਨਾਲ ਭੁੰਨ ਸੁੱਟੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਯਾਰੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਸ਼ਹਜ਼ਾਦੇ ਦੀ ਅਚਾਚੇਤ ਵਰ੍ਹੇ ਗੰਢ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਕੇਸਾਂ ਤੇ ਪਕੜ ਕੇ ਗਰਦਨ ਵੱਢੀ, ਮਹਾਰਾਜਾ ਖੜਕ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਅਤੇ ਨੌਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜਾਨ ਬਾਜ਼ੀ ਜਦ ਤੂੰ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਕਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਦੇਖੇਂ ਤਦ ਤੈਨੂੰ ਹੋਰ ਕੁਝ ਭੀ ਨਹੀਂ ਸੁੱਝੇਗਾ ਸਵਾਇ ਇਸ ਦੇ ਜੋ ਤੂੰ ਜ਼ਾਰ ੨ ਰੋਨ ਲਗ ਜਾਏ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰ ਦੇ ਜਾਨੀ ਦੁਸ਼ਮਨਾਂ ਦੀ ਜਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰੋਏ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਨੂੰ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਤਾਰੀਖ ਸਾਫ ੨ ਦਸ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਬਨਾਵਟੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਸ਼ਾਹੀ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਤਲਵਾਰ ਚਲਵਾਕੇ ਇੱਕ ਅੱਛੇ ਘਰਾਣੇ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ॥

ਬਾਕੀ ਰਹੇ ਖੁਹੇ ਭੋਲੇ ਮੂਰਖ ਖਾਲਸਾ ਨੂੰ ਚੁਕ ਚੱਕਕੇ ਇੱਕ ਜ਼ਬਰ ਦਸਤ ਅਤੇ ਨਿਆਇਕਾਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਾਮਨੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਰ ਰਾਣੀ ਜਿੰਦਾ ਨੂੰ ਅਜੇਹਾ ਮੰਤ੍ਰ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਸਰਦਾਰ ਸਯਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਟਾਰੀ ਵਾਲੇ ਜੈਸੇ ਸੂਰਬੀਰ ਸ੍ਰਦਾਰ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਾਏ ਜਿਸ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਨੇ ਫਿਰ ਭੀ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਕੀਤੀ ਅਰ ਖਾਨਦਾਨ ਦਾ ਬਚਾਉਣਾ ਚੰਗਾ ਜਾਤਾ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੇਰੇ ਸੱਤਯਾ ਨਾਸ ਕਰਨੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਦਾ ਮਨਸ਼ਾ ਪੂਰਾ ਨਾ ਹੋਨ ਦਿੱਤਾ ਪਰੰਤੂ ਫਿਰ ਭੀ ਹੋ ਪੰਥ ਤੇਰੇ ਚੰਗੇ ਭਾਗ ਸਨ ਜੋ ਤੇਰੀ ਰੱਛਕ ਅਰ ਪਾਲਕ ਇੱਕ ਸੱਚੀ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਸ੍ਰੀ ਮਹਾਰਾਣੀ ਕੈਸਰ ਹਿੰਦ ਹੋਈ ਕਿੰਤੂ ਜੇ ਕੋਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਦੁਸ਼ਮਨਾਂ ਦੀ ਗਵਰਨਮਿੰਟ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ

ਤੇਰੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਬੋਦੀਆਂ ਹੀ ਰਹ ਜਾਂਦੀਆਂ ਪਰੰਤੂ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਦਸਵੇਂ ਗੁਰੂ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਜਗ੍ਹਾ ੨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ॥ ਐ ਪੰਥ ਤੇਰੇ ਸਾਮ੍ਹਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਗਾਂ ਦੇ ਦਿਸ਼ਟਾਂਤ ਗੁਵਾਹੀ ਦੇਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਅੰਦਰੋਂ ਅੰਨਮਤੀ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਤੋਂ ਖਾਸ ਮਤਲਬ ਵਾਸਤੇ ਸਿੱਖ ਬਨ ਸੇ ਜੈਸਾ ਕਿ ਸੈਂਕੜੇ ਐਸੇ ਆਦਮੀ ਹਨ ਅਤੇ ਹੋ ਗਏ ਸੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਅਰ ਸ਼ਕਲ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਅੱਜ ਤਕ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਠਾਕਰ ਦੁਵਾਰੇ ਸਿਵਾਲੇ ਅਤੇ ਦੇਵੀ ਦੁਵਾਰੇ ਬਨਾ ਕੇ ਬੁਤ ਪੂਜਾ ਜੋ ਖਾਲਸਾ ਧਰਮ ਤੇ ਬਰਖਲਾਫ ਹੈ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ ਸੀ ਅਰ ਰੱਖੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਔਲਾਦ ਅੱਗੇ ਨੂੰ ਮੋਨੀ ਹੋਕੇ ਓਹੇ ਰੂਪ ਬਨ ਗਈ ਅਤੇ ਬਨ ਰਹੀ ਹੈ॥ ਅੱਜ ਕਲ ਭੀ ਐ ਪੰਥ ਤੇਰੇ ਵਿੱਚ ਐਸੇ ਸਿੰਘ ਹਨ ਜੋ ਕੇਵਲ ਅਪਨੀ ਸ਼ੋਭਾ ਵਾਸਤੇ ਤਾਂ ਪੂਰੇ ੨ ਖਾਲਸਾ ਸਦਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਰ ਲੋਗ ਭੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੰਘ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਪਰੰਤੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੇਖ ਅਤੇ ਵਿੱਖਯਾਨ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਡੇ ਵੱਡੇ ਹਿੰਦੂ ਸੇ ਅਰ ਅਸੀਂ ਭੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ ਹਾਂ ਜਿਸ ਤੇ ਅਪਨੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਸਿੱਖ ਆਖ ਕੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਅਰ ਏਸੇ ਅਸੂਲ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਾਸਤੇ ਤੈਨੂੰ ਖਿਆਲ ਰਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜੇਹੇ ਫਸਲੀ ਬਟੋਰਿਆਂ ਨੇ ਕੁਝ ਥੋੜੇ ਹੀ ਦਿਨਾਂ ਨੂੰ ਤੇਰੇ ਹੱਥੋਂ ਓਡਿ ਕੇ ਅੰਨਮਤੀ ਦੇ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਜਾ ਰਹਨਾ ਹੈ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਅਜੇਹੀ ਜਮਾਤ ਤੇਰੇ ਧਰਮ ਦੇ ਕਤਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅੱਜ ਕਲ ਭੀ ਜ਼ੋਰ ਪਾਇ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤੇ ਅਸੀਂ ਤੈਨੂੰ ਪੁਕਾਰ ਕੇ ਆਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ “ਖਬਰਦਾਰ ਹੋਵੋ ਕਾਤਲ ਆਏ ਜੇ”॥

16 ਜੂਨ 2010 ਨੂੰ ਭਾਈ ਦਿਤ ਸਿੰਘ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ

ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ 16 ਜੂਨ ਦਿਨ ਬੁੱਧਵਾਰ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ, ਸੈਕਟਰ 42 ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਭਾਈ ਦਿਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ (ਮਾਸਿਕ, ਪੰਜਾਬੀ) ਵਲੋਂ “ਭਾਈ ਦਿਤ ਸਿੰਘ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ” ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪੂਰਨ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮ ਦੇ 7 ਵਜੇ ਤੋਂ 9 ਵਜੇ ਤੱਕ ਇਹ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਵੀ ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੇ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਇਸ ਮੌਕੇ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰਨ ਦੀ ਖੇਚਲ ਕਰਨ। ਗੁਰੂ ਕਾ ਲੰਗਰ ਅਤੁੱਟ ਵਰਤੇਗਾ। ਸੰਪਾਦਕ

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪਰ ਵਿਚਾਰ

ਸਾਡੇ ਦੇਸ ਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮੰਤਕੀ ਮਾਦਾ ਬਹੁਤ ਚੱਲਿਆ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਰ ਕਈ ਆਦਮੀ ਏਹੋ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੋ ਬਾਤ ਦਲੀਲ ਦੇ ਨਾਲ ਮੰਨੀ ਜਾਏ ਸੋ ਮੰਨਨੀ ਜੋਗ ਹੈ, ਏਸੇ ਵਾਸਤੇ ਵੱਡੇ ੨ ਫਲਾਸਫਰ ਸਗੋਂ ਨਾਸਤਕ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਦੇਖੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਐਥੋਂ ਤਕ ਵਧ ਗਿਣੀ ਜੋ ਈਸ਼ਵਰ ਨੂੰ ਭੀ ਸਾਬਤ ਨਾਂ ਕਰ ਸਕੀ॥ ਮਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਏਸੇ ਡਰ ਤੇ ਆਖ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮਜ਼ਹਬ ਵਿੱਚ ਮੰਤਕ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ ਕੇਵਲ ਉਸ ਵਿੱਚ ਆਗਯਾ ਪਾਲਨ ਹੀ ਮੁਖ ਪ੍ਰਯੋਜਨ

ਹੈ, ਜਿਸਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਭਾਈ ਜਦ ਕੋਈ ਬਾਤ ਅੜ੍ਹ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਦ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਖਕੇ ਸਮਾਂ ਟਾਲ ਦੇਂਦੇ ਹੈ ਕਿ ਮੰਤਕ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੇ ਵਿੱਚ ਮਕਰੂਹ ਹੈ, ਏਸੇ ਵਾਸਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਪਨੇ ਆਤਮਾਂ ਨੂੰ ਤਸੱਲੀ ਦੇ ਰੱਖੀ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਕਿਸੇ ਕਦਰ ਅਜੇਹਾ ਮੰਨ ਲੈਣਾ

(ਇੰਜ ਲੱਗਦੈ, ਜਿਵੇਂ ਅੱਜ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ!)

1886 ਤੋਂ 1901 ਤੱਕ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਖਾਲਸਾ ਅਖਬਾਰ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਰਹੇ। ਅੱਜ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਿੱਤ ਇਸ ਮਹੀਨੇ 1899 ਦੇ ਸਪਤਾਹਿਕ ਅੰਕ ਦੇ ਖਾਸ ਖਾਸ ਕਾਲਮਾਂ ਨੂੰ ਹੁ-ਬ-ਹੁ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜੋ ਅਗਲੇ ਅੰਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਅੱਜ ਵੀ ਹਾਲਾਤ ਇਕ ਸਦੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਵਾਲੇ ਹੀ ਹਨ। ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ, ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ, ਆਮ ਜਨਤਾ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਉਹੋ ਜਿਹੇ ਹਨ। ਸੰਪਾਦਕੀ ਵੀ ਅੱਜ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਹੈ, ਜੋ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਇੰਜ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਹ ਹਾਲਾਤ ਵੇਖ ਲਏ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ 111 ਸਾਲ ਪਹਿਲੇ ਅਖਬਾਰ ਦੇ ਪੰਨਿਆਂ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕੌਮ, ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ, ਆਮ ਸਮਾਜ ਇਹ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾ ਲਵੇ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਕੀ ਖੱਟਿਆ ਹੈ? ਕੀ ਗਵਾਇਆ ਹੈ?

ਸੋ ਸਨੀਮਰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮਕਸਦ ਹੈ ਕਿ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਆਮ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗ ਸਕੇ ਕਿ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਬਾਕੀ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਚੇਤ ਸਨ। ਉਹ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਸੁਲਭ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਹਰ ਗੱਲ ਆਪਣੀ ਸੰਪਾਦਕੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਲਹਿਜੇ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਹੀ ਹੈ। ਉਮੀਦ ਹੈ ਹਰ ਮਹੀਨੇ 8-9 ਸਫੇ 110-111 ਸਾਲ ਪਹਿਲੇ ਵਾਲੇ ਪੜ੍ਹਕੇ ਸਮੂਹ ਪਾਠਕ ਵਰਗ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੇ ਸੁਪਨਿਆ ਦਾ ਸਿੱਖੀ ਸਮਾਜ ਸਿਰਜਣ ਲਈ ਯਤਨ ਆਰੰਭ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਵਡਮੁਲੇ ਸੁਝਾਵਾਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿੱਚ

ਐਨ ਐਸ. ਸੇਵਕ (ਸੰਪਾਦਕ)

ਇਹ ਮੁਰਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਅਕਲ ਯਾ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਛੱਡਿਆ ਹੀ ਜਾਏ॥ ਅੱਜ ਕੱਲ ਖਾਲਸਾ ਵਿੱਚ ਭੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਹੋਨ ਲੱਗ ਪਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਪਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਭਾਈ ਆਪੋ ਅਪਨੀ ਰਾਇਆਂ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਇੱਕ ਅਖਬਾਰ ਵਿੱਚ ਅਪਨੇ ਮੰਤਕ ਨਾਲ ਸਿੱਧ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਖੰਡੇ ਦਾ ਅਤੇ ਇਸਤ੍ਰੀ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਦ

ਦਾ ਹੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਪਰ ਉਹ ਇਹ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਜੋਗ ਹਨ ਅਰ ਇਹ ਦੇਖਨਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਮੰਤਕ ਕਿਥੋਂ ਤਕ ਠੀਕ ਹੈ:- ੧. ਇਸਤ੍ਰੀ ਅਤੇ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਜੇ ਖੰਡੇ ਦਾ ਇੱਕੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤ

ਛਕਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੁਰਖ ਖੰਡੇ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਨੇ ਕਰਕੇ ਭਾਈ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਇਸਤ੍ਰੀ ਭੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੈਣ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਜਿਸ ਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸਤ੍ਰੀ ਭਾਵ ਰੱਖਨਾ ਪਾਪ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਇਸਤ੍ਰੀ ਨੂੰ ਕਰਦ ਦਾ ਹੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਉਣਾ ਯੋਗ ਹੈ॥ ੨. ਦੂਸਰੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਰਦ ਬਯਾਕਰਣ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸਤ੍ਰੀ ਲਿੰਗ ਹੈ ਅਰ ਖੰਡਾ ਪੁਲਿੰਗ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਇਸਤ੍ਰੀ ਨੂੰ ਲਿੰਗ ਕਰਦ ਤੇ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਪੁਲਿੰਗ ਖੰਡੇ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਹੀ ਛਕਾਉਣਾ ਜੋਗ ਹੈ॥ ਇਹ ਦੋਨੋਂ ਯੁਕਤੀਆਂ ਜੋ ਸਾਡੇ ਸੱਜਣ ਨੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਸੋ ਇੱਕ ਅਜੇਹੇ ਮੰਤਕ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਜੋ ਕਥਨ ਤੇ ਬਾਹਰ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਸੱਕੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈ ਭੀ ਹੁਣ ਗੋਤਮ ਦੇ ਨਯਾਇ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਨੂੰ ਅਪਨੀਆਂ ਯੁਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡਣ ਲੱਗ ਗਏ ਹਨ॥ ਪਰੰਤੂ ਪਹਿਲੀ ਯੁਕਤੀ ਪਰ ਅਸੀਂ ਇਹ ਪੁਛਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਕਰਦ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਉਣਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਥਨਾਨੁਸਾਰ ਕੇਵਲ ਅਪਨੀ ਇਸਤ੍ਰੀ ਨੂੰ ਭੈਣ ਬਣ ਜਾਨਦਾ ਡਰ ਦੱਸਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਪਨੀ ਭੈਣ ਨੂੰ ਤਾਂ ਖੰਡੇ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੋਈ ਬੁਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਖੁਦ ਹੀ ਭੈਣ ਹੈ, ਫਿਰ ਜਦ ਕਰਦ ਨਾਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਨ ਤੇ ਅਪਨੀ ਇਸਤ੍ਰੀ ਅਪਨੀ ਭੈਣ ਨਹੀਂ ਬਣ ਦੀ ਤਦ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪਨੀ ਭੈਣ ਭੀ ਕਰਦ ਨਾਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਕੇ ਭੈਣ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਏਸੇ ਭੈਣ ਪਨੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਤੇ ਡਰਦੇ ਤਾਂ ਕਰਦ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਇਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਭਾਈ ਨੂੰ ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੇਨ ਦੇ ਵੇਲੇ ਇਤਨਾ ਗਯਾਨ ਨਹੀਂ ਸਾ ਜੋ ਇਸਤ੍ਰੀ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕੇਵਲ

ਅਪਨੀ ਸੁਪਤਨੀ ਨੂੰ ਹੀ ਕਹ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਉਸ ਤੇ ਭਿੰਨ ਤਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਅਪਨੀਆਂ ਮਾਈਆਂ ਭੈਣਾਂ ਹੀ ਹਨ, ਫਿਰ ਜੇ ਉਹ ਖੰਡੇ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਲ ਭੈਣਾਂ ਬਣ ਗਈਆਂ ਤਾਂ ਕਿਆ ਹਰਜ ਹੈ, ਜੇ ਇਸ ਪਰ ਇਹ ਆਖਿਆ ਜਾਏ ਕਿ ਅਪਨੀ ਇਸਤ੍ਰੀ ਭੀ ਤਾਂ ਜਦ ਖੰਡੇ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕੇਗੀ ਤਾਂ ਭੈਣ ਕਹੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਇਸ ਪਰ ਅਸੀਂ ਇਤਨਾ ਹੀ ਆਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਇਸਤ੍ਰੀ ਦਾ ਭਾਈ ਖੰਡੇ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਕੇ ਭਾਈ ਬਣ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਇਸਤ੍ਰੀ ਉਸ ਦੀ ਭਰਜਾਈ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਯਾ ਉਸ ਪਤੀ ਦੀ ਭੀ ਭੈਣ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ, ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਇਹ ਮੰਤਕ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੂਸਰੀ ਬਾਤ ਜੋ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਰਦ ਇਸਤ੍ਰੀ ਲਿੰਗ ਹੈ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਇਸਤ੍ਰੀ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਖੰਡਾ ਪੁਲਿੰਗ ਹੈ ਸੋ ਪੁਰਖ ਲਈ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਮੰਤਕ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਭੀ ਦਰਯਾਫਤ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜੋ (ਨਪੁੰਸ਼ਕ) ਅਰਥਾਤ ਖੁਸਰੇ ਲਈ ਕਿਸ ਚੀਜ਼ ਨਾਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਇਸਤ੍ਰੀ ਪੁਰਖ ਨਾਲੋਂ ਤੀਸਰਾ ਕਰਕੇ ਸੱਦੀਦਾ ਹੈ॥ ਫਰਜ਼ ਕਰੋ ਕਿ ਜਦ ਕੋਈ ਖੁਸਰਾ ਆਕੇ ਕਹੇ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਓ ਤਦ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਾ ਅਧਕਾਰੀ ਜਾਨ ਕੇ ਜ਼ਰੂਰ ਛਕਾਉਣਾ ਪਏਗਾ ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਨਿਰਨਾ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਕਠਨ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਹੁਣ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਨਾਲ ਛਕਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਅਸੀਂ ਅਪਨੇ ਭਾਈਆਂ ਅੱਗੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਉਹ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੰਤਕ ਵਿੱਚ ਨਾ ਪੈਨ, ਜਿਸ ਤੇ ਸਭ ਵਾਸਤੇ ਧਰਮ ਇੱਕੋ ਸਮਝਨ॥

ਸੰਪਾਦਕ ਖ.ਅ.ਲ

111 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, 2 ਜੂਨ 1899 'ਚੋਂ

ਨੀਤੀ ਬਚਨ

ਖਾਲਸਾ ਅਖਬਾਰ ਲਹੌਰ

ਦੌਹਿਰਾ

ਧਨ ਆਯੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਤੇ ਜੋ ਨਹਿ ਲੇਵਤ ਕਾਮ। ਸੂਨੇ ਘਰ ਮਹਿ ਦੀਪ ਜਿਉਂ ਨਹੀਂ ਫੂਲ ਬਨ ਕਾਮ॥

ਇਸ ਨੀਤੀ ਬਚਨ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਾ ਨੂੰ ਹੋਰਨਾਂ ਲੋਗਾਂ ਨਾਲੋਂ ਧਨ, ਮਨੁਖਾਜਨਮ ਅਤੇ ਤੇਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਈਸ਼ਵਰ ਦੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਵਿਲਖ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦਾ ਧਨ ਅਰ ਉਸਦਾ ਤਨ, ਇੱਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਉਸ ਦਾ ਪਰਤਾਪ ਅਪਨਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਤੇ ਉਹ ਪੂਜਾ ਦੇ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਬਤ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੁਤੰਤ੍ਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇੱਸੇ ਵਾਸਤੇ ਜੇ ਰਾਜਾ ਉਸ ਅਪਨੀ ਦੌਲਤ ਅਤੇ ਉਮਰਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਨਾਲ ਅਪਨੇ ਲੋਕ ਪੁਲੋਕ ਦਾ ਸੁਧਾਰ

ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਹੋਰਨਾਂ ਲੋਗਾਂ ਤੇ ਬਹੁਤ ਠੀਕ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਜੇ ਰਾਜਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਤਾਂ ਨੂੰ ਪਾਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਰਤਨਾ ਨਹੀਂ ਜਾਨਦਾ ਤਦ ਉਸਦੇ ਇਹ ਸਾਰੇ ਅਮੋਲਕ ਪਦਾਰਥ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਸ਼ਫਲ ਜਾਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੂਵੇਂ ਮੰਦ ਦੇ ਵਿੱਚ ਦੀਵੇ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਰ ਬਨਦੇ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਸੁੰਦਤਾ ਨਿਸ਼ਫਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਰਾਜਾ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਮੋਲਕ ਨਿਧੀ ਨੂੰ ਪਾਕੇ ਅਪਨਾ ਜਨਮ ਜੂਏ ਨਾ ਹਾਰੇ॥

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ

ਲਾਹੌਰ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ

ਪਿਛਲੇ ਐਤਵਾਰ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਦਾ ਵੱਡਾ ਭਾਰੀ ਜੋੜਮੇਲ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਗੀ ਰਬਾਬੀਆਂ ਨੇ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਕੀਤੇ, ਅਰ ਭਾਈ ਹਜ਼ੂਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਇੱਕ ਮਨੋਹਰ ਵੱਖਯਾਨ ਦਿੱਤਾ ॥

ਵੱਡੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਬਾਤ ਇਹ ਹੈ ਜੋ ਸਭਾ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਖੁਦ ਅਪਨੇ ੨ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੇਮ ਜਿਤਾ ਹਰੇ ਹਨ ਪਰੰਤੂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ ॥

ਜੈਸਾ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕਈ ਸਿੰਘ ਹਾਜ਼ਰ ਨ ਹੋਸਕੇ ਪਰ ਸਭਾ ਦਾ ਦੀਵਾਨ ਇਤਨਾ ਰੌਨਕ ਪਰ ਸਾ ਜੋ ਦੇਖ ਕਰ ਚਿਤ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੁੰਦਾ ਸਾ ॥

ਟਰੀਬਯੂਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਖਬਰ ਗਲਤ ਛਪੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਈ ਜਵਾਹਿਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਕੱਤ੍ਰ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਅਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਸਰਦਾਰ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਜੀਠੀਏ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ॥

ਕਿੰਤੂ ਇਹ ਸਭ ਗੱਪ ਹੈ ਅਰ ਕੌਂਸਲ ਮੁਲਤਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਪਰ ਜੋ ਸਾਹਿਬ ਕੌਂਸਲ ਮੁਲਤਵੀ ਦੇ ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਵਾਲੇ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪੋ ਬੈਠਕੇ ਮਨ ਘੜਤ ਅਫਵਾਹ ਉਡਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ॥

ਇੱਕ ਇਸਤ੍ਰੀ ਮਰਦਾਨਾ ਭੇਸ ਕਰਕੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ ਸੋ ਮਾਲੂਮ ਹੋਨੇ ਪਰ ਪਕੜੀ ਗਈ ॥

ਦੇਸ਼ਾਂਤ੍ਰੀ ਖਬਰਾਂ

ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਐਂਟਰੰਸ ਦੇ ਇਮਤਿਹਾਨ ਵਿੱਚ ਗੁਰਮੁਖੀ ਤੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਾਲੇ ਸੇ ਸੇ ਸਭ ਪਾਸ ਹੋ ਗਏ ॥

ਮਹਾਰਾਜਾ ਜੋਧਪੁਰ ਸ਼ਿਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਵਾਈਸਰਾਇ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਮਿਲਨ ਗਏ ॥

ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਪਹਾੜਾਂ ਪਰ ਇਸ ਸਾਲ ਬਰਫ਼ ਬਹੁਤ ਪਈ ਹੈ ਜਿਸ ਪਰ ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਜੂਨ ਵਿੱਚ ਜੇ ਬਰਖਾ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਹੜ ਨਾ ਆ ਜਾਏ ॥

ਆਗਰੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੋਰਧਨਾ ਨਾਮੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਡਾਕੂ ਸਾ ਜਿਸ ਦੇ ਪਕੜੇ ਜਾਨੇ ਪਰ ਭੀ ਡਾਕੋ ਪੈਣੇ ਕਮ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਜਿਸਤੇ ਇੱਕ ਰਸੂਲ ਪੁਰ ਨਾਮੋਂ ਨੰਗਰ ਪਰ ਡਾਕਾ ਪਿਆ ॥

ਸ਼ਿਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੀ ਰਸਾਲੇ ਦਾ ਜਲਸਾ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਾਈਸ ਰਾਇ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਦੀ ਫੌਜ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਪਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ॥

ਕਰਾਂਚੀ ਵਿੱਚ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਹੁਣ ਹੈਜ਼ ਦੀ ਬੀਮਾਰੀ ਭੀ ਫੁੱਟ ਪਈ ਹੈ ॥

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼

ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਭਾਈ ਸਰੀਰ ਪਰ ਵੇਸ ਬਨਾਕੇ ਅਪਨੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਤ ਖਯਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਰ ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਸਾਰਕ ਜੀਵ ਭੀ ਉਪਰਲੇ ਭੋਖ ਨੂੰ ਹੀ ਸੰਤ ਜਾਨਕੇ ਪੂਜਦੇ ਹਨ ਪ੍ਰੰਤੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਮ ਮਾਤ੍ਰ ਸੰਤਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੰਨਨੇ ਵਾਲਿਆਂ ਪੁਰਖਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤ ਪਦ ਦੇ ਅਰਥ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੱਖਨਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਖਬਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਜਿਸ ਪਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਸੰਤ ਦੇ ਇਹ ਗੁਣ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਯਥਾ:-

“ਸੰਤ ਜਨਾਂ ਕਾ ਪੇਖਨ ਸਭੁ ਬ੍ਰਹਮ। ਸੰਤ ਜਨਾ ਕੇ ਹਿਰਦੈ ਸਭਿ ਧਰਮ॥ ਸੰਤ ਜਨਾ ਸੁਨਹਿ ਸੁਭ ਬਚਨ। ਸਰਬ ਬਿਆਪੀ ਰਾਮ ਸੰਗਿ ਰਚਨ॥ ਜਿਨ ਜਾਤਾ ਤਿਸਕੀ ਇਹ ਰਹਤ। ਸਤਿ ਬਚਨ ਸਾਧੂ ਸੁਭ ਕਹਤ॥ ਜੋ ਜੋ ਹੋਇ ਸੋਈ ਸੁਖ ਮਾਨੈ। ਕਰਨ ਕਰਾਵਨ ਹਾਰ ਪ੍ਰਭ ਜਾਨੈ॥ ਅੰਤਰਿ ਬਸੈ ਬਾਹਰ ਭੀ ਓਹੀ। ਨਾਨਕ ਦਰਸਨ ਨ ਦੇਖ ਸਭ ਮੋਹੀ॥”

ਇਸ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਪਉੜੀ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸੰਤਾਂ ਦਾ ਲੱਖਨ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਮਹਾਤਮਾਂ ਸੰਪੂਰਨ ਪਦਾਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਦੇਖਕੇ ਅਪਨੇ ਆਤਮਾਂ ਨੂੰ ਆਨੰਦ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੈਸਾ ਕਿ ਮਧਮਾਖੀ ਸਾਰੇ ਫੁੱਲਾਂ ਅਤੇ ਬੂਟਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸ਼ਹਦ ਹੀ ਦੇਖਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਿਦੇ ਦੇ ਵਿੱਚ ਪਾਪ ਜਾਲ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿੰਤੂ ਕੇਵਲ ਧਰਮ ਪਰਾਇਨ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਸੰਪੂਰਨ ਪਰਉਪਕਾਰ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲੀ ਹੋਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਸੰਸਾਰਕ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਈਰਖਾ ਮਤਸਰ ਆਦਿਕਾਂ ਤੇ ਰਹਤ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਿਦਾ ਸਰਬ ਬਯਾਪਕ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਰੱਚਯਾ ਹੋਇਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਮਹਾਤਮਾਂ ਨੇ ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਜਾਤਾ ਹੈ ਇਹ ਉਸ ਦੇ ਲੱਖਨ ਹਨ, ਜਿਸਤੇ ਸਦਾ ਹੀ ਸੱਚੇ ਬਚਨ ਅਪਨੇ ਮੂੰਹੋਂ ਉਚਾਰਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਕੁਛ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਸੋ ਹਰ ਹਾਲ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਉਹ ਆਨੰਦ ਰੂਪ ਹੀ ਜਾਨਕੇ ਅੰਗੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸੰਪੂਰਨ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਕਰਤਾ ਯਾ ਪ੍ਰੇਰਕ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਜਾਨਕੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਉਹ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਬਯਾਪਕ ਜਾਨਕੇ ਓਸੇ ਦਾ ਰੂਪ ਸਮਝਕੇ ਮੋਹਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ॥

ਕਿਆ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲੇ ਭਾਈ ਭੀ ਕਦੇ ਨਾਮ ਮਾਤ੍ਰ ਸੰਤ ਪਣੇ ਵਿੱਚ ਫੁੱਲ ਜਾਨਗੇ? ***

ਖਾਲਸਾ ਅਖਬਾਰ ਲਾਹੌਰ

2 ਜੂਨ 1899

ਪੱਤ੍ਰ ਪ੍ਰੇਰਕਾਂ ਦੇ ਪੱਤ੍ਰ

ਪੱਤ੍ਰ ਪ੍ਰੇਰਕ ਅਪਨੀ ਰਾਇ ਦੇ ਆਪ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ।

ਰੁਤਕੀ ਵਿੱਚ ਰੋਡਾ ਪ੍ਰਸਤੀ

ਪਿਆਰੇ ਐਡੀਟਰ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤੇ ਹੈ॥

ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਪਰ ੩੦ ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਐਤਵਾਰ ਦੇ ਦਿਨ ਸਕੂਲ ਦੇ ਵਿੱਦਯਾਰਥੀ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਸਿੰਘ ਭਾਈ ਅਪਨੇ ਰੋਜ਼ ਦੇ ਦਸਤੂਰ ਮੁਵਾਫਕ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਗੁਟਕੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈਕੇ ਗੁਰਦੁਵਾਰੇ ਨੂੰ ਗਏ, ਅਰ ਜਦ ਓਥੇ ਗਏ ਤਾਂ ਅੱਗੇ ਛਤਕਾਉ ਹੋਇਆ ੨ ਅਰ ਦਰੀਆਂ ਵਿਛੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਦੇਖਕੇ ਵੱਡੇ ਹੀ ਆਨੰਦ ਹੋਏ ਅਤੇ ਚਿੱਤ ਵਿੱਚ ਖਯਾਲ ਆਇਆ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਕੋਈ ਅੱਜ ਗੁਰਪੁਰਬ ਹੈ, ਪਰੰਤੂ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਬਖਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਲਾਲ ਅੰਧੇਰੀ ਨਹਰ ਦੀ ਵੱਲੋਂ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਅਰ ਇਹ ਉਸ ਦੀ ਹੀ ਖਾਤ੍ਰ ਹੈ, ਅਰ ਇਸ ਦੇ ਅੱਗੇ ਧੱਕਯਾਂ ਦਾ ਮਾਰਿਆ ਹੋਇਆ ਕਾਲਜ ਦਾ ਖਾਲਸਾ ਫਿਰ ਉਡਕੇ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਹੀ ਜਾ ਠਹਰੇਗਾ॥

ਪਰੰਤੂ ਖਾਲਸਾ ਅਪਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਕਾਇਦੇ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਨ ਲੱਗ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਿੰਘ ਅਰ ਕੁਝ ਸਾਧੂ ਸੁਨ ਰਹੇ ਸਨ, ਇਤਨੇ ਚਿਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰੋਡੇ ਪੁਰਖ ਲਾਲ ਲੀੜੇ ਓਢੇ ਹੋਏ ਢਾਣੀ ਦੀ ਢਾਣੀ ਬਾਹਰ ਆਇ ਖੜੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੇਖਕੇ ਉਹ ਸਿੱਖ ਅਰ ਸਾਧੂ ਬਾਹਰ ਜਾ ਖੜੇ ਅਰ ਲੱਗੇ ਖਾਤ੍ਰਾਂ ਕਰਨ, ਕੋਈ ਗੁਦੇਲੇ ਬਛਾਵੇ ਕੋਈ ਤਕੀਏ ਲਗਾਵੇ, ਇਤਨੇ ਵਿੱਚ ਸਿਰਘਸਿਆਂ ਨੂੰ ਗੱਦੀ ਪਰ ਬਠਾਲ ਲੀਤਾ ਅਰ ਇੱਕ ਮੰਜੀ ਪਰ ਰੁਮਾਇਨ ਰੱਖਕੇ ਉਸ ਦੀ ਕਥਾ ਆਰੰਭ ਹੋਨ ਲੱਗੀ, ਅਰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਪਿੱਠਾਂ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੋਨਯਾਂ ਭੇਖੀਆਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਕਈ ਮਨਮੁਖ ਖਾਲਸਾ ਭੀ ਜਾਕੇ ਸਿਰ ਨਵਾਉਨ ਲੱਗੇ॥

ਜਦ ਉਹ ਸਭ ਬੈਠ ਗਏ ਤਦ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਭੇਜਯਾ ਕਿ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਠ ਬੰਦ ਕਰੋ ਅਰ ਬਾਹਰ ਕਥਾ ਹੋਵੇਗੀ, ਇਤਨੇ ਚਿਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਾਲਜ ਦੇ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦੇ ਕਿ ਦਰਬਾਰ ਵੱਲ ਪਿੱਠ ਕਰੀ

ਬੈਠੇ ਹੋ, ਭਾਵੇਂ ਇਤਨਾ ਆਖਨ ਤੇ ਨੱਕ ਚਾੜ੍ਹਕੇ ਥੋੜਾ ਜਿਹਾ ਪਾਸਾ ਵੱਟਯਾ ਤਾਂ ਸਹੀ ਪਰ ਗੁੱਸੇ ਹੋਇ ਗਏ ਸਨ, ਤਦ ਉਸ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਾਮ੍ਹਨੇ ਰਾਮ ਚੰਦ ਲਛਮਨ ਜੀ ਦੀਆਂ ਕਹਾਨੀਆਂ ਸੁਨਨੀਆਂ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਪਰ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਜੋ ਅਫਸਰ ਜੇਹਾ ਮਾਲੂਮ ਹੁੰਦਾ ਸਾ ਅਰ ਅੱਗੇ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਯਾ ਸਾ ਬੋਲਯਾ ਕਿ ਇਹ ਦਰਬਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਪਰ ਉਸ ਸਿੱਖ ਨੇ ਕਿਹਿਆ ਕਿ ਤਾਂ ਮੁਆਫ ਰੱਖੋ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੁਨਕੇ ਇੱਕ ਗੱਦੀ ਪਰ ਬੈਠੇ ਮੋਨ ਘੋਨ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਕਿਹਾ “ਅਬ ਤੋ ਮੁਆਫ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਤਾ”। ਜਿਸ ਤੇ ਉਸ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਿਆ ਇਤਨਾ ਆਖਨ ਪਰ ਕਈ ਲੋਗਾਂ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਖਿਮਾਂ ਕਰੋ ਅਰ ਅੰਦਰ ਬੈਠੋ ਤਦ ਸਿੰਘ ਅੰਦਰ ਚਲੇ ਗਏ ਪਰੰਤੂ ਇੱਕ ਅਤ੍ਰ ਸਿੰਘ ਨਾਮੇ ਫੌਜੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਆਖਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਕੁਰੀਤ ਨਹੀਂ ਹੋਨ ਦਿਆਂਗਾ ਅਰ ਕਈ ਹੋਰ ਫੌਜੀ ਸਿੰਘ ਭੀ ਏਹੋ ਆਕਦੇ ਸਨ ਪਰ ਰੋਡਾ ਭਗਤ ਅੰਨਮਤੀ ਗੁਲਾਮ ਕੇਸਾਂ ਧਾਰੀ ਹਿੰਦੂ ਖਾਲਸਾ ਰੋਡਿਆਂ ਦੇ ਪੈਰ ਪੂਜਨੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲੋਂ ਅੱਛੇ ਜਾਨਦਾ ਸੀ॥

ਇਤਨੇ ਵਿੱਚ ਕਾਲਜ ਦੇ ਖਾਲਸਾ ਨੂੰ ਆਖਯਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਹਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦੇਵੋ ਤੇ ਐਥੇ ਆਰਤੀ ਹੋਵੇਗੀ ਉਸ ਵਕਤ ਭੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਆਖਯਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਗੁਰੂ ਦੇ ਪੁੱਤ੍ਰਾਂ ਨੂੰ ਕਰਾਨੀ ਆਖਦੇ ਹੋ ਸੇ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰੰਤੂ ਸ਼ੋਕ ਦੀ ਬਾਤ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਗੁਲਾਮ ਖਾਲਸਾ ਭੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੀ ਸਾਥ ਕਰਨ ਲੱਗ ਗਿਆ, ਜਿਸਤੇ ਹੁਨ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਤਾਂ ਦਾ ਉਤ੍ਰ ਮੰਗਦੇ ਹਾਂ॥

੧- ਕਿਆ ਜਿਸ ਗਰੋਹ ਵਿੱਚ ਗੱਦੀ ਪਰ ਬੈਠਾ ਰੋਡਾ ਰੁਮਾਇਣ ਵਾਚਦਾ ਸੋ ਉਹ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਦੀਵਾਨ ਸੀ ਕਿ ਨਹੀਂ?

੨- ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਆਰਤੀ ਤੇ ਛਹੁ ਹੋਰ ਆਰਤੀ ਕਰਨੀ ਖਾਲਸਾ ਵਿੱਚ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ?

੩- ਜੇ ਕੁਛ ਖਾਲਸਾ ਨੇ ਉਜਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਸੋ ਠੀਕ ਸੀ ਕਿ ਫਜ਼ੂਲ?

੪- ਜੇ ਅਸੀਂ ਗਲਤੀ ਪਰ ਹਾਂ ਤਾਂ ਤਨਖਾਹ ਬਖਸ਼ਾਈਏ ਨਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਨੂੰ ਕਰਾਨੀ ਆਖਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਕੱਢ ਦੇਨਾ ਮਨਮਤ ਹੈ?

ਲੇਖਕ ਇੱਕ ਸਿੰਘ
ਰੁਤਕੀ ਕਾਲਜ

ਨੋਟ:- ਅਸੀਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਾਲੇ ਭਾਈ ਪਰ ਅਤਯੰਤ ਹੀ ਸ਼ੋਕ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਨਾਂ ਸ਼ਾਹੀ ਟੋਲੇ ਨੂੰ ਓਥੇ ਆਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਇਸਤੇ ਬਿਨਾਂ ਉਪਰਲੀਆਂ ਚਾਰੇ ਬਾਤਾਂ ਦਾ ਉੱਤ੍ਰ ਇਹ ਹੈ:-

੧- ਜਿਸ ਜਗ੍ਹਾ ਕੋਈ ਅੰਨਮਤੀ ਲੋਗ ਅੰਨਮਤੀ ਪੋਥੀ ਦੀ ਕਥਾ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ ਕਿੰਤੂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਓਥੇ ਭਾਵੇਂ ਸਾਰੇ ਹੀ ਸਿੰਘ ਸੁਨਣ ਵਾਲੇ ਕਯੋਂ ਨਾ ਹੋਣ ਤਾਂ ਭੀ ਉਹ ਗੁਰੂ ਕਾ ਦਰਬਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰੂ ਕਾ ਦਰਬਾਰ ਸੋਈ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਿੰਘ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਦੇ ਹੋਣ ॥

੨- ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਆਰਤੀ ਕਰਨੀ ਖਾਲਸਾ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿੱਚ ਅਜੇਗਾ ਹੈ ਅਰ ਪਾਪ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਧਰਮ ਤੇ ਗਿਰ ਜਾਨਾ ਹੈ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ॥

੩- ਜੇ ਕੁਛ ਕਾਲਜ ਦੇ ਖਾਲਸਾ ਨੇ ਆਖਿਆ ਸੋ ਠੀਕ ਸੀ ਅਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ ਧੰਨਯਵਾਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਏ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅੰਨਮਤੀ ਗੁਲਾਮਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਰਾਨੀ ਕਿਹਾ ਸੋ ਤਨਖਾਹੀਏ ਹਨ ਅਰ ਗੁਰੂ ਦੇ ਦੇਨਦਾਰ ਹਨ ॥

੪- ਆਪ ਲੋਗ ਧੰਨਯਵਾਦ ਦੇ ਜੋਗ ਹੋ ਅਤੇ ਮੇਨਾਂ ਮੰਡਲੀ ਅਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗੁਲਾਮ ਖਾਲਸਾ ਸ਼ੋਕ ਦੇ ਲਾਇਕ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਆ ਕੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਨਰਾਦਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਆਸ਼ਾ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਤਤ ਖਾਲਸਾ ਦਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਵਾਕਾਂ ਪਰ ਚੱਲੇਗਾ ਤਦ ਜ਼ਰੂਰ ਇਸ ਗੁਲਾਮੀ ਤੇ ਨਜਾਤ ਪਾਏਗਾ ॥

ਐਡੀਟਰ ਖਾਲਸਾ ਅਖਬਾਰ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪਾਵੰਟੇ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ

ਪਿਆਰੇ ਐਡੀਟਰ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤੇ ਹੈ ॥ ਮੈਂ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਸ਼ੋਕਦਾਇਨੀ ਖਬਰ ਦਸਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ੧੪ ਵਿਸਾਖ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿੱਚ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਨਾਹਨ ਸਣੇ ਬੂਟ ਦੇ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਪਰ ਆ ਚੜ੍ਹੇ ਜਿਸ ਪਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਰੋਕਿਆ। ਉਸ ਸਮਯ ਪਰ ਪੁਜਾਰੀ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਮਹੰਤ ਭਗਨੀ

ਸਾਹਿਬ ਭੀ ਓਥੇ ਹੀ ਸਨ, ਜਿਸਤੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਭ ਰਾਜਾ ਜਾਨਕੇ ਰੋ ਕਰ ਗਏ ਪਰੰਤੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਬਹਾਦਰ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ ਕਰ ਦੇਂਦੇ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ ਇਹ ਉਹ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ ਜਿਸ ਜਗ੍ਹਾ ਪਰ ਆਪਦੇ ਵੱਡਿਆਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਪ੍ਰੇਮ ਅਤੇ ਸਰਧਾ ਨਾਲ ਅਟਕਾਇਆ ਸਾ ਅਰ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਲੈਕੇ ਫਤੇ ਪਾਈ ਸੀ, ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਮੈਂ ਪੰਥ ਅੱਗੇ ਅਪੀਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਕੁਰੀਤੀ ਨੂੰ ਰੋਕੇ ਤਾਂ ਕਿ ਅੱਗੇ ਨੂੰ ਹੋਨੀ ਨਾ ਪਾਵੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਮੈਂ ਭੀ ਓਥੇ ਕਥਾ ਕਰਦਾ ਸੀ ॥

ਲੇਖਕ: ਪੰਥ ਹਿਤੈਸ਼ੀ ਬਾਵਾ ਭਗਤ ਸਿੰਘ
ਵੈਰੋਵਾਲ ਬਿਲਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

ਨੋਟ:- ਅਸੀਂ ਬਾਵਾ ਜੀ ਦਾ ਧੰਨਯਵਾਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਕੁਰੀਤ ਦੇਖਕੇ ਸਹਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿੰਤੂ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਪਰੰਤੂ ਆਪ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਸਮਯ ਅਸੀਂ ਭੀ ਕਥਾ ਕਰਦੇ ਸਾਂ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੁਦ ਇਸ ਬਾਤ ਦੇ ਰੋਕਣ ਲਈ ਯਤਨ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਮਹਾਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਵੱਡੇ ਤਾਲੀਮਯਾਫਤਾ ਦਾਨਾ ਹਨ ਕੋਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਰਾਦਰੀ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੇਵਲ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਫੈਸ਼ਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬੂਟ ਦਾ ਉਤਾਰਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਠਨ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇਗਾ ਸਾਨੂੰ ਪੱਕਾ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਅਗਰ ਉਸ ਵਕਤ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਤਦ ਉਹ ਕਦੇ ਭੀ ਹਠ ਨਾ ਕਰਦੇ ॥

ਹੁਨ ਇਸ ਬਾਤ ਦਾ ਇਤਨਾ ਹੀ ਇਲਾਜ ਹੈ ਕਿ ਮੁਖਤਲਿਫ ਸਿੰਘ ਸਭਾਂ ਦੀ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਯੁਤ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਮੁਰਾਸਲੇ ਲਿਖਨੇ ਚਾਹੀਏ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਆਪਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਨਾਲ ਰਯਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਰ ਆਪਦੇ ਨਾਮ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਆਪ ਇਸਦਾ ਟਹਲਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਅਦਬ ਰੱਖੋ ॥

ਐਡੀਟਰ ਖਾਲਸਾ ਅਖਬਾਰ

ਲਿਹਾਜ਼ੀ ਖਾਲਸਾ

ਪਿਆਰੇ ਐਡੀਟਰ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤੇ ॥

ਮੈਂ ਬੜੇ ਅਫਸੋਸ ਨਾਲ ਲਿਖਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਵਿੱਚ ਇਤਨੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਭਰੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਜਿਤਨੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਤ ਵਿਖੇ ਦੇਖਣ ਯਾ ਸੁਨਣ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ “ਖੱਚਰ ਖਾਲਸਾ,” “ਭੌਂਦੂ ਖਾਲਸਾ,” ਤੇ “ਫਿਰਤੂ ਘਿਰਤੂ

ਖਾਲਸਾ” ਦੀ ਹਾਲਤ ਦੇਖਕੇ ਤਾਂ ਅੱਗੇ ਹੀ ਅਫਸੋਸ ਆਉਂਦਾ ਸੀ ਪਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸੱਜਣ ਜੇਹੜੇ ਪੱਕੇ ਸਿੱਖ ਕਹਾਉਣ ਦਾ ਦਾਵਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਉਹ “ਲਿਹਾਜ਼ੀ ਖਾਲਸਾ” ਬਣ ਰਹੇ ਹਨ, ਐਸੇ ਆਦਮੀ ਸਭਾ ਸੋਸਾਇਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਬੜੇ ਬੜੇ ਵਿੱਖਯਾਨ ਦੇਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਜੋੜ ਮੇਲ ਦੇ ਸਮੇਂ ਐਸੀਆਂ ਕਾਰਰਵਾਈਆਂ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਾਨੋਂ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਸਾਰੀ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਤੇ ਫੈਲਾ ਦੇਨਗੇ ਪਰ ਜਦੋਂ ਕਦੇ ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਅੰਨਮਤੀ ਪੁਰਖ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਧਰਮ ਚਰਚਾ ਕਰੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨਹੀਂ ਮਹਾਰਾਜ ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਬਰਾਦਰੀ ਛੱਡ ਦੇਨੀ ਹੈ? ਜੈਸੇ ਤੁਸੀਂ ਹਿੰਦੂ ਤੈਸੇ ਅਸੀਂ ਹਿੰਦੂ ਅੰਗ ਸਾਕ ਭੀ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਹੋਰ ਰਸਮਾਂ ਭੀ ਦੋਨਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਦੀਆਂ ਇੱਕੋ ਜੇਹੀਆਂ ਹਨ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨਾਲੋਂ ਜੁਦਾ ਹੋਨਾ ਅਤਿ ਕਠਨ ਹੈ, ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਵਖਰੇ ਹੋਨ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਹਰਗਿਜ਼ ਨਹੀਂ ਏਹ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਪਾਸੋਂ ਹਕੂਕ ਲੈਨ ਵਾਸਤੇ ਸਾਰੀ ਕਾਰਰਵਾਈ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਏਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਏਹੋ ਜੇਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਨਕੇ ਤੇ ਕੱਚਾ ਧਰਮ ਦੇਖਕੇ ਸਾਡੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਖੂਨ ਟਪਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਅੱਗ ਭੜਕ ਉਠਦੀ ਹੈ ਐ ਖਾਲਸਾ ਭਾਈਓ ਅਪਨੇ ਦਸਾਂ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਕਮਾਈ ਵੱਲ ਦੇਖੋ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਧਰਮ ਵਾਸਤੇ ਅਪਨੇ ਸਰੀਰ ਤੇ ਇਤਨੇ ਕਸ਼ਟ ਸਹਾਰੇ ਪਰ ਲਿਹਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਤੇ, ਚੰਦੂ ਦੇ ਬਚਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨੇ, ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੇ ਸੀਸ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਧਰਮ ਤੇ ਆਂਚ ਨਹੀਂ ਆਉਨ ਦਿੱਤੀ, ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਅਪਨੇ ਪੁੱਤ੍ਰਾਂ ਸਮੇਤ ਸਰਬੰਸ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਏ, ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਭਾਈ ਤਾਰੂ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜੈਸੇ ਹੋਰਨਾਂ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਪੜ੍ਹਕੇ ਦੇਖੋ ਕਿ ਕੈਸੇ ਕਸ਼ਟ ਸਹਾਰਕੇ ਜਾਨਾਂ ਦਿਤੀਆਂ ਪਰ ਧਰਮ ਨਾ ਛੱਡਿਆ, ਜੇਕਰ ਪਿਛਲੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦਾ ਖਾਲਸਾ ਭੀ ਤੁਹਾਡੇ ਵਰਗਾ ਲਿਹਾਜ਼ੀ ਖਾਲਸਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਹੁਨ ਤਕ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦਾ ਨਾਮ ਨਿਸ਼ਾਨ ਤਕ ਮਿਟ ਜਾਂਦਾ ਪਰ ਜਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਐਸੇ ਘੋਰ ਕਸ਼ਟ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿੱਚ ਤੇ ਕੈਹਰ ਦੀਆਂ ਲੈਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਵਾਸਤੇ ਇਨਾਮ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ ਪੱਕਾ ਸਿਦਕ ਰੱਖਯਾ ਜੰਗਲਾਂ ਤੇ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿੱਚ ਜੇਠ ਹਾੜ੍ਹ ਦੀਆਂ ਧੁੱਪਾਂ ਸਾਉਨ ਭਾਦੋਂ ਦੇ ਮੀਂਹ ਤੇ ਪੋਹ ਮਾਘ ਦਾ ਪਾਲਾ ਸਿਰਾਂ ਉੱਤੇ ਝਲਦੇ ਰਹੇ ਪਰ ਅਪਨੇ ਆਰਾਮ ਤੇ ਐਸ ਵਾਸਤੇ ਧਰਮ ਨਹੀਂ ਵੇਚਿਆ ਤਾਂ ਅੱਜ ਕੱਲ ਐਸੇ ਅਮਨ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਦੇ

ਵਿੱਚ ਕਿ ਧਰਮ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੈ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕੁਝ ਵਿਗਾੜ ਨਹੀਂ ਸੱਕਦਾ ਤੁਸੀਂ ਲਿਹਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਆਪਨੇ ਧਰਮ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਜੋ ਇੱਟਾਂ ਚੂਨੇ ਦੀ ਥਾਂ ਲੱਖਾਂ ਸਿਦਕੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮਾਸ ਤੇ ਲਹੂ ਨਾਲ ਬਨਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਕਿਉਂ ਗਿਰਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ, ਜੇਕਰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਪਨੇ ਆਪਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਕਹਿਨ ਬੋਂ ਈਸਾਈ ਅਪਨੇ ਆਪਨੂੰ ਈਸਾਈ ਸਦਾਉਨ ਬੋਂ ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਅਪਨੇ ਆਪਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਕਹਿਨ ਬੋਂ ਨਹੀਂ ਸਰਮਾਉਂਦੇ ਤਾਂ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਤੁਸੀਂ ਅਪਨੇ ਆਪਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪੱਕੇ ਸਿੰਘ ਆਖਨੋਂ ਕਿਉਂ ਸਰਮਾਉਂਦੇ ਹੋ?

ਐ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਤੂੰ ਖਿਆਲ ਰੱਖ ਕਿ ਜਦ ਤਕ ਤੂੰ ਪੱਕਾ ਖਾਲਸਾ ਹੋ ਕੇ ਅੰਨਮਤੀਆਂ ਦਾ ਮੂੰਹ ਨਾ ਤੋੜੇਗਾ ਤਦ ਤਕ ਹੋਰਨਾਂ ਕੌਮਾਂ ਵਾਂਗ ਕੌਮ ਬਣਨ ਦੀ ਉਮੈਦ ਮਤ ਰੱਖ ਅਤੇ ਯਾਦ ਰੱਖ ਕਿ “ਖੱਚਰ ਖਾਲਸਾ” ਤੇ “ਲਿਹਾਜ਼ੀ ਖਾਲਸਾ” ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਦਰਗਾਹ ਵਿੱਚ ਕਦੀ ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ॥

ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਦਾਸ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ
ਪ੍ਰੋਫ਼ਾਈਟਰ ਜੇ.ਐਸ, ਐਂਗਲੋ ਇੰਡੀਅਨ ਕੰਪਨੀ,
ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਅਪਨੇ ਧਰਮ ਪਰ ਸਾਵਧਾਨ ਹੋਵੋ

ਪਿਆਰੇ ਐਡੀਟਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤੇ ਪਰਵਾਨ ਹੋਵੇ। ਆਪ ਇਸ ਛੋਟੇ ਜੇਹੇ ਛੰਦਾਂ ਦੇ ਮਜ਼ਮੂਨ ਨੂੰ ਛਾਪ ਕੇ ਕਿਰਤਾਰਥ ਕਰੋਂ ॥

ਚੌਕ - ਸੁਨੋ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਾਤ ਹਮਾਰੀ ਕਰੋ ਖਿਆਲ ਅੰਦਰ ਦਿਲ ਕੇ ਸਜਕੇ ਸਿੰਘ ਗੁਰੂ ਦਸਮੇਂ ਕੇ ਆਪਸ ਮੇਂ ਬੈਠੋ ਮਿਲਕੇ ॥ ਸਜਕੇ ਸਿੰਘ ਗੁਰੂ ਕੇ ਪੂਰੇ ਮਨ ਮੇਂ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ॥ ਪੂਰੇ ਗੁਰ ਕੀ ਜੋ ਹੈ ਸਿੱਖਯਾ ਮਨ ਮਹਿ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਧਰੋ ॥ ਗੁਰ ਰੀਤੀ ਸੇ ਕਰੋ ਕਾਜ ਸਭ ਅੰਨਮਤੀਅਨ ਸੇ ਆਰ ਕਰੋ ॥ ਜੈਸਾ ਫੁਲ ਗੁਲਾਬ ਕਾ ਖਿਲਤਾ ਉਠੇ ਪੰਥ ਐਸੇ ਖਿਲਕੇ ॥ ਸਜਕੇ ਸਿੰਘ ਗੁਰੂ ਦਸਮੇਂ ਕੇ ਆਪਸ ਮੇਂ ਬੈਠੋ ਮਿਲਕੇ ॥ ਧਰਮ ਕਾਜ ਮੇਂ ਤਨ ਮਨ ਅਪਨਾ ਧਨ ਭੀ ਵਾਰਨ ਹਾਰ ਕਰੋ ॥ ਆਪਸ ਮੇਂ ਸਭ ਕਰਹੁ ਪ੍ਰੀਤੀ ਸਾਜਨ ਸੇਤੀ ਪਿਆਰ ਕਰੋ ॥ ਸੁੱਤੇ ਪਏ ਸਿੰਘ ਹੈਂ ਜਿਤ ਕਿਤ ਤਿਨ ਕੇ ਭੀ ਹੁਜ਼ਿਆਰ ਕਰੋ ॥ ਅੰਨਮਤੀਅਨ ਸੋਂ ਕਰੋ ਕਨਾਰਾ ਜਗ ਮਹਿ ਪਰਉਪਕਾਰ ਕਰੋ ॥ ਚਮਕੇ ਤੇਜ਼ ਪੰਥ ਮਹਿ ਐਸਾ ਦੁਸ਼ਟ ਸੜੇ ਅੰਦ੍ਰ ਦਿਲਕੇ ॥ ਸਜਕੇ ਸਿੰਘ ਗੁਰੂ ਦਸਮੇਂ ਕੇ ਆਪਸ ਮੇਂ ਬੈਠੋ ਮਿਲਕੇ ॥ ੧ ॥

ਦੋਹਿਰਾ- ਆਪ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰ ਮੂਰਜ ਵਤ
ਸੰਸਾਰ। ਪੰਥ ਕਰਾ ਤੈਂ ਤੀਸਰਾ ਭੇਦ ਦਵੈਤ ਨਿਕਾਰ॥੨॥
ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਕੇ ਸਿੰਘ ਸਭ ਭਏ ਤਿਆਰ ਬਰਤਿਆਰ। ਸੋਢ
ਵੰਸ ਜਗ ਮਹਿ ਭਏ ਕਰ ਹੈਂ ਪ੍ਰਉਪਕਾਰ॥੩॥

ਲੇਖਕ ਦਾਸ ਐਲ. ਐਮ. ਦੱਤਾ ਬੇਲ, ਸਦਰ ਬਜ਼ਾਰ

ਫੌਜਾਂ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਤੱਤ ਖਾਲਸਾ ਚਾਹੀਏ

ਪਿਆਰੇ ਐਡੀਟਰ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤੇ ਹੈ, ਕਿਰਪਾ
ਕਰਕੇ ਇਸ ਚਿੱਠੀ ਨੂੰ ਪੰਥ ਦੇ ਸੱਚੇ ਸੇਵਕ ਪਰਚੇ ਵਿੱਚ ਜਗ੍ਹਾ
ਦੇਨੀ॥

ਪਲਟਨ ਨੰ: ੧੪ ਸਿੱਖ ਦੀ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਨੇ ਐਤਵਾਰ ਦੇ ਮਾਮੂਲੀ ਜੋੜ ਮੇਲ ਵਿੱਚ ਅਪਨੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਾਲ
ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹਿਆ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ
ਨੇ ਦੇਵੀ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਭੀ ਮੰਨਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ
ਹੈ। ਇਸ ਪਰ ਓਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਈ ਛਕੇ ਸੁਨਾਏ ਅਤੇ ਇਹ ਭੀ
ਆਖਿਆ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਤਿੰਨ ਚੰਡੀ ਚਿਰੱਤ੍ਰ
ਬਨਾਏ ਹਨ ਜਿਸ ਥੋਂ ਸਾਫ਼ ਪਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਚੀਜ਼
ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਅੱਡੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਓਸੇ ਨੂੰ ਉਹ ਬਾਰ ਬਾਰ ਆਖਦਾ
ਹੈ, ਔਰ ਸਾਥ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਪ੍ਰਮਾਣ ਦਿੱਤਾ “ਚਰਨ ਸਰਨ
ਜਹ ਬਸਤ ਭਵਾਨੀ” ਜੋ ਭਵਾਨੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਚਰਨਾਂ
ਵਿਖੇ ਵਸਦੀ ਹੈ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਾ ਮੰਨੀਏ। ਖਾਲਸਾ
ਜੀ ਆਪ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹੋ ਕਿ ਆਪ ਦੇ ਪੰਥ ਵਿੱਚ ਗਰੰਥੀ ਕੈਸੇ
੨ ਖਿਆਲ ਰਖਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਗੁਰਾਂ ਦੀ ਬਾਨੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ
ਆਸ਼ੇ ਨੂੰ ਕੈਸਾ ਸਮਝਦੇ ਹਨ! ਕਿਆ ਐਸੇ ਖਿਆਲਾਂ ਵਾਲੇ
ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਥੋਂ ਪੰਥ ਨੂੰ ਕੁਛ ਲਾਭ ਦੀ ਉਮੈਦ ਹੈ? ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਇਸ
ਵਾਸਤੇ ਮੇਰੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਹੈ ਕਿ ਫੌਜਾਂ ਅਤੇ ਰਸਾਲਿਆਂ ਦੇ ਸਿੰਘ
ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਟਹਿਲੇ ਲਈ ਅਜੇਹੇ ਸਿੰਘ ਰੱਖਿਆ
ਕਰਨ ਜੋ ਤੱਤ ਖਾਲਸਾ ਹੋਨ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਦਸਮੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ
ਅਸਲੀ ਮਨਸ਼ਾ ਨੂੰ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੰਥ ਬਨਾਉਨ ਦਾ ਸੀ,
ਸਮਝਦੇ ਹੋਨ; ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਯਾਦ ਰਹੇ ਜੋ ਜੰਗੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦੇਵੀ
ਐਸੇ ੨ ਗਰੰਥੀਆਂ ਦੀ ਮਦਤ ਨਾਲ ਅਪਨੀਆਂ ਲਾਟਾਂ ਦਿਖਾ
ਦਿਖਾਕੇ ਭੋਟਾ ਮੰਗਦੀ ਹੀ ਰਹੁਗੀ ਅਤੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਦਸਮੇਂ
ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਥੋਂ ਬੇਮੁਖ ਕਰਕੇ ਅਪਨੇ ਚਾਟੇ ਚੁੱਕ ਬਨਾਉਗੀ॥

ਆਪ ਦਾ ਦਾਸ ਇੱਕ ਸਿੰਘ

ਪਲਟਨ ਨੰ: ੧੪ ਸਿੱਖ ਨਸ਼ਿਹਰਾ

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ

ਛਾਉਨੀ ਔਰੰਗਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ

ਪਿਆਰੇ ਐਡੀਟਰ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤੇ ਹੈ॥
ਇਸ ਛਾਉਨੀ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿੱਚ ੧੩ ਮਈ ਨੂੰ ਜੋੜ ਮੇਲ
ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਨੌਂ ਸਿੰਘਨੀਆਂ ਨੇ
ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪਾਨ ਕੀਤਾ, ਅਰ ਦੂਸਰੇ ਵੇਲੇ ਇੱਕ ਉਸ ਸਿੱਖ ਨੂੰ
ਜਿਸ ਦੇ ਕੇਸ ਕੁਛ ਬੀਮਾਰੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਕੱਟੇ
ਸਨ ਤਨਖਾਹ ਲਗਾਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਇਆ, ਫਿਰ ਦੋ ਭਜੰਗੀ
ਜਿਸਦੀ ਨੋਂ ਅਤੇ ਗਯਾਰਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਸੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛੱਕ
ਕੇ ਜਹਾਜ਼ ਚੜ੍ਹੇ ਇੱਥੇ ਸਮਯ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਇਸਤ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛੱਕ
ਕੇ ਸਿੰਘਨੀ ਸਜੀ, ਇਸ ਸਮਯ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਧੁਨੀ ਅਰ ਖਾਲਸਾ
ਦਾ ਦੀਵਾਨ ਦੇਖਨ ਦੇ ਜੋਗ ਸਾ॥ ਫਿਰ ੨੫ ਮਈ ਪੂਰਨਮਾਸੀ
ਨੂੰ ਜੋੜਮੇਲ ਹੋਇਆ ਇਸ ਵਿੱਚ ਭੀ ਸਵਾ ਲੱਖ ਸਿੰਘ ਜਹਾਜ਼
ਚੜ੍ਹਿਆ, ਅਰ ਭਾਈ ਦੇਵਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਭੋਗ
ਪਾਇਆਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦਾ ਦੀ ਧੁਨੀ ਮਨ ਨੂੰ ਮੋਹਿ ਰਹੀ ਸੀ
ਅਰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਜਨਮ ਦੀ ਕਥਾ ਸੁਨਾਈ ਗਈ,
ਇਹ ਸਰਬ ਉਪਕਾਰ ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਹੈ ਜੋ ਬਹੁਤ ਹੀ
ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਹਨ, ਇਸ ਜੋੜ ਮੇਲ ਪਰ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ
ਸਿੰਘ ਜੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਸੱਚ ਖੰਡ ਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਵੱਡੇ
ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ ਆਏ ਹੋਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਥੋਂ
ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਇਸ ਧਰਮ ਕਾਰਜ
ਵਿੱਚ ਦਫੇਦਾਰ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਦਫੇਦਾਰ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ,
ਮੁਕੱਦਮ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਆਦਿਕ ਸਿੰਘ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰ
ਰਹੇ ਹਨ॥

ਲੇਖਕ ਦਾਸ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ

ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਰਸਾਲਾ ਤੀਸਰਾ ਸੈਕੰਡਰ, ਸਕੇਡਰ,
ਔਰੰਗਾਬਾਦ

ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਦੀ ਵੈੱਬ ਸਾਈਟ

www.bhaiditsinghpatrika.com ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਦੀ ਵੈੱਬ
ਸਾਈਟ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅੰਕ ਵਾਰ
ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ upload ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ
ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਸਬੰਧੀ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਨਿੱਤ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ
ਸਬੰਧੀ ਤੇ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨਾਲ
ਸਬੰਧਿਤ ਕੋਈ ਵੀ ਨਵੀਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਸ ਰਾਹੀਂ
ਪੜ੍ਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਸੰਪਾਦਕ

ਭਗਤ ਜਨਾਂ ਹਰਿ ਮਾਂ ਪਿਉ ਬੇਟਾ॥

ਸ ਮਲੂਕ ਸਿੰਘ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ

ਇਤਿਹਾਸ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਭਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਸਮਾਜਿਕ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਤੁਲਨ ਹਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਚ ਵਰਗ ਅਪਣੇ ਸੁੱਖ ਲਈ ਝੂਠ, ਪਾਪ, ਜੁਲਮਾਂ ਤੇ ਬੇਅਨਸਾਫੀ ਦੀ ਸਭ ਹੱਦ ਟੱਪ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਾਜ ਦਾ ਇਕ ਉਚ ਵਰਗ ਦੂਜੇ ਤਿੰਨਾਂ ਵਰਗਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਨੀਚ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਫਰਤ, ਭਗਤੀ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕਰਕੇ, ਮੰਦਰਾਂ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨਾਂ ਤੋਂ ਧੱਕੇ ਮਾਰ ਕੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹਾਲਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਐਸੀ ਬੁਰੀ ਹਾਲਤ ਦੇਖ ਕੇ ਪਰਮ ਪਿਤਾ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਖਾਸ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇਕੇ ਇਕ ਬਾਲਕ ਨੂੰ ਇਸ ਧਰਤੀ ਤੇ ਇਕ ਅਖੌਤੀ ਅਫ਼ਤ ਦੇ ਘਰ ਜਨਮ ਲੈਣ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਤਾਂ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਬੁਰਾਈਆਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾਏ ਤੇ ਇਕ ਸੁੰਦਰ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਬਾਲਕ ਦਾ ਜਨਮ ਮਾਘ ਸੁਦੀ ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਿਕਰਮੀ 1433 ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ ਸ੍ਰੀ ਸੰਤੋਖ ਦਾਸ ਘਰ ਮਾਤਾ ਕਰਮਾ ਦੀ ਕੁੱਖੋਂ ਹੋਇਆ। ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਪਿਤਾ ਬਨਾਰਸ ਨਗਰੀ ਦੇ ਪਾਸ ਪਿੰਡ ਮਛੁਆਡੀਹ ਇਕ ਗਰੀਬ, ਸਮਾਜ ਤੋਂ ਪਿਛੜਿਆ, ਮਰੇ ਹੋਏ ਪਸ਼ੂਆ ਨੂੰ ਢੋਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਰਵਿਦਾਸ ਰਖਿਆ। ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਆਪਣੀ ਜਾਤ ਬਾਰੇ ਲਿਖਦੇ ਹਨ:-

ਮੇਰੀ ਜਾਤਿ ਕੁਟ ਬਾਂਢਲਾ ਢੋਰ ਢੋਵੰਤਾ ਨਿਤਹਿ ਬਾਨਾਰਸੀ
ਆਸ ਪਾਸਾ॥ (ਅੰਗ-1293)

ਥੋੜੇ ਵੱਡੇ ਹੋਏ ਤਾਂ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਵਿਆਹ ਇਕ ਸੁਸ਼ੀਲ ਤੇ ਸੁੰਦਰ ਕੰਨਿਆ ਬੀਬੀ ਲੋਨਾ ਨਾਲ ਕਰ ਦਿਤਾ ਅਤੇ ਘਰ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ ਇਕ ਵੱਖਰੀ ਕੁਲੀ ਪਾ ਦਿਤੀ। ਉਹ ਅਪਣੇ ਪਿਤਾ ਪੁਰਖੀ ਜੁੱਤੀਆਂ ਗੰਢਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ। ਥੋੜੀ ਕਮਾਈ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਹ ਆਏ ਗਏ ਸੰਤਾਂ, ਮਹਾਤਮਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਲੋਨਾ ਜੀ ਵੀ ਪੂਰਾ ਪੂਰਾ ਸਾਥ ਦੇਂਦੀ। ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਬਾਰੇ ਅਪਣੀ ਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ:-

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ

ਚਮਰਟਾ ਗਾਂਠਿ ਨ ਜਨਈ॥
ਲੋਗ ਗਠਾਵੈ ਪਨਹੀ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥
ਆਰ ਨਹੀ ਜਿਹ ਤੋਪਉ॥
ਨਹੀ ਰਾਂਬੀ ਠਾਉ ਰੋਪਉ॥੧॥
ਲੋਗ ਗੰਠਿ ਗੰਠਿ ਖਰਾ ਬਿਗੁਚਾ॥
ਹਉ ਬਿਨੁ ਗਾਂਠੇ ਜਾਇ ਪਹੁਚਾ॥੨॥
ਰਵਿਦਾਸੁ ਜਪੈ ਰਾਮ ਨਾਮ॥

ਮੋਹਿ ਜਮ ਸਿਉ ਨਾਹੀ ਕਾਮਾ॥ (ਅੰਗ- 659)

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕਮਾਈ “ਹੱਥ ਕਾਰ ਵੱਲ ਅਤੇ ਦਿਲ ਕਰਤਾਰ ਵੱਲ” ਹੁੰਦੀ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਕਾਰ ਤੋਂ ਕਦੀ ਘਿਰਨਾ ਨਹੀ ਸੀ ਕਰਦੇ ਤੇ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਦੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੱਦਦ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਹਨਾ ਨੇ ਇਕ ਨੇਮ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਸੱਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਜੁੱਤੀ ਗੰਢਣ ਆਏ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਕੰਮ ਰਬ ਲੇਖੇ ਮੁਫਤ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਪਹਿਲੇ ਗਾਹਕ ਨੂੰ ਰੱਬ ਦਾ ਰੂਪ ਸਮਝਦੇ ਸਨ।

ਇਕ ਵਾਰ ਹਰਿਦੁਆਰ ਦਾ ਕੁੰਭ ਮੇਲਾ ਆ ਗਿਆ। ਬਹੁਤ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਕੁੰਭ ਦੇ ਮੇਲੇ ਤੇ ਅਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਗਾਜੀਪੁਰ ਤੋਂ ਇਕ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦਾ ਜੱਥਾ ਸਵੇਰੇ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਝੋਂਪੜੀ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘਿਆ। ਇਕ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦੀ ਜੁੱਤੀ ਟੁੱਟੀ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਤੇ ਜੁਤੀ ਗੰਢਾਉਣ ਆਇਆ। ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਜੁੱਤੀ ਗੰਢੀ, ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੇ ਦੋ ਕੋੜੀਆਂ ਬਨਵਾਈ ਦਿਤੀਆਂ, ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਰੱਬ ਦਾ ਰੂਪ ਹੋ, ਮੇਰੀ ਦੁਕਾਨ ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲ ਆਏ ਹੋ। ਮੈਂ ਪਹਿਲੇ ਗਾਹਕ ਦਾ ਕੰਮ ਰੱਬ ਲੇਖੇ ਮੁਫਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਲੈਣੇ। ਪੰਡਤ ਜੀ ਕਹਿਣ ਕਿ ਪੈਸੇ ਜਰੂਰ ਦੇਣੇ ਹਨ। ਗੰਗਾ ਇਸ਼ਨਾਨ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਰੱਖਣਾ। ਮਜਦੂਰੀ ਮੈਂ ਜਰੂਰ ਦੇਣੀ ਹੈ। ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਲਵੇ ਨਾ ਤੇ ਪੰਡਤ ਜੀ ਮੰਨੇ ਨਾ। ਆਖਰ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਮੇਰੀਆਂ ਦਮਤੀਆਂ ਮਾਤਾ ਗੰਗਾ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਵਲੋਂ ਝੱੜਾ ਦੇਣਾ। ਦੇਖਣਾ, ਜੇ ਗੰਗਾ ਹੱਥ ਕੱਢ ਕੇ ਲਵੇ ਤਾਂ ਦੇ ਦੇਣਾ

ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਵਾਪਿਸ ਲੈ ਆਣਾ” ਪੰਡਤ ਇਹ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਬੜਾ ਹੈਰਾਨ ਹੋਇਆ ਤੇ ਅਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਦੱਸੀ। ਪੰਡਤ ਸੋਚੀਂ ਪਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਹਰ ਸਾਲ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਸਾਡੀ ਭੇਟਾ ਤਾਂ ਗੰਗਾ ਮਾਤਾ ਨੇ ਕਦੀ ਵੀ ਹੱਥ ਕੱਢ ਕੀ ਨਹੀਂ ਲਈ। ਇਹ ਕੀ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਝਲਾ ਗੰਗਾ ਮਾਤਾ ਹੱਥ ਕੱਢ ਕੇ ਇਕ ਨੀਚ; ਸੂਦਰ ਦੀ ਤੁੱਛ ਭੇਟਾ ਕਿਵੇਂ ਲਵੇਗੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਬੜੀ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਉਸ ਨੇ ਕਈ ਟੋਲੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਦਸਿਆ। ਪੈਂਡਾ ਮੁੱਕਾ ਤੇ ਜਦੋਂ ਹਰਿਦੁਆਰ ਪਹੁੰਚੇ, ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਕਈ ਹੋਰ ਯਾਤਰੂ ਤੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਇਹ ਚਿੰਤਰ ਨਜ਼ਾਰਾ ਦੇਖਣ ਲਈ ਇਕ ਚੋਖੀ ਭੀੜ ਇੱਕੱਠੀ ਹੋ ਗਈ।

ਪੰਡਤ ਜੀ ਨੇ ਅਸ਼ਨਾਨ ਕੀਤਾ, ਪਹਿਲਾਂ ਅਪਣੀ ਭੇਟਾ ਗੰਗਾ ਜੀ ਨੂੰ ਝੜਾਈ। ਫੇਰ ਡੱਬ ਵਿੱਚੋਂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦੀਆਂ ਦਮੜੀਆਂ ਕਢੀਆਂ ਤੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ “ਹੇ ਗੰਗਾ ਮਾਤਾ ਇਹ ਤੁੱਛ ਦਮੜੀਆਂ ਤੇਰੇ ਸੇਵਕ ਰਵਿਦਾਸ ਦੀਆਂ ਹਨ, ਨਾਲ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਗੰਗਾ ਮਾਤਾ ਹੱਥ ਕੱਢ ਕੇ ਲਵੇ ਤਾਂ ਦੇ ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮੋੜ ਲਿਆਉਣਾ” ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਇੱਕ ਹੱਥ ਬਾਹਰ ਆਇਆ ਤੇ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਭੇਟਾ ਗੰਗਾ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੇ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲਈ। ਲੋਕੀਂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਜੈ ਜੈ ਕਾਰ ਕਰਨ ਲੱਗੇ।

ਨੁਵਣ ਆਯਾ ਸੰਗ ਮਿਲ ਬਾਨਾਰਸ ਕਰ ਗੰਗਾ ਥੇਟਾ॥
ਕਢ ਕਸੀਰਾ ਸਉਂਪਿਆ ਰਵਿਦਾਸੈ ਗੰਗਾ ਦੀ ਭੇਟਾ॥
ਲਗਾ ਪੁਰਬ ਅਭੀਚ ਦਾ ਡਿਠਾ ਚਲਿਤ ਅਚਰਜ ਆਮੇਟਾ॥
ਲਇਆ ਕਸੀਰਾ ਹੱਥ ਕਢ ਸੂਤ ਇਕ ਜਿਉਂ ਤਾਣਾ ਪੇਟਾ॥
ਭਗਤ ਜਨਾਂ ਹਰਿ ਮਾਂ ਪਿਉ ਥੇਟਾ॥ (ਵਾਰ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ)

ਇਹ ਕੌਤਕ ਐਸਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਸਾਰੇ ਜੱਗ ਵਿੱਚ ਇਹ ਗੰਗਾ ਮਾਤਾ ਵਾਲੀ ਘਟਣਾ ਫੈਲ ਗਈ। ਹਰ ਇਕ ਕਵੀ, ਕਥਾਕਾਰ, ਲਿਖਾਰੀ ਆਦਿ ਸੱਭ ਨੇ ਇਸ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਅਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਪਰੋਇਆ ਹੈ:-

ਭਗਤ ਭਗਤ ਜਗ ਵਜਿਆ ਚਹੁੰ ਚਕਾਂ ਦੇ ਵਿਚ
ਚਮਰੇਟਾ॥ (ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ)

ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਅਖੌਤੀ ਸਵਰਨ ਜਾਤੀਆਂ ਦਾ ਮਾਣ ਤੋੜਨ ਲਈ, ‘ਏਕ ਪਿਤਾ ਏਕਸ ਕੇ ਹਮ ਬਾਰਿਕ’ ਨੂੰ ਢਿੜ੍ਹਾਉਣ ਖਾਤਰ ਇਕ ਹੋਰ ਕੌਤਕ ਵਰਤਾਇਆ,

ਗਿਆਨੀ ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ ਗੁਰ ਭਗਤ ਮਾਲਾ ਵਿੱਚ ਲਿਖਦੇ ਹਨ:- “ਚਿਤੌੜ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਜਾ

ਦਸਿਆ ਕਿ ਰਵਿਦਾਸ ਭਗਤ ਹੈ, ਭਗਵਾਨ ਉਸਨੂੰ ਸਾਰੀਆਂ ਰਿਧੀਆਂ ਸਿਧੀਆਂ ਬਖਸ਼ ਦਿਤੀਆਂ ਹਨ। ਚਤੌੜ ਦੇ ਰਾਣੇ ਦੀ ਧਰਮ ਪਤਨੀ ਰਾਣੀ ਝਾਲਾਂ ਸੀ। ਉਹ ਬੜੀ ਧਰਮਨ ਤੇ ਦਇਆਵਾਨ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਜਦੋਂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਸੇਭਾ ਸੁਣੀ ਤਾਂ ਉਹਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਭਗਤ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦੀ ਲਗਨ ਲੱਗ ਗਈ। ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਕਾਂਸ਼ੀ ਆ ਗਈ। ਗੰਗਾ ਇਸ਼ਨਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਕਿਸੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਗਈ ਸਗੋਂ ਸਿਧੀ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਪੁੱਜੀ। ਸ਼ਬਦ- ਕੀਰਤਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ।”

ਜਦੋਂ ਕੀਰਤਨ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਰਾਣੀ ਝਾਲੀ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨੀਂ ਡਿਗ ਕੇ ਅਰਜ਼ੋਈ ਕਰਨ ਲਗੀ- ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ, ਹੇ ਨਾਥ! ਮੇਰੇ ਤੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੋ। ਮੈਨੂੰ ਸ਼ਰਨ ਲਾ ਕੇ ਭਗਤੀ ਮਾਰਗ ਤੇ ਤੁਰਨ ਦਾ ਵਲ ਦੱਸੋ।

ਰਾਣੀ ਝਾਲੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੋਈ ਪ੍ਰਵਾਨ ਚੜ੍ਹ ਗਈ। ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਚੋਲੀ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਰਾਣੀ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਵਾਸਤੇ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਧੰਨ ਤੇ ਕੱਪੜਾ ਲਿਆਈ ਸੀ ਉਹ ਸਾਰੇ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਉੱਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਦਿਤਾ। ਆਤਮਾ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ਗਈ, ਸਾਰੀ ਭਟਕਣਾ ਮਿਟ ਗਈ ਹਰੀ ਨਾਮ ਜਪਣ ਲੱਗੀ।

ਪੂਰਾ ਮਹੀਨਾ ਕਾਂਸ਼ੀ ਰਹਿਕੇ ਰਾਣੀ ਝਾਲੀ ਬਾਈ ਆਪਣੇ ਵਤਨ ਮੁੜੀ। ਚਤੌੜ ਨੂੰ ਜਾ ਰਹੀ ਰਾਣੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਭਾਰੀ ਇਨਕਲਾਬ ਆ ਗਿਆ। ਚੇਹਰੇ ਉੱਤੇ ਚੌਗਣੀ ਰੋਣਕ ਤੇ ਲਾਲੀ ਸੀ। ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਵੀ ਸਰੂਪ ਸੀ ਉਹ ਪਾਲਕੀ ਵਿੱਚ ਬੈਠੀ ਰਾਮ ਭਜਨ ਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਰਾਜ ਮਹਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪੁੱਜੀ, ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ਨੂੰ ਮੰਦਰ ਦਾ ਰੂਪ ਬਣਾ ਦਿਤਾ। ਕਦੀ ਇਕੱਲੀ ਤੇ ਕਦੀ ਦਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਗ ਬੈਠਾ ਕੇ ਹਰੀ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਲੱਗੀ। ਸਾਰੇ ਚਤੌੜ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਚਲ ਪਈ ਕਿ ਰਾਣੀ ਝਾਲੀ ਬਾਈ ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਦੀ ਚੋਲੀ ਬਣ ਗਈ, ਕੀਮਤੀ ਕਪੜੇ ਗਹਿਣੇ ਉਤਾਰ ਦਿਤੇ ਤੇ ਸੰਤਣੀਆਂ ਵਾਲਾ ਲਿਬਾਸ ਪਹਿਨ ਬੈਠੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾਉਂਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਪਾਪੀ ਆਤਮਾ ਕਾਂਸ਼ੀ ਦੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਦੁਖ ਹੋਇਆ ਕਿ ਝਾਲੀ ਰਾਣੀ ਨੇ ਧੰਨ ਪਦਾਰਥ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭੇਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ। ਇੱਕ ਚਮਾਰ ਦੀ ਚੋਲੀ ਬਣ ਗਈ ਉਸਨੂੰ ਸਭ ਕੁੱਝ ਸੌਂਪ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਾਣਾ ਚਤੌੜ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਸ਼ਕਾਇਤ ਕੀਤੀ।

ਰਾਣੀ ਭਾਲੀ ਨੇ ਰਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰ ਕੇ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਦੋਹਾਂ ਜੀਆਂ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਕੇ ਰਵਿਦਾਸ ਨੂੰ ਚਤੋਤ ਸੌਂਦਿਆ। ਪ੍ਰੇਮ ਤੇ ਭਗਤੀ ਦੇ ਭੁੱਖੇ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਸੁਨੇਹਾ ਮਿਲਦੇ ਸਾਰ ਚਤੋਤ ਪੁਜੇ। ਰਾਜ ਮਹੱਲ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਉਨ੍ਹਾਂ (ਰਵਿਦਾਸ) ਵਾਸਤੇ ਖਾਲੀ ਕਰਾ ਲਿਆ।

ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਤੇ ਰਾਜ ਮਹੱਲ ਪੁੱਜਣ ਤੇ ਰਾਣੀ ਨੇ ਸੰਤਾਂ, ਪੰਡਤਾਂ ਤੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦ ਕੇ ਇਕ ਵੱਡਾ ਯੱਗ ਕਰਨਾ ਚਾਹਿਆ। ਰਾਣੀ ਸੀ ਸਲਾਹ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਆ ਗਈ, ਯੱਗ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਹਿਰ ਵਿੱਚ ਪੰਡਤ, ਜੋਤਸ਼ੀ, ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਤੇ ਸਹਿਰ ਦੇ ਪਤਵੰਤਿਆਂ ਨੂੰ ਯੱਗ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਛੱਕਣ ਦਾ ਨਿਉਂਤਾ ਦਿਤਾ ਗਿਆ। ਯੱਗ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਸਭ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ। ਪੰਗਤਾਂ ਲੱਗ ਗਈਆਂ। ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਵਰਤਾਉਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਦੂਜੇ ਜਾਤ ਅਭਿਮਾਨੀ ਸੰਤਾਂ ਤੇ ਪੰਡਤਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕੀਤੀ ਕਿ 'ਰਵਿਦਾਸ ਪੰਗਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਉਂ ਬੈਠਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਚਮਾਰ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਧਰਮ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਵਾਂਗੇ'।

ਜਾਤ ਅਭਿਮਾਨੀਆਂ ਦੇ ਇਹ ਕੌੜੇ ਬਚਨ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਸੁਣ ਲਏ ਪਰ ਉਹ ਕਰੋਧਵਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਬੈਠੇ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਭਗਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸੁਧਾਰ ਵੀ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਾਣੀ ਨੂੰ ਕੋਲ ਸੱਦਕੇ ਕਿਹਾ ਦੁੱਧ ਵਿੱਚ ਕਾਂਜੀ ਘੋਲਣੀ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਪੰਗਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਨਹੀਂ ਬੈਠਦਾ, ਤੁਸੀਂ ਸੰਤਾਂ, ਪੰਡਤਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਆਏ ਪ੍ਰਾਹੁਣਿਆਂ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਛਕਾਉ। ਰਾਣੀ ਨੇ ਅਗੇ ਉੱਤਰ ਦਿਤਾ, - "ਗੁਰਦੇਵ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਜੇ ਮੇਰੇ ਗੁਰਦੇਵ ਪੰਗਤ ਵਿੱਚ ਬੈਠਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਨਾਛਕਣ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਛਕਾਇਆ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਨਿਸ਼ਫਲ ਜਾਏਗਾ।

ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਰਾਣੀ ਤੇ ਰਾਣੇ ਨੂੰ ਸਮਝਾ ਲਿਆ ਕਿ ਰਾਮ ਦਾ ਕੌਤਕ ਦੇਖਣ।

ਰਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪੰਗਤ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕਹਿਆ," ਗੁਰਦੇਵ ਅਜੇ ਭੋਜਨ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ। ਆਪ ਲੋਕ ਅਝੱਕ ਤੇ ਨਿਡਰ ਭੋਜਨ ਛਕਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ। ਰਾਣੇ ਦਾ ਇਹ ਹੁਕਮ ਪਾ ਕੇ ਪੰਗਤ ਨੇ ਭੋਜਨ ਛਕਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਦੇਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਰ ਪੰਡਤ, ਸੰਤ ਤੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਦੇ ਨਾਲ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਬੈਠੇ ਭੋਜਨ ਛਕ ਰਹੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਨਾਲ ਬੈਠਿਆਂ ਦੇਖਕੇ ਸ਼ੋਰ ਮਚਾ ਦਿਤਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਭੋਜਨ ਨਹੀਂ ਛਕਣਾ ਰਵਿਦਾਸ ਕਿਉਂ ਪੰਗਤ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਹੈ। ਪਰ ਭੋਜਨ ਛਕਣ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਸਨ

ਦੇਂਦੇ। ਵਰਤਾਵਿਆਂ ਨੇ ਆਖਿਆ ਮਹਾਰਾਜ ਭੋਜਨ ਕਰੀਏ। ਉਹ ਤਾਂ ਜਨਾਨਾ ਮਹਿਲ ਵਿੱਚ ਬੇਫਿਕਰ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹਨ।

ਪਰ ਹਰ ਥਾਲੀ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਥਾਲੀ ਲਾਗੇ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦਿਸਦੇ ਸਨ, ਦੂਸਰੇ ਦੇ ਨਾਲ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਨਹੀਂ ਸਨ ਦਿਸਦੇ। ਵਰਤਾਵਿਆਂ ਤੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਆਖਿਆ, ਕਿਉਂ ਬੂਠ ਬੋਲਦੇ ਹੋ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਤਾਂ ਅੰਦਰ ਹਨ। ਨਾਲੇ ਹਜ਼ਾਰ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਬੈਠ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਆਖਰ ਉਹ ਹੈਨ ਤਾਂ ਇਕੱਲੇ ਨਾ।

ਇੱਕ ਸਿਆਣਾ ਪੰਡਤ ਹੱਥ ਜੋੜ ਖਲੋਤਾ- ਮੈਂ ਰਾਮ ਦੀ ਮਾਇਆ ਦੇ ਬਲਿਹਾਰ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਸੱਦੇ। ਪੰਗਤ ਵਿੱਚ ਬੈਠਾਓ, ਅਸੀਂ ਭੁੱਲ ਦੀ ਖਿਮਾਂ ਮੰਗਦੇ ਹਾਂ ਆਪ ਪੂਰਨ ਭਗਤ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਪਾਪੀ ਬੰਦੇ ਹਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਦੇ, ਤਦ ਹੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਛਕਾਂਗੇ।

ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਪੰਗਤ ਵਿੱਚ ਆਏ। ਉੱਚੇ ਆਸਣ ਉੱਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੈਠਾਇਆ ਗਿਆ। ਭੋਜਨ ਪਰੋਸ ਕੇ ਥਾਲ ਅੱਗੇ ਰਖਿਆ। ਭਗਤ ਜੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਛਕਣ ਲੱਗੇ, ਪੰਡਤਾਂ ਵੀ ਛਕਿਆ, ਸੰਤ ਤੇ ਮਹਾਤਮਾਂ ਵੀ ਬੈਠੇ ਖਾਂਦੇ ਰਹੇ। ਹਰ ਪਾਸਿਓਂ ਸਦ ਉਠ ਰਹੀ ਸੀ, "ਧੰਨ ਰਵਿਦਾਸ ਭਗਤ! ਜੈ ਹੋ ਰਵਿਦਾਸ ਭਗਤ ਜੀ ਦੀ।"

ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਚਤੋਤ ਬਹੁਤ ਚਿਰ ਰਹੇ ਮੀਰਾਂ ਬਾਈ ਵੀ ਉਨੀਂ ਦਿਨੀਂ ਹੀ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਚੋਲੀ ਬਣੀ ਜੋ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਭਗਤੀ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋਈ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਅਨੇਕ ਕੌਤਕ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਾਰਾ ਜੀਵਨ ਮਾਨਵ ਸੇਵਾ ਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਪ੍ਰੇਮਾ ਭਗਤੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਗੁਜਰਿਆ। ਜੋ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਪੰਡਿਤ ਜਾਤ ਅਭਿਮਾਨੀ ਸਨ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਪ੍ਰਭੂ ਭਗਤ ਅੱਗੇ ਡੰਡਉਤਿ ਬੰਧਨਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਆਈ ਕਿ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਇੱਕ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਬੰਦੇ ਵੀ ਸਾਰੇ ਇਕੋ ਸੂਤ ਵਿੱਚ ਪਰੋਤੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਕੋਈ ਉੱਚਾ ਨੀਵਾ ਨਹੀਂ ਸਭ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਹਨ।

ਅਬ ਬ੍ਰਿਖ ਪਰਧਾਨ ਤਿਹਿ ਕਰਹਿ ਡੰਡਉਤਿ ਤੇਰੇ
ਨਾਮ ਸਰਣਾਇ ਰਵਿਦਾਸੁ ਦਾਸਾ॥

0172-2668685

ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ

ਡਾ. ਪਰਮਵੀਰ ਸਿੰਘ

ਰੀਡਰ, ਸਿੱਖ ਵਿਸ਼ਵਕੋਸ਼ ਵਿਭਾਗ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ।

ਸਿੱਖੀ ਪ੍ਰਚਾਰ

ਮੌਜੂਦਾ ਮੁੱਖ-ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਸਿੱਖੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਦ੍ਰਿੜ ਹੈ ਅਤੇ ਡੇਰੇ ਵਿਖੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਮੂਹ ਕਾਰਜ ਸਿੱਖੀ ਰਵਾਇਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਦੇ ਚੌਥੇ ਵੰਸ਼ਜ ਬਾਬਾ ਫਤਿਹ ਸਿੰਘ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਸਿੱਖੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੀ ਲਹਿਰ ਚਲਾਈ ਸੀ, ਸਿੱਧ, ਬਹਾਵਲਪੁਰ, ਝੰਗ, ਮੁਲਤਾਨ, ਅਜਮੇਰ, ਮੌਜੂਦਾ ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ-ਘਰ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਸੀ। ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਭਾਰੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਬੰਦਈ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੋਨਿਆਂ ਵਿਚ ਵੱਸਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਆਪਣੇ ਮਰਨੇ-ਪਰਨੇ ਦੇ ਸਮੂਹ ਕਾਰਜ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਡੇਰੇ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਸਦਕਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਸਿੱਖੀ ਵੱਲ ਰੁਚਿਤ ਹੋਏ ਹਨ, ਸਹਿਜਧਾਰੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਿਚਰਨ ਵਾਲੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀਆਂ ਸਮੇਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਸੰਬੰਧੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹੋਣ। ਇਸ ਡੇਰੇ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੂਹ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਲਈ ਸਿੱਖੀ ਰਵਾਇਤਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਥੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਬਣਾਈ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਸਿੱਖੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨੂੰ ਬਲ ਮਿਲਿਆ ਸੀ।

ਵਿਦਿਅਕ ਅਦਾਰੇ

ਰਿਆਸੀ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਦਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਡੇਰੇ ਵਿਖੇ ਇਕ ਸਕੂਲ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹਾਂਸੀ ਅਤੇ ਰੋਹਤਕ ਵਿਖੇ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ

ਰਾਹੀਂ ਦਸਵੀਂ ਪੱਧਰ ਦੀ ਵਿਦਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਸਮਾਗਮ

ਦੇਸ-ਵਿਦੇਸ ਦੀਆਂ ਸਮੂਹ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਰਹਿੰਦ ਫਤਿਹ ਦਿਵਸ ਦੀ ਤੀਜੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ੧੨-੧੪ ਮਈ ਨੂੰ ਬਤੇ ਹੀ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਮਨਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਡੇਰੇ ਵਲੋਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀ ਤੀਜੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰਨਾਲ ਵਿਖੇ ਸੈਮੀਨਾਰ, ਪਾਨੀਪਤ ਵਿਖੇ ਖੂਨਦਾਨ ਕੈਂਪ, ਰੋਹਤਕ ਵਿਖੇ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਅਤੇ ਢਾਡੀ ਦਰਬਾਰ, ਜਲੰਧਰ ਵਿਖੇ ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰ ਆਦਿ ਆਯੋਜਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਹੈ। ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਨੂੰ ਨਿਖਾਰ ਕੇ ਪਾਠਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਡਾ. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਲਜਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦਾ ਪਿਛਲੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਹਿਯੋਗ ਮਿਲਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਾਰਜ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ ਤੇ ਅੱਗੇ ਵੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮਾਗਮਾਂ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਵਿਚ ਮੋਹਰੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦਾ ਆਰੰਭ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਕ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਚੱਲ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਗਰਾਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਸਮਾਗਮ ਮੌਕੇ ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਪੁੱਜੇਗਾ। ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀਆਂ ਯਾਦਗਾਰੀ ਵਸਤਾਂ ਇਸ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਵਿਚ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਖਿੱਚ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਜਿਥੇ ਆਪ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਸਮਾਗਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਉਥੇ ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਸਹਿਯੋਗ ਵੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰੱਖੇ ਹੋਏ ਸ਼ਸਤਰ ਅਤੇ ਚੋਲਾ ਇਸ ਨਗਰ

ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ।

ਪਰੰਪਰਾ

ਹਨੇਰਾ ਛੇਤੀ ਹੋ ਜਾਣ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਸੁਖ-ਆਸਨ ਸ਼ਾਮ ਚਾਰ ਕੁ ਵਜੇ ਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਵੇਰੇ ਚਾਰ ਵਜੇ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਹੈ। ਨਗਾਰੇ 'ਤੇ ਚੋਟ ਨਾਲ ਸੁਖ-ਆਸਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਅੱਜ ਤੱਕ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਚਨਾਬ ਦਰਿਆ ਦੇ ਜਲ ਨਾਲ ਲੰਗਰ ਤਿਆਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਆਟਾ ਵੀ ਏਸੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਹੀ ਗੁੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਆਟੇ ਤੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਪਹਿਲੇ ਪੰਜ ਪਰੌਠੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਰੱਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈਣਾ ਜਰੂਰੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਗੋਦਾਵਰੀ ਦੇ ਜਲ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਿਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਨਾਬ ਦਾ ਜਲ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਕਰਾਮਾਤਾਂ

ਚਾਰ ਬੀਰਾਂ ਦਾ ਹਾਜ਼ਰ ਰਹਿਣਾ: ਡੇਰੇ ਵਿਖੇ ਇਕ ਬੇਰੀ ਅਤੇ ਬੋਹੜ ਦੇ ਚਾਰ ਦਰੱਖਤ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਇਥੇ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਸਥਾਨਕ ਪਰੰਪਰਾ ਅਨੁਸਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੁਝ ਕਰਾਮਾਤਾਂ ਵੀ ਪ੍ਰਚੱਲਿਤ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੋਹੜ ਦੇ ਚਾਰ ਦਰੱਖਤਾਂ 'ਤੇ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦਾ ਇਕ-ਇਕ ਬੀਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਚਾਰੇ ਬੀਰ ਡੇਰੇ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਵੀ ਧਾਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਘੋੜੇ ਦੀਆਂ ਟਾਪਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਕਰਾਮਾਤ:

ਇਕ ਕਰਾਮਾਤ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨਾਲ ਵੀ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਮਹਿਕਮੇ ਵਿਚ ਡੀ. ਐਸ. ਪੀ. ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਹੋ ਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾ ਰਹੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਲੁਭਾਇਆ ਜੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਥੇ ਫਕੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੁਪਤਨੀ ਅਤੇ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਾਤਾ ਜੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ

ਬਾਬਾ ਫਤਿਹ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਢੋਲ ਵਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਅਤੇ ਲੱਕੜ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਖੁਕ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਖੁਕੇ ਹੋਏ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਚੋਲਾ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਸੰਬੰਧੀ ਇਕ ਹੋਰ ਕਰਾਮਾਤ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਦਾ ਚਲਾਣਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਇਹ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਹਵਾ-ਹਨੇਰੀ ਚੱਲਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਬਗੈਰ ਹਿੱਲੇ ਬਿਲਕੁਲ ਸਿੱਧਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਰਾਮ ਲੁਭਾਇਆ ਮਲਿਕ ਨੇ ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਹੋਰ ਵਧੇਰੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਡੇਰੇ ਵਿਖੇ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਮਾਤਾ ਜੋਗਿੰਦਰ ਕੌਰ ਜੀ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਡੇਰੇ ਵਿਚ ਦੀਵਾਨ ਹਾਲ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ ਤਾਂ ਇਹ ਖਬਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟੜੇ ਤੋਂ ਟੈਲੀਫੋਨ ਰਾਹੀਂ ਮਿਲੀ ਸੀ, ਉਸ ਦਿਨ ਹਵਾ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਵੇਖਣ ਆਏ ਤਾਂ ਇਹ ਕਰਾਮਾਤ ਸੱਚ ਸਾਬਿਤ ਹੋਈ ਕਿ ਤੇਜ਼ ਹਵਾ ਚੱਲਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਲੱਕੜ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਬਗੈਰ ਕਿਸੇ ਹਿਲਜੁਲ ਦੇ ਲੋਹੇ ਵਾਂਗ ਬਿਲਕੁਲ ਸਿੱਧਾ ਖੜਾ ਸੀ।

ਬੇਰੀ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਕਰਾਮਾਤ:

ਡੇਰੇ ਵਿਖੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਥੇ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਬੇਰੀ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਥੱਲੇ ਬੈਠ ਕੇ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਬੰਦਗੀ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਬੇਰੀ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਕਰਾਮਾਤਾਂ ਦਾ ਵਿਖਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਡੇਰੇ ਦੇ ਮੁੱਖ-ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰ ਇਸ ਦਾ ਇਕ ਤਣਾ ਦੀਵਾਰ ਵਿਚ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਤਣੇ ਨੂੰ ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਦੀਵਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਹੋਰ ਵਧੇਰੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕ ਤਰਖਾਣ ਫਕੀਰ ਚੰਦ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ।

ਫਕੀਰ ਚੰਦ ਨੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਤਣਾ ਕੱਟਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਜੁੜ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਉਹ ਪਾਗਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੀ ਸੁਪਤਨੀ ਗੁਰੂ-ਘਰ ਦੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਕਿ 'ਮੈਂ' ਵੀ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਘਰ ਨਹੀਂ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਹ ਠੀਕ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ'। ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਅੱਗੇ ਕੀਤੀ ਅਰਦਾਸ ਸਫਲ ਹੋਈ ਅਤੇ ਫਕੀਰ ਚੰਦ ਠੀਕ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫਕੀਰ ਚੰਦ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛੱਕ ਕੇ ਫਕੀਰ ਸਿੰਘ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਖੇ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆ। ਉਸ ਦਾ

ਪ੍ਰੰਤਰ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਹੁਣ ਵੀ ਗੁਰੂ-ਘਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੁੱਖ-ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਵੀ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਲਾਲ ਰੰਗ ਦੇ ਲਹੂ ਜਿਹੇ ਤੁਪਕੇ ਡਿਗਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਵਾਰ ਇਹ ਬੇਰੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਜੜੇਂ ਹਿੱਲ ਗਈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉਸੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਹੀ ਫਿਰ ਤੋਂ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਮੁੜ ਹਰੀ ਹੋ ਗਈ। ਇਸ ਬੇਰੀ ਦੇ ਬੇਰ ਤੋੜਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਜ਼ਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੇਠਾਂ ਡਿੱਗੇ ਬੇਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਰਤਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਬੇਰੀ ਦੀ ਗਿਟਕ ਨੂੰ ਨਗ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜੜਾ ਕੇ ਉਂਗਲੀ ਵਿਚ ਪਾਉਣ ਨਾਲ ਕਾਰਜ ਸਫਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਡੇਰੇ ਦੇ ਮੁੱਖ-ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਉਂਗਲੀ ਵਿਚ ਬੇਰੀ ਦੀ ਗਿਟਕ ਦੀ ਬਣੀ ਮੁੰਦਰੀ ਪਾਈ ਹੋਈ ਦਿਖਾਈ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਇਸ ਬੇਰੀ ਨੂੰ ਸਾਂਭ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਇਸ ਬੇਰੀ ਨਾਲ ਮਾਨਤਾ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਇਥੇ ਆ ਕੇ ਸੱਚੇ ਮਨੋ ਕੀਤੀ ਅਰਦਾਸ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਸਫਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਰਾਮਾਤਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਮੁਗ਼ਲ ਹਕੂਮਤ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀਆਂ ਕਰਾਮਾਤਾਂ ਦਾ ਖੋਫ ਉਸ ਦੇ ਫਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਰਿਹਾ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਰਾਮਾਤ 'ਤੇ ਇਕ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਦਾ ਆਪਣਾ ਮੱਤ ਹੋ ਸਕਦਾ

ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਕਿਸੇ ਕਰਾਮਾਤ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਉਸ ਨੇ ਥੋੜੇ ਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਅਜਿੱਤ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੀ ਮੁਗ਼ਲ ਹਕੂਮਤ ਦੀਆਂ ਨਾ ਕੇਵਲ ਜੜ੍ਹਾਂ ਹਿਲਾਈਆਂ ਬਲਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਦੇੜ ਕੇ ਖਾਲਸਾ ਰਾਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚਲੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਅਤੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੁਭਾਅ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਮਨੁੱਖ ਇਕੋ ਜਿਹਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜੰਮੂ ਦੇ ਮਾਲ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਇਸ ਸਥਾਨ ਦਾ ਨਾਂ ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਹੈ। ਇਥੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਨਵੀਂ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਸੇਵਾ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬਾਵਾ ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਾਰਫਤ ਸੰਮਤ ੧੯੭੫ ਨੂੰ ਕਰਵਾਈ ਸੀ, ਡਿਊਟੀ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਉਕਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਜਤਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਡੇਰੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਿਹਨਤ ਅਤੇ ਲਗਨ ਨਾਲ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਇਥੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਸੰਗਤ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸਥਾਨ ਦੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਡੇਰੇ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਚਨਾਬ ਦਰਿਆ ਤੱਕ ਜਾਣ ਲਈ ਚੌਰਾਸੀ ਪੌੜੀਆਂ ਬਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਵਿਸਾਖੀ ਦਾ ਸਮਾਗਮ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਥੇ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਦੇਸ-ਵਿਦੇਸ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਮਿੰਨੀ ਕਹਾਣੀ

..... ਸਭੇ ਏਕੇ ਹੈ।

ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ

ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੂਰਬ ਤੇ ਰਾਗੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਭਗਤ ਜੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਬੜੇ ਮਿੱਠੇ ਰਸਾਂ ਅਤੇ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਰਤਨ ਕੀਤਾ। ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਭਾਵਪੂਰਨ ਗੁਰੂ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜ ਗਈ। ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੀਰਤਨ ਤੋਂ ਹਟਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕੀਰਤਨ ਉਪਰੰਤ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਤੇ ਚਾਨਣ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, ਕੀ ਸੂਦਰ, ਕੀ ਸ਼ਤਰੀ, ਕੀ ਹਿੰਦੂ ਤੇ ਕੀ ਮੁਸਲਮਾਨ, “ਮਾਨਸ ਦੀ ਜਾਤਿ ਸਭੇ ਏਕੇ ਪਹਚਾਨਵੇ” ਕਿਸੀ ਨੂੰ ਵੀ ਛੋਟਾ ਨਹੀਂ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਕੇਵਲ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਭੋਗ ਉਪਰੰਤ ਲੰਗਰ ਛਕਦਿਆਂ ਉਹ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਉਠ ਕੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਬੈਠ ਗਏ। ਮੈਂ ਖੁਸ਼ੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ “ਮੇਰੇ ਧੰਨ ਭਾਗ ਜੋ ਆਪ ਜਿਹੇ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਨਾਲ ਬੈਠ ਕੇ ਲੰਗਰ ਛੱਕਣ ਦਾ ਸੁਭਾਗ ਮਿਲਿਆ।” ਉਹਨਾਂ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਟੋਕਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, “ਇਹ ਗੱਲ ਨਹੀਂ, ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਮੋਚੀ ਚੰਬੜ ਬੈਠ ਗਿਆ ਸੀ”। ਮੇਰੇ ਮੂੰਹੋਂ ਅਚਾਨਕ ਹੀ ਬੋਲ ਹੋ ਗਿਆ, ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ “ਮਾਨਸ ਦੀ ਜਾਤਿ.....”

9816351068

ਕੌਮ ਨੂੰ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਾ ਰੰਗ ਚੜ੍ਹਦਾ ਵੇਖਿਆ

ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਸਿਰਤਾਜ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ

ਜ਼ੁਲਮ ਦੇ ਨਾਲ ਧਰਮ ਨੂੰ ਜੰਗ ਲੜਦਾ ਵੇਖਿਆ,
ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਹੱਥ ਸਿਦਕ ਦੀ ਤਲਵਾਰ ਫੜਦਾ ਵੇਖਿਆ,
ਤੱਤੀ ਤਵੀ ਤੇ ਸੁਖਮਣੀ ਰੱਬ ਆਪ ਪੜ੍ਹਦਾ ਵੇਖਿਆ,
ਬਣ ਪਤੰਗਾ ਸ਼ਮੂ ਤੇ ਇੱਕ ਨੂਰ ਸਤਦਾ ਵੇਖਿਆ,
ਖਾ ਉਬਾਲੇ ਦੇਗ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਇਸ਼ਕ ਕੜ੍ਹਦਾ ਵੇਖਿਆ,
ਕੌਮ ਨੂੰ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਾ ਰੰਗ ਚੜ੍ਹਦਾ ਵੇਖਿਆ।

ਲੋਹ ਤੱਤੀ, ਰੇਤ ਤੱਤੀ, ਸੂਰਜ ਵੀ ਲਾਲੇ ਲਾਲ ਸੀ,
ਸ਼ਾਂਤ ਬੈਠੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਵਾਹ! ਸਿਦਕ ਦਾ ਕਮਾਲ ਸੀ,
ਸਿਮਰਨ 'ਚ ਸੁਰਤੀ ਜੁੜੀ ਸੀ ਤੇ ਮੁੱਖ ਤੇ ਜੱਲਾਲ ਸੀ,
ਰੱਬ ਪੂਜ ਮੀਆਂ ਮੀਰ ਵੀ ਅੱਜ ਹਾਲ ਤੋਂ ਬੇਹਾਲ ਸੀ,
ਕੋਈ ਠੱਲ੍ਹ ਪਾਵੇ ਜ਼ੁਲਮ ਨੂੰ ਇਹ ਕੌਮ ਦਾ ਸੁਆਲ ਸੀ?
ਜਦ ਅੱਗ ਦੇ ਦਰਿਆ ਵਿੱਚ ਸਭ ਦੇਸ਼ ਹੜ੍ਹਦਾ ਵੇਖਿਆ,
ਕੌਮ ਨੂੰ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਾ ਰੰਗ ਚੜ੍ਹਦਾ ਵੇਖਿਆ।

ਪੰਚਮ ਗੁਰੂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਭਾਣਾ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ,
ਨਾਮ ਡੋਰੀ ਨਾਲ ਕੀਕਰ ਸੁਰਤ ਨੂੰ ਏ ਬੰਨਣਾ?
ਜੀਣਾ ਤਾਂ ਜੀਣਾ ਕਿਵੇਂ ਹੈ? ਉਹ ਗੁਰਮੁੱਖਾਂ! ਓਏ ਚੰਨਣਾ!
ਜੇ ਮਰਨਾ ਤਾਂ ਮਰਨਾ ਕਿਵੇਂ ਹੈ? ਇਹ ਠੀਕਰਾ ਕਿੰਝ ਭੰਨਣਾ?
ਜਬਰ ਵਾਲੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਸੰਨੁਣਾ,
ਸ਼ਹੀਦਾ ਸਾ ਸਿਰਤਾਜ ਬਣਕੇ ਇੱਕ ਮਰਦ ਖੜ੍ਹਦਾ ਵੇਖਿਆ,
ਕੌਮ ਨੂੰ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਾ ਰੰਗ ਚੜ੍ਹਦਾ ਵੇਖਿਆ।

ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜਿਆ,
ਮੀਰੀ ਪੀਰੀ ਦੇ ਸੁਆਮੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਰੁੱਖ ਮੋੜਿਆ,
ਦਲ ਭੰਜਨ ਯੋਧਾ ਉੱਠਿਆ ਉਸ ਯੋਧਿਆਂ ਨੂੰ ਜੋੜਿਆ,
ਮੁਗ਼ਲ ਸ਼ਾਹੀ ਨਾਲ ਅੜਕੇ ਗਰਬ ਉਸਦਾ ਤੋੜਿਆ,
ਮਾਣ ਮਿੱਟੀ ਰੋਲਿਆ ਤੇ ਬੇੜਾ ਉਸਦਾ ਬੋੜਿਆ,
ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਹੱਥ ਖੜ੍ਹਾ ਫੜ੍ਹਦਾ ਦੇਖਿਆ,
ਕੌਮ ਨੂੰ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਾ ਰੰਗ ਚੜ੍ਹਦਾ ਵੇਖਿਆ।

ਪ੍ਰੋ. ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੈਲਵੀ
ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ
9878381474

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਕਾ

ਕਾਵਿ ਕਿਆਰੀ

ਇੱਕ ਵਾਰ ਤੂੰ ਫੇਰਾ ਪਾ ਜਾ

ਸਤਿਗੁਰ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ॥ ਇੱਕ ਵਾਰ ਤੂੰ ਫੇਰੀ ਪਾ॥
ਹਾਲਤ ਦੇਖ ਸਿੱਖ ਅਪਣੇ ਦੀ ਅੱਜ।
ਨਹੀਂ ਜੀਣ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਜ।
ਛੱਡੀਆਂ ਇਸ ਨੇ ਸਾਰੀਆਂ ਰਹਿਤਾਂ।
ਭੁੰਘਾ ਧੌਸ ਗਿਆ ਵਿੱਚ ਕੁਰਹਿਤਾਂ।
ਕੁਰਾਹੇ ਪੈ ਗਏ ਸਾਡੇ ਆਗੂ। ਕਿਵੇਂ ਕੌਮ ਇਹ ਸਾਡੀ ਜਾਗੂ।

ਪੜ੍ਹਨ ਸਮਝਣ ਦੀ ਸਾਰ ਹੈ ਛੱਡੀ।
ਵੇਚਣ ਪਾਠ ਲੈ ਕੇ ਵੱਡੀ।
ਗੁੰਥ ਪੂਜਨ ਮੂਰਤੀ ਵਾਂਗ।
ਕਰਨ ਬਿਪਰ ਦੀ ਇਹ ਸਾਂਗ।

ਭੁੱਲ ਬੈਠੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਇਤਿਹਾਸ। ਵੈਰੀ ਕਰਨ ਖਲ੍ਹਾ ਉਲਹਾਸ।
ਬਣਾਨ ਧਰਮ ਨੂੰ ਤਿੱਖਾ ਹਥਿਆਰ।
ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਤੇ ਕਰਦੇ ਵਾਰ।
ਭੁੱਲ ਬੈਠੇ ਨੇ ਗੁਰਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ।
ਤੂੰ ਹੀ ਜਾਣੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੀ ਠਾਣੀ।

ਮਤਲੱਬ ਕੱਢਣ ਹੋਰ ਦੇ ਹੋਰ। ਘੱਤਦੇ ਸਾਖੀਆਂ ਮਤਲਬਖੋਰ।
ਕੁਰਸੀ ਲਈ ਇਹ ਪਲਟੇ ਖਾਵਨ।
ਨਾਲ ਵੈਰੀਆਂ ਹੱਥ ਮਿਲਾਵਨ।
ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਪਾਵਨ।
ਖੁਦ ਗਰਜ਼ੀ ਦੀ ਹੱਦ ਟੱਪ ਜਾਵਨ।

ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਮੇਰੇ ਕਰੋ ਕੋਈ ਚਾਰਾ। ਇੱਥੇ ਉਤਿਆ ਆਵਾ ਸਾਰਾ।

ਭੇਜ ਕਿਸੇ ਜੋ ਰਾਹ ਦਿਖਾਵੇ।
ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਲੜ ਲਾਵੇ।
ਸੁੱਚਾ ਸੱਚਾ ਆਚਾਰ ਬਣਾਵੇ।
ਵਿੱਚ ਦੁਨੀਆਂ ਸਿਰ ਉੱਚਾ ਕਰਾਵੇ।
ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰ ਆਪ ਹੀ ਆ ਜਾ।
ਭੁਲਿਆਂ ਨੂੰ ਤੂੰ ਰਾਹ ਪਾ ਜਾ।

ਰੱਬੀ ਬਾਣੀ ਨਾਲ ਜੁੜਾ ਜਾ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਤੂੰ ਫੇਰਾ ਪਾ ਜਾ।

ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ (ਐਮ. ਏ)
ਦਿੱਲੀ
25985565

ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ

ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਰਲ ਸ਼ਾਨ ਵਧਾਈਏ।
ਹੋਰ ਬੋਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਬਣਾਈਏ।

ਮਾਂ ਤੋਂ ਮੁੱਖ ਜੋ ਮੋੜਦੇ ਉਹ ਪੁੱਤ ਨਾ ਹੁੰਦੇ।
ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਟਹਿਣੀ ਤੋਂ ਸੱਖਣੇ ਜਿਉਂ ਰੁੱਖ ਨੇ ਹੁੰਦੇ।
ਮਾਂ ਦੀ ਠੰਡੜੀ ਛਾਂ ਹੇਠ ਬਹਿ ਸੋਹਲੇ ਗਾਈਏ।

ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਰਲ ਸ਼ਾਨ ਵਧਾਈਏ.....
ਬੱਚੇ ਦੀ ਚੀਕ ਵਿੱਚ ਜਿਉਂ ਮਿਸਰੀ ਹੈ ਘੋਲੀ।
ਮਾਂ ਦੀ ਲੋਰੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਘੁੱਲੀ ਹੁੰਦੀ ਏ ਬੋਲੀ।
ਜਨਮ ਤੋਂ ਮਰਨ ਤੱਕ ਇਹਦਾ ਹੀ ਸਾਥ ਨਿਭਾਈਏ
ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਰਲ ਸ਼ਾਨ ਵਧਾਈਏ.....

ਲੈਣ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਏਸ ਦੀ ਹੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ।
ਕਰ ਸਵਾਰੀ ਏਸ ਦੀ ਹਾਂ ਭਵਜਲ ਤਰਦੇ।

ਵਿੱਦਿਆ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ ਰਲ ਚੁੱਭੀਆਂ ਲਾਈਏ।
ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਰਲ ਸ਼ਾਨ ਵਧਾਈਏ.....

ਗੁਰੂਆਂ, ਪੀਰਾਂ, ਭਗਤਾਂ ਨੇ ਮਾਂ ਬੋਲੀ 'ਚ ਰਚੀ ਹੈ ਬਾਣੀ।
ਕਵੀਆਂ, ਸਾਇਰਾਂ, ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਸੱਜਣਾ ਇਹਦੀ ਰਮਜਪਛਾਈ
ਢੋਲੇ, ਮਾਹੀਏ, ਗਿੱਧੇ, ਭੰਗੜੇ ਵਿੱਚ ਧਮਾਲਾਂ ਪਾਈਏ।
ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਰਲ ਸ਼ਾਨ ਵਧਾਈਏ.....

ਰਹਿੰਦੇ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਡੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ।
ਕਰੀਏ ਕੰਮ ਹਿਸਾਬ ਦੇ ਕਰੇ ਨਾ ਕੋਈ ਖਰਾਬੀ।
ਮਿੱਠੇ ਗੀਤ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਹਰ ਮੁੱਖ 'ਚੋਂ ਗਾਈਏ।

ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਰਲ ਸ਼ਾਨ ਵਧਾਈਏ.....

ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਤੋਂ ਮੁੱਖ ਫੇਰਨਾ ਏਹ ਕੋਹੇ ਕੰਮ ਜਨਾਬ ਦੇ।
ਜੰਮਣਾ, ਵਸਣਾ, ਖਾਵਣਾ, ਮਰ ਜਾਵਣਾ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ।
ਆ ਰਹੀ ਜਨਗਨਣਾ ਵਿੱਚ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਹੀ ਲਿਖਵਾਈਏ।
ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਰਲ ਸ਼ਾਨ ਵਧਾਈਏ.....

ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਏਹ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਬਣਾਵੇ।
ਵਧੇ ਫੁੱਲੇ ਇਹ ਰੱਜਕੇ ਤੇ ਉੱਚਾ ਰੁੱਤਬਾ ਪਾਵੇ।
ਉਠਦੇ ਬਹਿੰਦੇ ਹਰਦਮ ਇਹਦਾ ਹੀ ਜੱਸ ਗਾਈਏ।

ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਰਲ ਸ਼ਾਨ ਵਧਾਈਏ.....

ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਡੁੱਲ੍ਹੀ ਬੋਲ ਚਾਲ ਤੇ ਸੱਭ ਕਰਦੇ ਮਾਣ ਪੰਜਾਬੀ।
ਠੇਠ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਜਦ ਚੜ੍ਹਦਾ ਰੰਗ ਗੁਲਾਬੀ।

ਹਰ ਖੇਤਰ 'ਚ 'ਆਜ਼ਾਦ' ਕਾਂਝਲੇ ਉੱਚੇ ਝੰਡੇ ਝਲਾਈਏ।
ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਰਲ ਸ਼ਾਨ ਵਧਾਈਏ.....

ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਜ਼ਾਦ ਕਾਂਝਲਾ

ਸ਼ਿਵਪੁਰੀ ਧੁਰੀ

9041748241

ਵਹਿਮ ਭਰਮ

ਵਹਿਮਾਂ ਭਰਮਾਂ ਨੂੰ ਮਨ ਚੋਂ ਕੱਢ ਸਿੰਘਾ,
ਰੱਸੀ ਅਗਿਆਨ ਦੇ ਵੱਟ ਵਾਲੀ ਵੱਢ ਸਿੰਘਾ,
ਬਾਣੀ ਸਿਮਰ ਲੈ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਵਾਲੀ,
ਸ਼ਾਨ ਉਚੇਰੀ ਹੋਊ ਤੇਰੇ ਪੰਥ ਵਾਲੀ,
ਤੂੰ ਝੰਡੇ ਫਤਹਿ ਦੇ ਜਾਵੇਂਗਾ ਗੱਡ ਸਿੰਘਾ,
ਵਹਿਮਾਂ ਭਰਮਾਂ ਨੂੰ

ਅਗਿਆਨ ਪੀਰ ਹੈ ਵੱਡੇ ਪਾਖੰਡੀਆਂ ਦਾ,
ਝੰਡੇ ਅੱਗੇ ਨਾ ਵਜੂਦ ਹੁੰਦਾ ਝੰਡੀਆਂ ਦਾ,
ਝੂਠੇ ਗੁਰੂ ਕਦੇ ਨਾ ਤਾਰਦੇ ਨੇ,
ਫੜ੍ਹਾਂ ਫੋਕੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਮਾਰਦੇ ਨੇ,
ਸੁੱਟ ਦਿੰਦੇ ਨੇ ਵਿੱਚ ਡੂੰਘੀ ਖੱਡ ਸਿੰਘਾ,
ਵਹਿਮਾਂ ਭਰਮਾਂ ਨੂੰ

ਕੇਸ ਦਾਹੜਾ ਨੇ ਸੋਹਣੀ ਪਹਿਚਾਨ ਤੇਰੀ,
ਦੂਣੀ ਦਸਤਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਹੈ ਸ਼ਾਨ ਤੇਰੀ,
ਕਿਉਂ ਮਨ ਤੇਰਾ ਪਿਆ ਡੋਲਦਾ ਏ,
ਐਵੇਂ ਕੂੜ ਝੱਖੜ ਪਿਆ ਫੋਲਦਾ ਏ,
ਝੂਠ ਸੱਚ ਨੂੰ ਕਰ ਅੱਡੇ ਅੱਡ ਸਿੰਘਾ,
ਵਹਿਮਾਂ ਭਰਮਾਂ ਨੂੰ

ਮਾਣ ਕਰ ਲੈ ਆਪਣੇ ਵਿਰਸੇ ਮਹਾਨ ਉੱਤੇ,
ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਜਹੀ ਨਾ ਮਿਸਾਲ ਜਹਾਨ ਉੱਤੇ,
ਬੰਦ ਕਟਾਏ ਨਾ ਨਾਮ ਦੀ ਦਾਤ ਛੱਡੀ,
ਕਮਾ ਤੂੰ ਵੀ ਕੋਈ ਐਸੀ ਕਮਾਈ ਵੱਡੀ,
ਚਿੱਤ ਸਬਦ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਕਰ ਰਲਗੱਡ ਸਿੰਘਾ,
ਵਹਿਮਾਂ ਭਰਮਾਂ ਨੂੰ

ਜਸਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਦੇਸ਼ਾਂ

9888621205

ਪੱਗਾਂ

ਜਿਹੜੇ ਭੁੱਲ ਗਏ ਬੰਨਣੀਆਂ ਪੱਗਾਂ ਯਾਰੇ,
ਉਹਨਾਂ ਗਭਰੂਆਂ ਨੂੰ ਇੰਜ ਸਮਝਾਉਣ ਪੱਗਾਂ।
ਅਸੀਂ ਯਾਤਰਾ ਹਾਂ ਤੁਸਾਂ ਦੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੀ,
ਗੱਲ ਦਲੀਲ ਦੇ ਨਾਲ ਸੁਣਾਉਣ ਪੱਗਾਂ।
ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਇੱਕਤਰ ਭਾਵੇਂ ਭੀੜ ਹੋਵੇ ਜੁੜੀ,
ਦਿੱਖ ਆਪਣੀ ਵੱਖ ਹੀ ਦਿਖਾਉਣ ਪੱਗਾਂ।
ਸੁੰਦਰ ਰੰਗ ਲਲਾਰੀਆਂ ਚਾੜ੍ਹ ਦਿਤੇ,
ਬੰਨੇ ਪੋਚਕੇ ਸਾਨੂੰ ਏਹੋ ਚਾਹੁਣ ਪੱਗਾਂ।
ਅਸੀਂ ਮੁੱਢ ਕਦੀਮੇ ਥੋੜੀ ਸ਼ਾਨ ਰਹੀਆਂ,
ਗੱਲ ਵਿਰਸੇ ਦੀ ਯਾਦ ਕਰਾਉਣ ਪੱਗਾਂ।
ਲੜ ਘੁਟਕੇ ਫੜਿਓ ਕਿਤੇ ਛੱਡਿਓ ਨਾ,
ਵਾਸਤਾ ਰੁੱਸੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਉਣ ਪੱਗਾਂ।
'ਭੋਮੇ' ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗੀ ਖੁਸ਼ੀ ਬਾਹਲੀ,
ਉਤਾਰ ਟੋਪੀਆਂ ਜੇ ਲੱਗੇ ਸਜਾਉਣ ਪੱਗਾਂ।

ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੋਮਾ

9872681410

ਧੀਆਂ

ਕੁੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਧੀਆਂ ਨੂੰ, ਜੇ ਮਾਰਨਾ ਨਾ ਬੰਦ ਕੀਤਾ।
ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਮਨਾਉਣ ਦੇ, ਬਹਾਨੇ ਮੁੱਕ ਜਾਣਗੇ।
ਘੋੜੀਆਂ, ਸੁਹਾਗ, ਢੋਲੇ, ਮਾਹੀਏ ਸਾਰੇ ਭੁੱਲ ਜਾਣੇ।
ਬਾਹਾਂ ਦੇ ਕਲੀੜੇ, ਅਤੇ ਗਾਨੇ ਮੁੱਕ ਜਾਣਗੇ।
ਬਿੰਦੀ, ਸੁਰਖੀ, ਪਾਉਡਰ ਸਮਾਨ ਸਾਰੇ ਔਰਤਾਂ ਦੇ।
ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਂਦੇ, ਕਾਰਖਾਨੇ ਰੁੱਕ ਜਾਣਗੇ।
ਕੱਪੜੇ ਤੇ ਗਹਿਣੇ ਦੇ, ਵਪਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਢਾਹ ਲੱਗੂ।
ਦਰਾਣੀ ਤੇ ਜਠਾਣੀ ਵਾਲੇ, ਤਾਅਨੇ ਮੁੱਕ ਜਾਣਗੇ।
ਕੀਹਨੇ ਪੁੱਤ ਜੰਮਣੇ ਤੇ, ਕੌਣ ਪਾਊ ਲੁੰਡੀਆਂ।
ਪਤਾ ਵੀ ਨਾ ਲੱਗਣਾ, ਪੈਸਾਨੇ ਮੁੱਕ ਜਾਣਗੇ।
ਧੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਵਾਲੇ ਗੀਤ, ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੱਭਣੇ ਨਾ।
ਫਿੱਡਿਆਂ ਵਾਲੇ ਦੇ ਵੀ, ਤਰਾਨੇ ਮੁੱਕ ਜਾਣਗੇ।

ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਫਿੱਡਿਆਂਵਾਲਾ

9888515261

ਸਕੂਲੋਂ ਹੱਟ ਗਿਆ ਅਠਵੀਂ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋ ਕੇ,
ਘਰ ਦਿਆਂ ਖੇਤਾਂ ਵੱਲ ਨੂੰ ਤੋਰ ਦਿੱਤਾ।
ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ 'ਚ ਹੱਥ ਖੜੇ ਕੀਤੇ,
ਪਸੀਨਾ ਭਾਦੋਂ ਨੇ ਜਦ ਨਿਚੋੜ ਦਿੱਤਾ।
ਕਿਸੇ ਪਿੰਡ ਜਾ ਪਾਈ ਫਿਰ ਦੁਕਾਨ ਉਸਨੇ,
ਸੌਦਾ ਪੱਤਾ ਪਾ ਕੰਮ ਕੁਝ ਰੋੜ੍ਹ ਲੀਤਾ।
ਦੋ ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਦੁਕਾਨ ਫਤਿਹ ਕੀਤੀ,
ਮਾੜੇ ਲੱਛਣਾਂ ਧੰਧਾ ਸੱਭ ਚੌੜ ਕੀਤਾ।
ਫਿਰ ਲਾ ਟੇਵਾ, ਭਵਿਖ ਦੱਸਣ ਲੱਗਾ,
ਟੂਣੇ ਤਵੀਤ ਦਾ ਧੰਧਾ ਵੀ ਨਾਲ ਜੋੜ ਲੀਤਾ।
ਤਰਕਸ਼ੀਲਾ ਦਾ ਉਸ ਨਗਰ ਪਿਆ ਗੇੜਾ,
ਭਾਂਡਾ ਭੰਨ, ਕਰ ਸਾਬੁਤ, ਗੱਪੋੜ ਦਿੱਤਾ।
ਫੁੱਟ ਗਿਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਹੱਥ ਜੋੜ ਮੰਗ ਮਾਫੀ,
ਤਰਕਸ਼ੀਲਾ ਲਿਖਤ ਲੈ ਉਸਨੂੰ ਛੋੜ ਦਿੱਤਾ।
ਇਹ ਧੰਧਾ ਵੀ ਚੋਪਟ ਹੋਇਆ ਉਸਦਾ,
ਹੋਰ ਧੰਧੇ ਲਈ ਦਿਮਾਗ ਤੇ ਉਸ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ।
ਸੱਟੇ ਵਾਲਾ ਬਾਬਾ ਬਣਕੇ ਬੈਠਾ ਸੜਕ ਕੰਢੇ,
ਇੱਕ ਝੰਡੇ 'ਚ ਡੰਡਾ ਘਸੌੜ ਲੀਤਾ।
ਕੁਝ ਨੌਜਵਾਨ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲਾ ਨੇੜੇ,
ਸੁਲਫਾ ਭੁੱਕੀ ਨਸ਼ਿਆਂ 'ਚ ਰੋੜ੍ਹ ਦਿੱਤਾ।
ਫਿਰ ਫੁਰਰ ਹੋ ਗਿਆ ਇੱਕ ਦਿਨ ਇੱਕ ਕੁੜੀ ਲੈ ਕੇ,
ਉਸ ਪਿੰਡ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਇਉਂ ਮੋੜ ਦਿੱਤਾ।
ਜਾ ਕੇ ਪਨਾਹ ਲਈ ਇੱਕ ਡੇਰੇ ਦੇ ਵਿੱਚ,
ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਬਾਖੀ ਸਾਧਣੀਆਂ ਨਾਲ ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ।
ਥੋੜੇ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਚੇਲੇ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਬਣਿਆ,
ਕਰ ਸਾਧ ਦਾ ਝੁੰਗਾ ਚੌੜ ਦਿੱਤਾ।
ਆਗੂ ਡੇਰੇ ਦਾ ਖੁਦ ਉਹ ਬਣ ਬੈਠਾ,
ਐਸਾ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦਾ ਰਿਮੋਟ ਕੰਟਰੋਲ ਕੀਤਾ।
ਮੁੱਟੀ ਚਾਪੀ ਨੂੰ ਚੇਲੀਆਂ ਬਹੁਤ ਡੇਰੇ,
ਮਾਇਆ ਉਗਰਾ ਹੁਣ ਲਈ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਤੋਰ ਦਿੱਤਾ।
ਸਾਰੇ ਧੰਧਿਆਂ 'ਚੋਂ ਸੀ ਜੋ ਫੇਲ ਹੋਇਆ,
ਇਸ ਧੰਧੇ 'ਚ ਅਰਬਾਂ ਜੋੜ ਲੀਤਾ।
ਦੇਖ "ਸ਼ਿੰਦਰ" ਅੰਨ੍ਹੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੇ,
ਇੱਕ ਨਿਖੱਟੁ ਦਾ ਬਣਾਕੇ ਰੱਖ ਟੌਹਰ ਦਿੱਤਾ।

ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ

ਫਤਿਹਾਬਾਦ

9466266708

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਏਕਤਾ ਦਾ ਸਬਕ

ਗਿਆਨੀ ਧਰਮ ਸਿੰਘ

ਲੋਕ ਕਹਾਵਤ ਏ- “ਜਿਨੇ ਮੂੰਹ, ਓਨੀਆਂ ਜੁਬਾਨਾਂ। ਜਿੰਨੀਆਂ ਜੁਬਾਨਾਂ, ਓਨੀਆਂ ਹੀ ਗੱਲਾਂ।” ਹੱਡ, ਮਾਸ, ਨਾਤੀ ਦੇ ਬਣੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਬਿਰਾਜੇ ਹਰ ਦਿਮਾਗ ਦੀ, ਹਰ ਮਨ ਦੀ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੀ ਸੋਚ ਏ। ਸੱਚ ਕੀ ਏ? ਰੱਬ ਇੱਕ ਹੈ? ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਕਿਵੇਂ ਬਣੀ? ਰਾਇ-ਮੱਤ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੀ ਏ, ਵਿਚਾਰ ਮਿਲਦੇ ਨਹੀਂ। ਦਸਮ ਗੁਰ-ਵਾਕ ਏ:-ਆਪੁ ਆਪਨੀ ਬੁਧਿ ਹੈ ਜੇਤੀ॥ਬਰਨਤ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਤੁਹਿ ਤੇਤੀ॥ (ਚੋਪਈ)

ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਆਖਿਆ ਸਾਡੇ ਵਰਗੇ ਅਲਪ-ਬੁੱਧੀ-ਦੁਨੀਆਦਾਰ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀ ਏ, ਰੱਬੀ ਜੀਊਤਿਆਂ, ਪ੍ਰਭੂ-ਭਗਤਾਂ ਜਾਂ ਪੂਰਨ-ਪੁਰਖਾਂ ਦੀ ਨਹੀਂ। ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ, ਵਿਲੱਖਣਤਾ, ਵਡੱਤਣਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੰਨੇ ਮੂੰਹ, ਓਨੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਅਨੇਕਾਂ ਹੋਣ ਪਰੰਤੂ ਗੱਲ ਇਕੋ ਹੁੰਦੀ ਏ- ਸੱਚੀ ਤੇ ਅਟੱਲ। ਇਹ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਘਰ ਦੀ ਗਾਥਾ ਏ- ਅਕੱਥ-ਕਥਾ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਹਿੱਤ, ਸਰਬਪੱਖੀ ਇਨਕਲਾਬ ਦੀ ਜਿੱਥੋਂ ਗੱਲ ਪ੍ਰਾਰੰਭ ਕੀਤੀ, ਉਸੇ ਨੂੰ ਬਾਕੀ ਦੇ ਗੁਰ-ਜੋਤ ਜਾਮਿਆਂ ਨੇ ਅੱਗੇ ਤੋਰਿਆ। ਰਤੀ-ਭਰ ਵੀ ਤਬਦੀਲੀ ਨਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੀ ਦਿੱਤੀ। ਤਖਤ-ਚਵਰ ਦੇ ਮਾਲਕ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ ਦਾ, ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਹੋਰ ਕੋਈ ਸਾਨੀ ਗ੍ਰੰਥ ਨਹੀਂ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਪਾਵਨ ਪਵਿੱਤਰ ਬਾਣੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹੋਰ ਕਈ ਭਗਤਾਂ, ਭੱਟਾਂ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਕਿਆਂ ਸਿੱਖਾਂ-ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਹੈ। ਭਗਤ, ਫਕੀਰ, ਭੱਟ ਭਾਵੇਂ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ ਤੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਦਿੱਸਦੇ ਹਨ। ਵਾਸੀ ਕਾਸ਼ੀ ਦੇ ਹੋਣ ਜਾਂ ਪਾਕਪਟਨ ਦੇ, ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਵੀ ਭਾਵੇਂ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਏ, ਪਹਿਰਾਵਾ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਹੋਵੇ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਆਰੰਭੀ ਗੱਲ ਦਾ ਟਕਰਾਓ ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਮੰਜ਼ਿਲ ਇਕ ਏ, ਪੰਥ ਵੀ ਇਕ ਏ, ਨਿਰਮਲ ਤੇ ਉਤਮ। ਸੋਚਣੀ ਵੀ ਇਕ ਤੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਵੀ ਇਕ, ਬੜਾ ਅਨੋਖਾ ਸੁਮੇਲ ਏ। ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਇਕ ਹੋਣ ਸਦਕਾ ਹੀ ਦਸੋਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ, ਪੰਦਰਾਂ ਭਗਤਾਂ, ਗਿਆਰਾਂ ਭੱਟਾਂ ਅਤੇ ਚਾਰ ਗੁਰੂ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਆਤਮਕ ਆਵਾਜ਼ ਇਕੋ ਸਥਾਨ (ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ) ਵਿਖੇ ਇਕੱਤਰ ਤੇ ਇਕਸੁਰ ਹੋਈ ਸਮੁੱਚੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਡੰਕੇ ਦੀ ਚੋਟ ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਏਕਤਾ

ਤੇ ਸੰਸਾਰਕ ਅਖੰਡਤਾ ਨੂੰ ਸਦਾ-ਸਥਾਈ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵੰਗਾਰਮਈ ਉਪਦੇਸ਼ ਸਹਿਤ ਅੱਠੇ-ਪਹਿਰ ਸੁਣਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਰ ਅਫਸੋਸ! ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਸਾਡੀ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸਗਲ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ‘ਸੱਚ ਕੀ ਬਾਣੀ’ ‘ਰੱਬੀ-ਆਵਾਜ਼’ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ, ਆਪਹੁੰਦਰੀ ਦੇ ਬੂਜੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਤੁੰਨੀ ਰੱਖੇ ਹਨ। ਆਪਹੁੰਦਰੀ ਦੀ ਇਸ ਭਿਆਨਕ ਬੀਮਾਰੀ ਦੀ ਲਪੇਟ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਵੀ ਬਚਿਆ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਿਆ। ਇਹ ਹੋਰ ਵੀ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਗੱਲ ਏ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ, ਭਗਤਾਂ, ਭੱਟਾਂ ਦੀ ਸਰੀਰਕ ਅਨੇਕਤਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ, ਰੂਹ-ਆਤਮਾ (ਬਾਣੀ) ਏਕਤਾ ਦਾ ਰਾਗ ਅਲਾਪਦੀ, ਏਕਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੱਖ ਪ੍ਰਮਾਣ ਦਿੰਦੀ ਏ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਇਕ, ਪੰਥ ਇਕ, ਹਰਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਇਕ, ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਇਕ, ਏਕੇ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕਤਾ ਨਜ਼ਰ ਪੈਂਦੀ ਏ। ਪਰ ਕਾਸ਼! ਸਾਡੀ ਸੋਚ ‘ਸਰਬਤ ਦਾ ਭਲਾ’ ਚਾਹੁਣ ਵਾਲੀ ਇਕ ਹੁੰਦੀ। ਗੁਰ-ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਅਭੇਦ ਹੋ ਜਾਂਦੇ! ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਨਾਲ, ਸਾਡਾ ਪੰਥ ਵੀ ਖਾਲਸਾ ਹੋ ਨਿੱਬੜਦਾ! ਸਾਡੀ ਰਹਰਾਸ ਅਰਦਾਸ ਇਕ ਹੋ ਜਾਂਦੀ! ਗੁਰੂ ਦੀ ਰਹਿਤ-ਬਹਿਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਤਰ ਨਾ ਰਹਿੰਦਾ ਤੇ ਅਸੀਂ ਆਖਣ ਜੋਗੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਕਿ ਸਾਡਾ ਪਿਤਾ-ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਇੱਕ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਉਸੇ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸਪੁੱਤਰ-ਖਾਲਸੇ ਹਾਂ। ਪਰ ਰੁਕਾਵਟ ਏ! ਆਪ ਹੁਦਰਾਪਣ, ਉਹ ਭੈੜੀ ਸ਼ਕਤੀ ਏ, ਜੋ ਕਾਮ, ਕ੍ਰੋਧ, ਲੋਭ, ਮੋਹ ਅਤੇ ਹੰਕਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿ (ਚੁੱਕ) ਦਿੰਦੀ ਏ। ਸੱਚ ਤੋਂ ਗੁਰਮਤਿ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕਰ, ਆਪ ਹੁਦਰਾਪਣ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਔਝੜੀ ਪਾਉਣ ਵਿਚ ਸਹਾਇਕ ਬਣਦਾ ਏ। ਔਝੜੀ ਪਿਆ ਮਨੁੱਖ ਵਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਸਹਾਇਤਾ ਮੰਗਦਾ ਏ। ਬਰਬਾਦੀ ਦੇ ਵਿਚੋਲਿਆਂ ਦੀ ਵਿਚੋਲਗਿਰੀ ਹਾਸਲ ਕਰਕੇ, ਕਿਹੜਾ ਮਨੁੱਖ ਏ ਜੋ ਉਨਤ ਅਤੇ ਆਬਾਦ ਰਹਿ ਸਕੇ? ਵਿਕਾਰੀ-ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਨਰਕੀ-ਜੀਵਨ ਵੱਲ ਧਕੇਲ ਕੇ, ਰਸਾਤਲ ਵਿਚ ਲਿਆ ਸੁੱਟਦੀਆਂ ਹਨ। ਗੁਰਮਤਿ ਅਤੇ ਮਨਮੱਤ ਵਿੱਚ ਇਹੋ ਅੰਤਰ ਏ। ਸੋ ਅਨੇਕਤਾ ਵਿੱਚ ਖਿੱਲਰੀ ਆਪੋ-ਆਪਣੀ ਮੱਤ ਨੂੰ, ਗੁਰਮਤਿ ਦੀ ਏਕਤਾ ਵਿਚ ਅਭੇਦ ਕਰ ਲੈਣਾ ਹੀ, ਮਨੁੱਖੀ ਏਕਤਾ, ਸੰਸਾਰਕ ਅਖੰਡਤਾ, ਮਨੁੱਖੀ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵੱਲ ਸਾਡਾ ਪਹਿਲਾ ਕਦਮ ਹੋਵੇਗਾ।

9877251660

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ

22

ਜੂਨ 2010

ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਾ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨਲ ਸਿਸਟਮ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ!

ਅਭਿਨਵ, ਜੰਮੂ

ਸਮਾਂ ਲੰਘਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗਿਰਾਵਟਾਂ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਅੱਜ ਦੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੀਆਂ। ਅੱਜ ਸਾਡਾ ਸਮਾਜਿਕ ਸਿਸਟਮ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲ ਪਿਛੇ ਧਕੇਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਸਮਾਜ ਅੱਜ ਇਹ ਸੋਚਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰਥ ਹੈ ਕਿ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਕੀ ਹੈ? ਨਾ ਕੋਈ ਟੀ.ਵੀ. ਚੈਨਲ, ਨਾ ਕੋਈ ਅਖਬਾਰ ਅਤੇ ਨਾ ਕੋਈ ਵਿਦਵਾਨ ਇਸ ਪੱਖ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਸੱਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਸਾਡੀ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਦੀ! ਇਹ ਸਿੱਖਿਆ ਨੈਤਿਕ ਤੇ ਦੁਨਿਆਵੀ, ਦੋਨੋਂ ਪੱਧਰ ਦੀ ਹੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਬੱਚਿਆਂ ਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਾਸਤੇ ਇਕ ਵਧੀਆ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨਲ ਸਿਸਟਮ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਚੰਗੇ ਸਕੂਲਾਂ ਤੇ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਵਾਉਣਾ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸੋਖੀ ਪਹੁੰਚ ਵਿਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਅੱਜ ਹਾਲਤ ਇਹ ਬਣ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹਨ, ਜਿਥੇ ਨਾ ਟੀਚਰ ਪੂਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਚੱਜ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ! ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਇਕ ਚਪੜਾਸੀ, ਹਵਲਦਾਰ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਛੋਟੀ ਨੌਕਰੀ, ਤੇ ਅਖਰਕਾਰ ਨੇਤਾ ਗਿਰੀ ਜਾਂ ਗੁੰਡਾ ਗਰਦੀ ਤੋਂ ਉਪਰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੀ।

ਇਸ education system ਨੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਨਾ ਅੱਛੇ ਡਾਕਟਰ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ, ਨਾ ਹੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰ, ਨਾ ਹੀ ਸਾਇੰਸਦਾਨ। ਇਸਦਾ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਨਿਕਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਡਾਕਟਰ, ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਵਰਗੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਉਪਰ ਉਹ ਲੋਕ 'ਫਿੱਟ' ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਇਹ ਅਹੁਦੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਹਾਸਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਦਕਿ ਡਾਕਟਰਾਂ, ਇੰਜੀਨੀਅਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਾ ਕਰਨ ਤੇ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਵੀ ਅਕਸਰ ਹੀ ਆਉਂਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੁੱਝ ਐਸੇ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ

ਆਏ ਹਨ, ਜੋ ਇਲਾਜ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅੰਗਾਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਦਾ ਮੰਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਦੇ ਫੜੇ ਗਏ ਹਨ। ਹੁਣ ਸਵਾਲ ਇਹ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਇਨ੍ਹਾਂ ਡਾਕਟਰਾਂ 'ਤੇ ਬਣੇਗਾ ਜਾਂ ਫਰੇਬੀ ਸਾਧਾਂ ਤੇ ਜੋ ਅਪਨੇ ਗੰਦ ਨੂੰ ਚਮਤਕਾਰੀ ਔਛੜੀ ਦਾ ਨਾਮ ਦੇ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖਵਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਖੁਲੇ ਆਮ science ਨੂੰ ਚੈਲੇਂਜ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਾਧੂ ਬਾਬੇ ਸਮਝ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਹੁਣ ਇਸ ਭਰਿਸ਼ਟ ਸਮਾਜ ਵਿਚੋਂ ਅੱਛਾ ਡਾਕਟਰ, ਇੰਜੀਨੀਅਰ, ਸਾਇੰਸਦਾਨ ਪੈਦਾ ਹੋਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ। 'ਸਰਿਤਾ' ਨਾਂ ਦੀ ਇਕ ਹਿੰਦੀ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦੇ ਸਤੰਬਰ 2009 ਦੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ਪੰਨਾ ਨੰਬਰ 31 ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨਲ ਸਿਸਟਮ ਬਾਰੇ ਹੋਰਨਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ ਵਿਚ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ 35% ਆਬਾਦੀ ਅਨਪੜ੍ਹ ਰਹਿ ਕੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਮਾਣ ਵਧਾ ਰਹੀ ਹੈ। 4 ਕਰੋੜ ਬੱਚੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮਿਡ-ਡੇ ਮੀਲ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਵੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। 92% ਤੋਂ ਉਪਰ ਬੱਚੇ ਮੈਟਰਿਕ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੇ! ਕਈ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਸਾਫ ਪਾਣੀ ਤੇ ਟਾਇਲਟ ਆਦਿ ਦਾ ਵੀ ਸਹੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ! ਜਦਕਿ ਇਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਜਾਪਾਨ ਵਿਚ 12.7 ਕਰੋੜ ਲੋਕਾਂ ਲਈ 4000 ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਬਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ 30 ਕਰੋੜ ਲੋਕਾਂ ਲਈ 3650 ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਹਨ। ਜਦਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ 102 ਕਰੋੜ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਸਿਰਫ 348 ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਨਾਲ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਨ।

Indian Education System ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦੇਸ਼ ਦੀ 15 ਕਰੋੜ ਆਬਾਦੀ ਨੇਤਰਹੀਣ ਹੈ। 21 ਲੱਖ ਬੱਚੇ ਹਰ ਸਾਲ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਕਾਰਣ ਮੌਤ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਚੱਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਦੇਸ਼ ਦੀ 15 ਫੀਸਦੀ ਆਬਾਦੀ ਉਮਰ ਦੇ 40 ਸਾਲ ਵੀ ਪੂਰੇ ਨਹੀਂ ਕਰ ਪਾਉਂਦੀ। ਬੇਅੰਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਤੇ ਪਰਚਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ T.B ਹਰ ਸਾਲ 33000 ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਲੈ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ

ਪਾਸੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਾਡੀ ਰੱਖਿਆ ਵਾਸਤੇ ਨਿਜੀ ਪੁਲੀਸ ਅਫਸਰ ਵੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜੋ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਵਾਸਤੇ ਕਿਤਨੇ ਲਾਹੇਵੰਦ ਨੇ, ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਹੀ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ। 1984 ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਅਖਬਾਰਾਂ ਤੇ ਟੀਵੀ ਤੇ ਕਦੇ ਕਦੇ ਦੇਖਣ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਹਾਲ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ludhiana ਕਾਂਡ। ਅਜ ਸਮਾਜ ਅਤੰਕਵਾਦ ਤੋਂ ਇਤਨਾ ਡਰਿਆ ਹੋਇਆ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਤਨਾ ਕੀ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ moral education ਨਹੀਂ ਦਿਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨੇਤਾ ਇਤਨੇ ਵੱਡੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਸੂਰ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਰੱਖਦੇ ਨੇ ਜੋ ਮਿਲਿਆ ਉਹੀ ਡਕਾਰ ਲਿਆ ਚਾਹੇ ਉਹ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦਾ ਚਾਰਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਅਪਣੇ ਹੀ ਭਰਾਵਾਂ ਦਾ ਖੂਨ। ludhiana ਵਿੱਚੋਂ ਹੋਏ ਦੰਗੇ ਕੁੱਝ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੀ ਮੋਹਰਬਾਨੀ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨਲ ਸਿਸਟਮ ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਦੇਣ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਬੱਚੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਬਾਪੂ ਆਸਾਰਾਮ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਕਰਨਗੇ। ਫੇਰ ਇਹ 'ਬਾਬਾ' ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਚਨ ਦੇਣ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਜਾਇਆ ਕਰੇਗਾ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਅਖੌਤੀ ਅਧਿਆਤਮਵਾਦ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਗੁੰਮਰਾਹਕੁਨ ਦਲੀਲਾਂ ਸਮਝਾਇਆ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਿਰਫ ਬਾਪੂ ਆਸਾਰਾਮ ਦਾ ਨਾਮ ਜਪਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚੇ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੋਣਗੇ, ਜੋ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਵਧੇਰੇ ਹੋਣਗੇ, ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਘੱਟ! ਡਾਕਟਰ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ, ਵਿਗਿਆਨਕ ਤੇ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਵਰਗੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਉਪਰ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਸਾਡੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿਚ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਵੱਡੀ ਘਾਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਵੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਹਲੜਪਣ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੇਰ ਬਨਾਉਣ ਵਾਲਾ, ਗੁਲਾਮ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਭਰਿਸ਼ਟ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਚੁੰਗਲ ਤੇ ਅਜਾਦ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲਾ, ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਦੇ ਲੜ ਲਾਉਣ ਵਾਲਾ, ਸੱਚ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲਾ, ਤੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਵਿਚੋਂ ਦੂਰੀਆਂ ਖਤਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਇਨਸਾਨੀ ਭੇਦ ਭਾਵ ਮਿਟਾ ਕੇ ਆਪਸੀ ਪਿਆਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਵੀ ਹੁਣ ਦੁਬਾਰਾ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਗਿਆਨ (ਸ਼ਬਦ) ਨੂੰ 'ਗੁਰੂ' ਵਜੋਂ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਲੁਕਾਈ ਵਿਚ ਗਿਆਨ-ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਦਿਤੀ ਜਾਣ ਲੱਗੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀਆਂ ਬੇੜੀਆਂ ਟੁੱਟਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨਲ ਸਿਸਟਮ ਉਪਰ ਚੱਲਦਿਆਂ ਬਾਕੀ ਦੇ ਨੌਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ

ਵੀ ਲੁਕਾਈ ਨੂੰ 'ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ' ਦੇ ਲੜ ਹੀ ਲਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਖਾਤਰ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਵੀ ਕੀਤੀਆਂ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਖੁਦ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦਾ ਜਾਮ ਪੀਣਾ ਪਿਆ ਤੇ ਉਹ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸ਼ਹੀਦ ਬਣੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਧਰਮ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਜਾ ਕੇ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦਿਤੀ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਾਰਾ ਸਰਬੰਸ ਸਿੱਖੀ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤੇ ਮੁਗਲ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਖੋਖਲੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਹੱਸ ਕੇ ਵਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਨਾ ਕਿਸੇ ਤੇ ਕੋਈ ਗਿਲਾ ਕੀਤਾ, ਨਾਂ ਸ਼ਿਕਵਾ ਨਾ ਰੋਸਾ ਤੇ ਨਾਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਤੇ ਅਹਿਸਾਨ ਜਤਾਇਆ। ਸਗੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫਖਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਤੇ ਅੰਤ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਥਾ ਖਤਮ ਕਰਕੇ ਦਸਾਂ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਜੋਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਹਾਜ਼ਰ ਨਾਜ਼ਰ ਜਾਗਦੀ ਜੋਤ ਵਜੋਂ ਗਿਆਰਵੇਂ ਗੁਰੂ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗੁਰ ਗੱਦੀ ਦੇ ਕੇ ਪੰਥ ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ ਸਦੀਵੀ ਹੁਕਮ ਦਿਤਾ -

ਆਗਿਆ ਭਈ ਅਕਾਲ ਕੀ ਤਬੀ ਚਲਾਇਓ ਪੰਥ॥

ਸਭ ਸਿੱਖਨ ਕੇ ਹੁਕਮ ਹੈ ਗੁਰੂ ਮਾਨਿਓ ਗ੍ਰੰਥ॥

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਜੀ ਮਾਨਿਓ ਪ੍ਰਗਟ ਗੁਰਾਂ ਕੀ ਦੇਹ॥

ਜੇ ਪ੍ਰਭ ਕੋ ਮਿਲਬੋ ਚਹੈ ਖੋਜ ਸਬਦ ਮਹਿ ਲੇਹ॥

ਇਹ ਦੋਹਰਾ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਅਰਦਾਸ ਮਗਰੋਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਪੜ੍ਹਦੇ ਤਾਂ ਹਾਂ, ਪਰ ਇਸ ਉਪਰ ਵਿਚਾਰ ਤੇ ਅਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਸਾਡਾ ਅਜੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਿਆ। ਅਸੀਂ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਤੇ ਇਸਦਾ ਪਾਠ ਕਰਨ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹਾਂ ਤੇ ਵਿਚਾਰਨ ਨੂੰ ਬੇਲੋੜਾ ਸਮਝਕੇ ਵਿਸਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਤਾਂ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਖੋਜਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਦਕਿ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਬਣੇ-ਬਣਾਏ ਪਾਠ ਕਰਵਾਕੇ ਹੀ ਕੰਮ ਚਲਾਈ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਕ ਸਮਾ ਸੀ ਜਦ ਲੋਕ ਸਿਖਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋ ਕੇ ਸਿੰਘ ਸਜ ਜਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ਤੇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੱਖ ਅਖਵਾਏ ਕੇ ਬਹੁਤ ਮਾਣ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਹਿਣ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਅਸੀਂ ਸਿੱਖ ਅਖਵਾਉਂਦੇ ਸੀ ਅੱਜ ਗਿਆਨ ਤੋਂ ਟੁੱਟ ਕੇ ਅਸੀਂ ਨਿਰੰਕਾਰੀ, ਰਾਧਾਸਵਾਮੀ, ਸਿਰਸੇਵਾਲੇ, ਨੂਰਮਹਿਲੀਏ ਆਦਿ ਹੋਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਕੀ ਅਖਵਾਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੀ ਕਿ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਣਾ ਹੈ ਤੇ ਖੋਜਣਾ ਹੈ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਖੋਜ ਵਿੱਚ ਇੰਨਾ ਅੱਗੇ ਨਿਕਲ ਗਏ ਕਿ 1430 ਪੰਨਿਆਂ ਵਾਲੇ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚੋਂ ਅਸੀਂ ਇਕ "ਵਾਹਿਗੁਰੂ" ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਹੀ ਕੱਢ ਸਕੇ ਹਾਂ। ਇਸ

ਨਾਲ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਸ਼ਬਦ-ਵੀਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਕੇਵਲ "ਵਾਹਿਗੁਰੂ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਰਟਨ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਚਲਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ! ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਇਸ ਸੀਮਤ ਗਿਆਨ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਦਾ ਲਾਹਾ ਲੈ ਕੇ ਸਾਧ-ਬਾਬੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਗੱਲ ਤੇ "ਬੋਲੋ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ" ਦਾ ਤਕੀਆ ਕਲਾਮ ਦੁਹਰਾਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਬੱਚੇ ਪਤਿਤ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਵੀ "ਬੋਲੋ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ"! ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਿਚ ਗਲਤਾਨ ਹੋ ਜਾਣ ਤਾਂ ਵੀ "ਬੋਲੋ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ"! ਭਰੂਣ ਹੱਤਿਆ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਵੀ "ਬੋਲੋ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ"! ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਿਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਇਹ ਸਾਰਾ ਵਰਤਾਰਾ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਫੈਲੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨਲ ਸਿਸਟਮ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟਣ ਦਾ ਹੀ ਸਿੱਟਾ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਖੋਜਣ ਤੇ ਇਕ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਲੜ ਲੱਗਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਖੋਜਣ ਦਾ ਅਰਥ ਵੀ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਜਾਂ ਰੱਬ ਵਰਗੇ ਗੁਣ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਧਾਰਨ ਕਰੀਏ! ਪਰ ਅੱਜ ਅਸੀਂ

"ਬੰਦੇ ਖੋਜ ਦਿਲ ਹਰ ਰੋਜ਼" ਵਰਗੇ ਗੁਰਫ਼ਾਰਮਾਨ ਛੱਡਕੇ ਮਨਮੱਤੀ ਸਾਖੀਆਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਕੇ, ਬਾਬਿਆਂ ਪਿਛੇ ਲੱਗੇ ਫਿਰਦੇ ਹਾਂ, ਜੋ ਕੇਵਲ 'ਨਾਮ ਜਪਣ' ਆਸਰੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਭਰਮਾਈ ਫਿਰਦੇ ਹਨ! ਸਮੇਂ ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਸਿੱਖ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਸਿਖਿਅਕ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਜੋ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹਾਜ਼ਰ ਨਾਜ਼ਰ ਹੈ, ਨੂੰ ਤਨੋਂ ਮਨੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਕੇ, ਉਸ ਦੇ ਇੱਕ ਇੱਕ ਅੱਖਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਇੱਕ ਧਾਰਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਉਮੀਦ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਹਰ ਪ੍ਰਾਣੀ ਇਧਰ ਉਧਰ ਦੀ ਭਟਕਣ ਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਜੀ ਦੇ ਲੜ ਲੱਗ ਕੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਲੱਭਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇਗਾ। ਇਹੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਸਿਸਟਮ ਦਾ ਖੁੱਲਾ ਪੰਨਾ ਹੈ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਇੰਜ ਕਰ ਲਿਆ ਤਾਂ ਸਮਝੋ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸੁਪਨਿਆ ਦਾ ਨਵਾਂ ਨਰੋਆ ਸਮਾਜ ਸਿਰਜਿਆ ਗਿਆ। ਸ਼ਾਲਾ! ਇਸ ਨੂੰ ਬੂਰ ਪਵੇ!

94191-09844

ਆਓ ਪੰਜਾਬੀ ਆਪਣੇ ਘਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ

ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਤਪੁਰੀ

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਹੈ। ਬੇਸ਼ਕ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬਣਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਲਗਾਤਾਰ ਜਾਰੀ ਹਨ। ਇਹ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਜਾਰੀ ਹਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਜਾਰੀ ਹਨ ਜਿਸਦੇ ਚੰਗੇ ਨਤੀਜੇ ਵੀ ਮਿਲੇ ਹਨ। ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਬੇਸ਼ਕ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਇਸਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਨੀ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਵੱਲੋਂ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ ਸ. ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਸੇਵਕ ਅਤੇ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਾਡੇ ਹੋਰ ਸਾਥੀ ਸ. ਸੁਰਜਨ ਸਿੰਘ ਜੱਸਲ, ਸ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਹਿਰਾਂਵਾਲਾ ਅਤੇ ਸ. ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਫਿਡਿਆਂਵਾਲਾ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਇੱਕ ਨਿਮਾਣੀ ਜਿਹੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ "ਆਓ ਪੰਜਾਬੀ ਆਪਣੇ ਘਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ" ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਰ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਦੇ

ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਘਰ ਅੱਗੇ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਦੀ ਪਲੇਟ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖ ਕੇ ਲਾਵੇ। ਜਿਸਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਅਪੀਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਘਰ ਅੱਗੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਦੀ ਤਖਤੀ ਲਾਵੇ ਉਹ ਆਪਣਾ ਪਤਾ ਅਤੇ ਮੋਬਾਇਲ ਨੰਬਰ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਨੂੰ ਜਰੂਰ ਭੇਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਵਿੱਚ ਛਾਪਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਰਫ ਅਨੁਮਾਨ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਜੇਕਰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਗਰ, ਪੰਚਕੂਲਾ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵਸੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਲੱਖ ਪੰਜਾਬੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਹਰ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਘਰ ਅੱਗੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਨਾਮ ਦੀ ਤਖਤੀ ਲੱਗੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਹੁਲਾਰਾ ਮਿਲ ਸਕੇਗਾ। ਮੈਂ ਫਿਰ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਅੱਗੇ ਅਪੀਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਹਰ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਦੀ ਤਖਤੀ ਘਰ ਅੱਗੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਲਾਵੇ।

9316133498

ਸਿੱਖ ਸੰਘਰਸ਼ ਅੱਜ ਫੇਲ੍ਹ ਕਿਉਂ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ? ਕੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚਿਤਰਿਆ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਅਸੀਂ ਸਿਰਜ ਸਕੇ ਹਾਂ? ਜੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕਿਉਂ?

ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਤੁੰਗਵਾਲੀ,

ਗੁਰੂ ਕਾਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਜਾਤ ਪਾਤ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਗਰੀਬ, ਲਤਾੜਿਆਂ, ਦਲਿਤ ਸਮਾਜ ਧਾਰਮਿਕ ਨਾ-ਬਰਾਬਰੀ, ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਤਕਰਾ, ਵਿਦਾਅਕ ਹੱਕਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਧਰਤੀ ਦਾ ਡੰਗਰਾਂ ਵਰਗਾ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਕੋਈ ਜਾਨਵਰ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤ ਤੇ ਰੱਬ ਵਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਧਾਰੀ ਅਜਿਹੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨੂੰ ਹੀ ਇਸਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਮੰਨੀ ਬੈਠਾ ਸਭ ਕੁੱਝ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡੇ ਉੱਤੇ ਸਹਾਰੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਨੀਂਹ ਵੀ ਇਸ ਜਾਤਪਾਤੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਨਾ-ਬਰਾਬਰੀ ਕਾਰਨ ਇੱਕ ਖਾਸ ਫਿਰਕੇ ਵਲੋਂ, ਦੂਜੇ ਫਿਰਕਿਆਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਉੱਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਜੋਰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਕਾਰਨ ਰੱਖੀ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੀ ਰਚੀ ਬਾਣੀ ਤੋਂ ਵੀ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਬਾਣੀ ਅਤਿ ਗਰੀਬ, ਲਿਤਾੜੇ, ਦੁਰਕਾਰੇ, ਘਟੀਆ ਤੋਂ ਘਟੀਆ ਸਮਝੇ ਜਾਂਦੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਉਥਾਨ ਦੀ ਤਰਜਮਾਨੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁੱਝ ਕੁ ਮੁੱਠੀ ਭਰ ਚਤੁਰ ਚਲਾਕ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਘਟੀਆ ਹਰਕਤਾਂ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਗੈਰ ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਜਾਂ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਾਇਆ ਵੀ ਗਿਆ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਹੁਕਮ 'ਨੀਚਾ ਅੰਦਰਿ ਨੀਚ ਜਾਤਿ ਨੀਚੀ ਹੂ ਅਤਿ ਨੀਚੁ ॥ ਨਾਨਕੁ ਤਿਨ ਕੈ ਸੰਗਿ ਸਾਖਿ ਵਡਿਆ ਸਿਉ ਕਿਆ ਰੀਸ ॥ ਜਿਥੈ ਨੀਚ ਸਮਾਲੀਅਨਿ ਤਿਥੈ ਨਦਰਿ ਤੇਰੀ ਬਖਸੀਸ ॥4॥3॥' (ਅੰਗ15) ਇੱਕ ਹੋਰ ਫੁਰਮਾਨ 'ਨੀਚਹ ਉਚ ਕਰੈ ਮੇਰਾ ਗੋਬਿੰਦੁ ਕਾਹੂ ਤੇ ਨ ਡਰੈ ॥1॥' (ਅੰਗ 1106)

ਉਸ ਸਮੇਂ ਜਦ ਵੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕੋਈ ਵੀ ਭਲਾਈ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਬਗੈਰ ਕਿਸੇ ਭੇਦ ਭਾਵ, ਜਾਤ ਪਾਤ ਦੇ ਸਭਨਾਂ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਉਚ ਨੀਚ ਹੋਣ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਤੱਕ ਨਾ ਹੋਣ ਦਿੱਤਾ।

ਪਰ ਅਫਸੋਸ ਅੱਜ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਥੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਜਾਤ ਪਾਤ ਪੁੱਛੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਜੇਕਰ ਫਿਰ ਵੀ ਕੋਈ ਅਖੌਤੀ ਨੀਵੀਂ ਜਾਤ ਦਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਸਮਝ ਕੇ ਵਿੱਚ ਰਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਨੀਵੀਂ ਜਾਤ ਦਾ ਹੋਣ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਕਾਲ ਵੇਲੇ ਹਰ ਕੰਮ, ਹਰ ਕੁਰਬਾਨੀ ਵੇਲੇ ਦਲਿਤ ਨਿਮਾਣੇ ਸਿੱਖ ਮੂਹਰੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਇੰਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਉੱਤੇ ਮਾਣ ਵੀ ਕਰਦੇ ਸਨ ਤੇ ਵੱਖਰੇ ਵੱਖਰੇ ਖਿਤਾਬ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਦਸ਼ਮ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਭਾਈ ਜੈਤਾ ਜੀ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਰੰਘਰੇਟਾ ਗੁਰੂ ਕਾ ਬੇਟਾ' ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪਰ ਅੱਜ ਬਹੁਤੇ ਡੇਰਿਆਂ ਅਤੇ ਟਾਂਵੇਂ ਟਾਂਵੇਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ 'ਚ ਸ਼ਰੇਆਮ ਜਾਤ ਪਾਤ ਪੁੱਛ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਰੀਬ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਲੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਕੁੱਝ ਇੱਕ ਜਾਤਾਂ ਹੀ ਅੱਜ ਇਸ ਅਤਿ ਆਧੁਨਿਕ ਧਰਮ ਦੇ ਰਖਵਾਲੇ ਬਣੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕਰ ਸਕਣ। ਪਰ ਸਮਝਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਰੀਬ ਪਰ ਦਲੇਰ ਸਿੱਖਾਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸਿੱਖ ਸੰਘਰਸ਼ ਨਾ ਤਾਂ ਅੱਜ ਤੱਕ ਸਿਰੇ ਲੱਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਲੱਗਣਾ ਹੈ।

ਇਹ ਗਰੀਬ ਪਰ ਅਤਿ ਬਹਾਦਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਭ ਕੁੱਝ ਦਾਅ 'ਤੇ ਲਾ ਕੇ ਵੀ ਕੌਮ ਦੀ ਰੱਖ ਵਖਾਈ ਹੈ ਪਰ ਕੁੱਝ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬਾਅਦ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਠੋਕੇਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਭ ਕੁੱਝ ਭੁਲ ਭੁਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿੰਨੀਆਂ ਵੀ ਹੁਣ ਤੱਕ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, 80 ਫੀਸਦੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਰੀਬ ਦਲਿਤ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਪਰ ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਪਦਾਰਥਵਾਦੀ ਯੁਗ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਿੱਲਕੁੱਲ ਹੀ ਵਿਸਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਲਿਤ ਲੋਕ ਸਿੱਖੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਨ ਪਰ ਅਸੀਂ ਲਗਾਤਾਰ ਇੰਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੰਨਾਂ ਜ਼ਲੀਲ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ

ਇਹ ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਸਿੱਖੀ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੁੰਦੇ ਗਏ ਤੇ ਸਿੱਖ ਸ਼ਕਤੀ ਖੇਰੂ ਖੇਰੂ ਹੁੰਦੀ ਗਈ ਤੇ ਇਹ ਲੋਕ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਡੇਰਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ 'ਚ ਆ ਗਏ। ਅੱਜ ਵੀ ਜੇਕਰ ਕਿਧਰੇ ਕੋਈ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਵਰਤਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਇਹ ਗਰੀਬ ਦਲਿਤ ਸਿੱਖ ਹੀ ਵਰਤਾ ਸਕੇ ਹਨ। ਡੇਰਾ ਵਾਦ ਤੇ ਗੁਰੂਡੰਮ ਨੂੰ ਜੇਕਰ ਠਲੂ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਸਿੱਖ ਹੀ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਡੇਰਾਵਾਦ ਨੂੰ ਵਢਾਵਾ ਵੀ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਹੀ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਲੀਲ ਕਰਕੇ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ (ਡੇਰੇਦਾਰਾਂ) ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਸਾਡੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਹਾਈਜੈਕ ਕਰ ਲਿਆ। ਜੇਕਰ ਅੱਜ ਵੀ ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਫੇਲ੍ਹ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਕਾਮਯਾਬੀ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਸੌਂਤੀ ਸੋਚ ਤਿਆਗ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਲਿਤ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲਣਾ ਹੀ ਪਵੇਗਾ।

ਪਰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਫਸੋਸ ਨਾਲ ਲਿਖਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸਿੱਖ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਜਿਸ ਕਿਸੇ ਧਰਮ ਜਾਂ ਜਾਤ ਦਾ ਚੁਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਖਾਸ ਫਿਰਕੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਖਾਸ ਸਨਮਾਨਾਂ, ਖਾਸ ਸਵਾਗਤ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਲਿਤ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਤੱਤਣ ਪੈਦਾ ਹੋਣਾ ਸੁਭਾਵਕ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਲਿਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਇਹ ਘ੍ਰਿਣਾ ਚੱਲ ਪਈ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਰਹਿਬਰਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਹੀ ਪੜ੍ਹਨਾ ਗਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਮੁੱਚਾ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਸਮੁੱਚੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਲਈ ਹੈ।

ਇਹ ਰੁਝਾਨ ਬਹੁਤ ਖਤਰਨਾਕ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਸ ਨੂੰ ਨਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਬਣਦਾ ਸਥਾਨ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਇਹ ਲੋਕ ਹੀ ਝੰਡੇ ਚੁੱਕ ਲੈਣਗੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਨਹੀਂ ਬਚੇਗਾ। ਸੋ ਸਮਾਂ ਰਹਿੰਦੇ ਹੀ ਸਾਡੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਲਿਤਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲਏ ਬਿਨਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਣਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਬਹਾਲ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਬਾਕੀਆਂ ਵਾਂਗ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮੁਫਤ ਉਚੇਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਕੋਈ ਵੀ ਸਿੱਖ ਸੰਘਰਸ਼ ਜਾਂ ਸਿੱਖ ਮੁਹਿੰਮ ਚਾਹੇ ਉਹ ਗੁਰੂਡੰਮ, ਡੇਰਾਵਾਦ, ਪਾਖੰਡਵਾਦ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੋਵੇ, ਕਾਮਯਾਬ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ।

ਦਲਿਤ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖਣ, ਇਹ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਸਿੱਖੀ ਤੋਂ ਦੂਰ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਤੁਹਾਡਾ ਸੁਨਹਿਰੀ ਇਤਿਹਾਸ

ਹੀ ਮਲੀਆਮੇਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਜਿਵੇਂ ਅੱਜ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਲੋਕ ਕਿਉਂਕਿ ਸਿੱਖੀ ਤੋਂ ਕੋਹਾਂ ਦੂਰ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ, ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਕੋਲ ਅਖੌਤੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਉਪਾਸ਼ਕ, ਸੋ ਇਹ ਲੋਕ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੁੱਝ ਵੀ ਕਹਿਣ ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਦਸਮ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਥਾਏ ਸਿੱਖੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹਿਣਾ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਗਰੀਬ ਸਿੱਖਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਜੋ ਮੋਰਚੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਫਤਿਹ ਹੋਏ ਹਨ, ਉਹ ਦਲਿਤ ਸਿੱਖਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਫਤਿਹ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। ਗੁਰੂ ਹੁਕਮ 'ਐਸੀ ਲਾਲ ਤੁਝ ਬਿਨੁ ਕਉਨੁ ਕਰੈ ॥ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜੁ ਗੁਸਈਆ ਮੇਰਾ ਮਾਥੈ ਛਤ੍ਰੁ ਧਰੈ ॥॥ ਰਹਾਉ ॥

ਜਾ ਕੀ ਛੇਤਿ ਜਗਤ ਕਉ ਲਾਗੈ ਤਾ ਪਰ ਤੁਹਖੀ ਢਰੈ ॥ ਨੀਚਹ ਉਚ ਕਰੈ ਮੇਰਾ ਗੋਬਿੰਦੁ ਕਾਹੂ ਤੇ ਨ ਡਰੈ ॥॥ ਨਾਮਦੇਵ ਕਬੀਰੁ ਤਿਲੋਚਨੁ ਸਧਨਾ ਸੈਨੁ ਤਰੈ ॥ ਕਹਿ ਰਵਿਦਾਸੁ ਸੁਨਹੁ ਰੇ ਸੰਤਹੁ ਹਰਿ ਜੀਉ ਤੇ ਸਭੈ ਸਰੈ ॥2॥॥" (ਅੰਗ 1106) ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰੂ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿਰਫ ਤੁਹਾਡੇ ਤੇ ਹੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਧੀਰ ਸਿੰਘ, ਬਾਬਾ ਬੇਤਾ ਸਿੰਘ, ਬਾਬਾ ਗਰਜਾ ਸਿੰਘ, ਬਾਬਾ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਅਕਾਲੀ ਫੂਲਾ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਭਾਈ ਸੁੱਖਾ ਸਿੰਘ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਆਦਿ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹੀ ਦਲਿਤ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਨ।

ਇਸਦੇ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਤੇ ਡੇਰਿਆਂ 'ਚ ਦਲਿਤਾਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਸ਼ਰੇਆਮ ਜਾਤ ਪਾਤੀ ਵਿਤਕਰੇਬਾਜ਼ੀ ਰੋਕਣੀ ਪਏਗੀ। ਬਠਿੰਡਾ ਦੇ ਪਿੰਡ ਭੁੱਚੇ ਕਲਾਂ ਦੇ ਡੇਰਾ ਰੂਮੀ ਵਾਲਾ ਵਿਖੇ ਦਲਿਤ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਬਜਰ ਨਾਇਨਸਾਫੀ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਚਿੱਟੇ ਦਿਨ ਕਲੰਕ ਲਗਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਉਣ ਵੇਲੇ ਵੀ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਕਈ ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖਰੇ ਵੱਖਰੇ ਬਾਟੇ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਘ੍ਰਿਣਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਵਿਖਾਵਾ ਹੈ। ਜਰੂਰਤ ਹੈ ਅੱਜ ਆਪਸੀ ਮੱਤਭੇਦ ਭੁਲਾ ਕੇ ਕੌਮ ਨੂੰ ਇੱਕ ਲੜੀ 'ਚ ਪਰੋਣ ਦੀ, ਤਾਂਹੀ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਨਿਸ਼ਾਨ ਹੋਰ ਬੁਲੰਦ ਹੋ ਸਕੇਗਾ।

98557-58064.

ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ- ਸਿੱਖਾਂ ਵਲੋਂ ਹੀ ਵਿਤਕਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

ਸ. ਫਤਿਹ ਜੰਗ ਸਿੰਘ

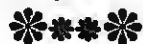
ਨੋਟ:- ਇਹ ਪਰਚਾ ਸ. ਫਤਿਹ ਜੰਗ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ 18-4-10 ਦੇ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਸੈਮੀਨਾਰ ਸਮੇਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ੧੬੦ਵਾਂ ਜਨਮ ਦਿਨ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਇਕੱਤਰ ਹੋਏ ਹਾਂ। ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਵਰਗੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਨ ਮਨਾਉਣੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਸਰੋਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਇੱਕ ਬਹੁਪੱਖੀ ਮਹਾਨ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਸਨ। ਇੰਨੇ ਗੁਣ ਹਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦੇ। ਉਹ ਚੋਟੀ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ, ਵਿਚਾਰਵਾਨ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ, ਵਿਆਖਿਆਕਾਰ, ਪੱਤਰਕਾਰ, ਕਵੀ, ਲੇਖਕ, ਚੋਟੀ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਅਤੇ ਸਮਾਜ-ਸੁਧਾਰਕ ਸਨ। ਪਰ ਬੜੇ ਅਫਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਹੁਣ ਤੱਕ ਅਣਗੌਲਿਆਂ ਹੀ ਰਹੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਦਵਤਾ ਅਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਲੀਹੋਂ ਉਤਰੀ ਗੱਡੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਲੀਹ ਤੇ ਪਾਕੇ ਇੱਕ ਸੱਚੇ ਸਿੱਖ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਇਆ। ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਸ਼ੀਏ ਤੇ ਪੱਕਣ ਦਾ ਕਾਰਣ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਨੀਵੀਂ ਜਾਤ ਵਿੱਚ ਜਨਮ ਲੈਣਾ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਇਹੀ ਕਾਰਣ ਆਜ਼ਾਦੀ ਮਿਲਣ ਦੇ ੬੨ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਅੱਜ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵਿਦਵਤਾ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸੰਘਰਸ਼, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਸਭ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਨੀਵੀਂ ਜਾਤ ਵਿੱਚ ਜਨਮ ਲੈਣਾ ਹੀ ਖਾ ਗਿਆ। ਨੀਵੀਂ ਜਾਤੀ ਕਾਰਣ ਕਦਮ ਕਦਮ ਤੇ ਬੇਇਜ਼ਤੀਆਂ ਸਹਿਣਾ, ਜੁੱਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਖਲੋਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਲੈਣਾ, ਉੱਚ ਜਾਤੀ ਹੰਕਾਰੀਆਂ ਵਲੋਂ ਜਾਤੀ ਤੇ ਕੱਸੇ ਆਵਾਜੇ ਸਹਿਣੇ, ਭਾਵੇਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੰਤਵ ਜਾਂ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਤਾਂ ਨਾ ਡੋਲਾ ਸਕੇ ਪਰ ਅੱਜ ਜੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਲੋਂ ਕੋਈ ਯਾਦਗਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕੀ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਨ ਨਹੀਂ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਨਿਸਚੇ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਨੀਵੀਂ ਜਾਤੀ ਕਰਕੇ ਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਉਹੀ ਬਿਪਰਵਾਦੀ ਭਾਵਨਾ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਕਦੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਚੈਨ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬੈਠਣ ਦਿੱਤਾ। ਗੁਰੂ ਭਾਵੇਂ ਪੁਕਾਰ ਪੁਕਾਰ ਕੇ ਬਾਰ ਬਾਰ ਕਹਿੰਦੇ ਰਹੇ ਕਿ ਸਭ ਮਨੁੱਖ ਬਰਾਬਰ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਦੀ ਕੋਈ ਜਾਤ ਨਹੀਂ, ਕੋਈ ਉੱਚਾ ਨੀਵਾਂ ਨਹੀਂ, ਸਭਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇਕੋ ਨੂਰ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਸਭ ਕੁਝ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ

ਛੱਡਕੇ, ਗੁਰੂਆਂ ਦੀਆਂ ਸਿਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਭੁਲਾਕੇ, ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੂੰ ਬਾਹਮਣਵਾਦੀ ਤਾਕਤਾਂ ਨੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਕੜ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ, ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਹੀ ਬਿਪਰਵਾਦੀ ਵਹਿਮਾਂ, ਪਾਖੰਡਾਂ, ਰਸਮਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਗੁਰੂਆਂ ਨੇ ਕੱਢਿਆ ਸੀ। ਸਿੱਖ ਲਹਿਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਨਿਤਾਣਿਆਂ ਤੇ ਨਿਮਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਤਾਣ ਤੇ ਮਾਣ ਦੇਣ ਦੀ ਸੀ, ਗਿਦੜਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ੇਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸੀ। ਸਿੱਖ ਲਹਿਰ ਚਿੜੀਆਂ (ਕਮਜ਼ੋਰਾਂ) ਤੋਂ ਬਾਜ਼ (ਡਾਢੇ) ਤੁੜਵਾਉਣ ਦੀ ਸੀ। ਸਿੱਖ ਲਹਿਰ ਬਿਪਰਵਾਦੀ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਰਸਮਾਂ, ਰਿਵਾਜਾਂ, ਭਰਮਾਂ-ਵਹਿਮਾਂ ਭਰਮਾਂ, ਮੂਰਤੀਆਂ ਦੀ ਪਾਠ ਪੂਜਾ, ਜਾਤ ਪਾਤ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸੀ। ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅਸਲ ਸੁਨੇਹੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਸਿੱਖੀ ਵਿੱਚ ਭਾਰੂ ਹੋਇਆ ਬਾਹਮਣਵਾਦ ਇਹ ਕਦੋਂ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ? ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੂੰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਯਾਤਨਾਵਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਬਾਬਾ ਖੇਮ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਖਾਨਦਾਨ ਵਿੱਚੋਂ ਦੱਸਕੇ, ਉਹ ਤੇ ਉਸਦੇ ਸਾਥੀ ਆਪਣੀ ਜਾਤੀ ਹੰਕਾਰ ਕਾਰਣ ਹੀ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੂੰ ਨੀਵਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋ. ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਲਾਂਗਰੀ ਆਖਕੇ ਛੁਟਿਆਂਦੇ ਸਨ ਤੇ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਿੱਖੀ ਸੁਧਾਰ ਲਹਿਰ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਪੈਰ ਪੈਰ ਤੇ ਕੰਡੇ ਵਿਛਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਪਰ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਅਸੂਲਾਂ ਤੇ ਚਲਦਿਆਂ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੇ ਨਿਧੜਕ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੇ ਆਖਰਕਾਰ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪ੍ਰਕਰਮਾ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਤ ਮੂਰਤੀਆਂ ਚੁਕਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਬੇਦੀਆਂ, ਸੋਢੀਆਂ ਅਤੇ ਭੱਲਿਆਂ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਜਾਤੀ ਹੰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਜੇ ਗੱਦੀਆਂ ਲਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ ਉਹ ਵੀ ਚੁਕਵਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਵਲੋਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਇਹ ਇਨਕਲਾਬੀ ਭਾਵਨਾ ਅੱਜ ਵੀ ਬਿਪਰਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਨਾ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਬਣਨ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਨਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਮਾਧੀਅਮ ਤੋਂ ਜਨਮ ਦਿਨ ਮਨਾਉਣ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਨਿਸ਼ਚੇ ਹੀ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਇੱਕ ਵਿਲੱਖਣ ਮਹਾਨ ਇਨਸਾਨ ਸਨ, ਵਿਦਵਾਨ, ਲੇਖਕ, ਪ੍ਰਚਾਰਕ, ਬੁਲਾਰਾ,

ਵਿਚਾਰਵਾਨ ਸੀ ਤੇ ਬੱਸ ਜੇ ਕਮੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉੱਚ ਜਾਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਜੇ ਉਹ ਉੱਚ ਜਾਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਇਹੀ ਗੁਣ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਿਖਰ ਤੇ ਬਿਠਾ ਦਿੰਦੇ। ਅੱਜ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਕਰਤਾ ਧਰਤਾ ਆਪਣੇ ਬਾਹਮਣਵਾਦੀ ਸੁਭਾਅ ਕਾਰਨ ਭੁੱਲੇ ਬੈਠੇ ਹਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਫ਼ਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵੇਲੇ ਦੇ ਇੱਕ ਕਰੋੜ ਸਿੱਖ ਇਸਾਈ ਧਰਮ ਅਤੇ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜ ਦੀ ਭੇਂਟ ਚੜ੍ਹਕੇ ੧੯ ਲੱਖ ਰਹਿ ਗਏ ਸਨ ਤਾਂ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜ ਲਹਿਰ ਦੇ ਬਾਨੀ ਸਰਸਵਤੀ ਦਇਆਨੰਦ ਨੂੰ ਬਾਰ ਬਾਰ ਮੈਦਾਨਾਂ ਭਜਾਉਣ ਵਾਲਾ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਬਚਾਅ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਠਲੂ ਪਈ। ਕੀ ਅੱਜ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ? ਪਰ ਸੱਚ ਨੂੰ ਜਿਆਦਾ ਸਮਾਂ ਦਬਾਕੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸੱਚਾਈ ਸੌ ਪੜ੍ਹਦੇ ਪਾੜਕੇ ਵੀ ਬਾਹਰ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਅੱਜ ਫਿਰ ਉਭਰਦੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਸ. ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਮੁਹਾਲੀ ਵਰਗੇ ਆਪਣਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਪਛਾਣਕੇ ਉਠ ਪਏ ਹਨ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਸਬੰਧੀ ਸਾਰੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਇੱਕਤਰ ਕਰਕੇ ਛਪਵਾਈਆਂ ਹਨ ਤੇ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਮੁੱਲ ਦੀਆਂ ਮੁਫਤ ਵੰਡ ਰਹੇ ਹਨ। ਸ. ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ 'ਸੇਵਕ' ਨੇ ਆਪਣੀ ਟੀਮ ਸਮੇਤ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੀ ਯਾਦ ਨੂੰ ਤਾਜ਼ਾ ਰੱਖਣ ਲਈ ਮਾਸਿਕ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ "ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ" ਕੱਢਣ ਦਾ ਬੀੜਾ ਚੁੱਕ ਲਿਆ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਹੀ ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਨ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। 'ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸਪੋਕਸਮੈਨ' ਦੇ ਐਡੀਟਰ ਸ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮੱਗਰੀ ਛਾਪਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੂਜੇ ਅਖਬਾਰ ਚੁੱਪ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਸ. ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ 'ਸੋਮਲ' ਵਰਗੇ ਲੇਖਕ ਨੇ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਆਪਣੀ ਕਲਮ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਹੁਣ ਕੁਛ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਤੇ ਆਪਣੇ ਖੋਜ ਪੱਤਰ ਲਿਖਕੇ ਡਾਕਟਰੇਟ ਦੀਆਂ ਡਿਗਰੀਆਂ ਵੀ ਲਈਆਂ ਹਨ। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਚੰਗੀ ਔਲਾਦ ਮਾਂ ਬਾਪ ਦਾ ਨਾਂ ਰੋਸ਼ਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਮਾੜੀ ਸੰਤਾਨ ਮਾਂ ਬਾਪ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਦਲਿਤਾਂ ਦੇ ਮੁਕਤੀਦਾਤਾ ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਦਬਿਆ ਹੀ ਰਿਹਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸਦੇ ਅਨੁਆਈ ਸੁੱਤੇ ਰਹੇ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਜਾਗੇ ਅਤੇ ਕਾਸ਼ੀ ਰਾਮ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਅੰਬੇਡਕਰ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਕਰੋੜਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ਲਾ

ਬਣਾਕੇ ਤੁਰੇ ਤਾਂ ਵੇਲੇ ਦੇ ਹਾਕਮਾਂ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਸਾਹਬ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਰਤਨ ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਦੇਣ ਦਾ ਖਿਆਲ ਵੀ ਆ ਗਿਆ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁਣ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੇ ਹਿਤੈਸ਼ੀ, ਪ੍ਰਸੰਸਕ ਤੇ ਕਦਰਦਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਉਹ ਹੁਣ ਜਾਗ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਕਾਫ਼ਲਾ ਬਣਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਹ ਕਾਫ਼ਲਾ ਅਗੇ ਹੀ ਅਗੇ ਵਧਦਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦਾ ਨਾਂ ਚਮਕੇਗਾ। ਤੇ ਫਿਰ ਵੇਲੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਜਬਰਦਸਤੀ ਜਾਗਣਾ ਹੀ ਪਵੇਗਾ। "ਖਾਲਸਾ ਸਮਾਚਾਰ" ਨੇ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣੇ ਤੇ ੧ ਜਨਵਰੀ ੧੯੦੨ ਦੇ ਅੰਕ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ "... ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਦਾ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਚਿਤ ਚੇਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਹ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜੋ ਹਰ ਕਿਸੇ ਥੀਂ ਹੋਣਾ ਕਠਿਨ ਹੈ। ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਹੋਏ ਅਗਰ ਅੱਜਕਲ੍ਹ ਜੇ ਸਿੱਖ ਦਿਸਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਉਸੇ ਸ਼ੇਰ ਮਰਦ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ। ਸੋ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਯਾਦਗਾਰ ਬਣਾਉਣ ਜੋ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਵਾਸਤੇ ਹੋਵੇ।" ਇਹ ਸਤਰਾਂ ਸਾਡੇ ਲਈ ਅੱਜ ਵੀ ਕੋਈ ਸੁਨੇਹਾ ਲੈ ਕੇ ਖੜੀਆਂ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲ ਵੇਖ ਲਿਆ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲ ਵੇਖ ਲਿਆ, ਹੋਰ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵੱਲ ਵੇਖ ਲਿਆ। ਵੇਖਦਿਆਂ ਵੇਖਦਿਆਂ ਡੇਢ ਸਦੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਬੀਤ ਗਿਆ ਪਰ ਕਿਸੇ ਦਾ ਧਿਆਨ ਇਸ ਪਾਸੇ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਸਾਂਭ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਜਿੰਮੇਵਾਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਸੰਭਾਲਕੇ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਛਪਵਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਵੇਖਕੇ ਭਾਈ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਇਕੱਲੇ ਹੀ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਆ ਨਿਤਰੇ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਤਰਜਮਾਨੀ ਕਰਦਾ ਆਪਣਾ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਅਖਬਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਬੁਲਾਰਾ ਬਣ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਇਸ ਪਾਸੇ ਕੋਈ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ ਤਾਂ ਸ. ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਸੇਵਕ ਨੇ "ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ" ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਕੇ ਇਹ ਕੰਮ ਕਰ ਵਿਖਾਇਆ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਪਾਸੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਹ ਦਿਨ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਮੀਂ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨਾ ਹੀ ਪਵੇਗਾ। ਆਓ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਲ ਮਿਲਕੇ ਸੱਚ ਕਰ ਵਿਖਾਈਏ। ਆਮੀਨ!

9872670378

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਖੁਬੀਆਂ

ਬੀ. ਸਵਿੰਦਰਜੀਤ ਕੌਰ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ

ਹਰ ਇਨਸਾਨ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ, ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਧਰਮ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਣਾ ਨਹੀਂ ਨਵਾਂ ਧਰਮ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਇਹ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਦਸ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਮੋਢੀ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਸਨ। ਉਹ ਇੱਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾਤਾ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿਵੇਕਲਾ ਨਿਯਮ ਹੈ ਕਿ ਰੱਬ ਇੱਕ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਮਨੁੱਖ ਉਸਦੇ ਬੱਚੇ ਹਨ। “ਏਕ ਪਿਤਾ ਏਕਸ ਕੇ ਹਮ ਬਾਰਿਕ” ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਧਰਮ ਸਾਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ, ਉਹ ਇੰਨਾਂ ਮਹਾਨ ਤੇ ਸਿੱਧਾ ਸਾਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਇੱਕ ਇਨਸਾਨ ਇਸਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਕੇ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਅਕਤੀ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਜੀਵਨ ਅਸੀਂ ਬਤੀਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਹੀ ਧਰਮ ਕਮਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਸਮਾਜਿਕ ਹਾਲਤ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਚਾਰ ਵਰਨਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਮੰਨਿਆ। ਹਰਮਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਚਾਰ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹਨ।

ਰਾਜਨੈਤਿਕ ਹਾਲਤ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਬਾਬਰ ਬਾਣੀ ਲਿਖੀ। “ਏਤੀ ਮਾਰ ਪਈ ਕੁਰਲਾਣੇ ਤੈ ਕੀ ਦਰਦੁ ਨ ਆਇਆ।”

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਸੇਵਾ ਭਾਵ ਤੇ ਨਿਮਰਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਕਰਕੇ ਗੁਰਗੱਦੀ ਉੱਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੋਏ। ਇਹੋ ਜੇਹੀ ਸੇਵਾ ਭਾਵਨਾ ਹੋਰ ਕਿਧਰੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖੀ।

ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਲੰਗਰ ਪ੍ਰਥਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਨੀਚ ਦਾ ਭੇਦ ਭਾਵ ਮਿਟਾਉਣ ਲਈ ਅਕਬਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਪੰਗਤ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਕੇ ਲੰਗਰ ਛਕਿਆ। ਵੰਡ ਕੇ ਛਕਣ ਤੇ ਕਿਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਰੀਤ ਚਲਾਈ। ਆਪਣੀ ਨੇਕ ਕਮਾਈ ਵਿੱਚੋਂ ਦਸਵੰਧ ਕੱਢਣ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਗੁਰੂ ਘਰ ਤੋਂ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ।

ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਰੋਵਰ ਬਣਾਇਆ। ਉਹ ਸਰੋਵਰ ਜਿਥੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਛੇਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਤੱਕ ਪੰਜ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਚਰਨ

ਪਏ ਹੋਣ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਟੁੱਭੀ ਮਾਰ ਕੇ ਕਾਂ ਹੰਸ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਥੇ ਸਿੱਖ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਅਪਣੀ ਰੂਹ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਅਨੇਕਾਂ ਕਸ਼ਟ ਸਹਾਰਦੇ ਹੋਏ ਅਪਣੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੇ ਕੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਭਾਣਾ ਮੰਨਣ ਦਾ ਰਾਹ ਦੱਸਿਆ।

“ਤੇਰਾ ਕੀਆ ਮੀਠਾ ਲਾਗੈ॥”

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਮੀਰੀ ਪੀਰੀ ਦੀ ਤਲਵਾਰ ਭਿਆਨਕ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਧਾਰਨ ਕੀਤੀ। ਜ਼ਾਲਮ ਲੋਕ ਸੰਤਾਂ ਨਾਲ ਵੈਰ ਕਮਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਰਾਜਨੈਤਿਕ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਮਸਲੇ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਬਣਾਇਆ।

ਸਤਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਰਾਏ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਜ਼ਾਲਮ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦਾ ਸੱਦਾ ਨੁਕਰਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਮੱਥੇ ਨਹੀਂ ਲੱਗੇ। ਇਹੋ ਜੇਹੀ ਨਿਡਰਤਾ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸੀਤਲਾ (ਚੀਚਕ) ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਆਪ ਹੀ ਇਸ ਰੋਗ ਨਾਲ ਗ੍ਰਹਸੱਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾ ਗਏ।

ਨੌਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੇ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਪੰਡਤਾਂ ਦੀ ਪੁਕਾਰ ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੀ ਰਖਿਆ ਲਈ ਆਪਣਾ ਬਲੀਦਾਨ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਤੇ “ਹਿੰਦ ਦੀ ਚਾਦਰ” ਅਖਵਾਏ। ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਮਿਸਾਲ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ।

ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਜ਼ੁਲਮ ਨਾਲ ਟਾਕਰਾ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣਾ ਸਾਰਾ ਸਰਬੰਸ ਲੁਟਾ ਦਿੱਤਾ।

੧੬੯੯ ਈ. ਦੀ ਵਿਸਾਖੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਦਾਤ ਬਖਸ਼ ਕੇ ਇੱਕ ਨਿਆਰੀ ਕੌਮ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ। ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਲੜ ਲਾਕੇ ਆਪ ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਸਮਾ ਗਏ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਅਤੇ ਸੂਫੀ ਸੰਤ ਅਤੇ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਹੈ। ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਉਹੀ ਸਿੱਖ ਅਖਵਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਸੰਬੰਧੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ

ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਥੋੜੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨਿਵੇਕਲਾ ਧਰਮ ਬਣ ਚੁਕਿਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ। ਧਰਮ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਉਣ ਦਾ ਢੰਗ ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਧਰਮ ਵਹਿਮਾਂ ਭਰਮਾਂ ਪਖੰਡਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਹੋ ਚੁਕਿਆ ਸੀ। ਲੋਕ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਾ ਮੰਤ੍ਰੀਆਂ ਮੱਕਬਰਿਆਂ ਅਤੇ ਮੂਰਤੀਆਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਜਾਨਵਰਾਂ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਬਲੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸੰਸਕਾਰ, ਜਨੇਓਂ ਸੰਸਕਾਰ, ਵਿਆਹ ਸੰਸਕਾਰ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਸੰਸਕਾਰ ਸਮੇਂ ਪੂਜਾਰੀ ਪੂਜਾ ਕਰਕੇ ਦਾਨ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਸੈਂਕੜੇ ਅੰਧ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਅਤੇ ਧਰਮ ਕਾਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢਿਆ। ਧਰਮ ਨੂੰ ਇੱਕ ਜੀਵਨ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਮਿਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਲਿਤਾੜੇ ਜਾਂਦੇ ਲੋਕ ਅਤਿਆਚਾਰੀ ਰਾਜਿਆਂ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਅਤੇ ਸੱਚ ਧਰਮ ਦਾ ਰਾਜ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਏ। ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਜੀ ਦਾ ਪਾਠ ਅਤੇ ਕੀਰਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਉਥੇ ਵਿਖਿਆਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਧਰਮ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਜਾਤ ਪਾਤ, ਅਮੀਰੀ ਗਰੀਬੀ ਦੇ ਵਿਤਕਰਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਜਹਾਦ ਛੇੜਿਆਂ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਲਈ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲੰਗਰ ਚਲਾ ਕੇ ਅਮੀਰ ਗਰੀਬ ਹਰੇਕ ਜਾਤ, ਹਰ ਧਰਮ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪੰਗਤ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਕੇ ਲੰਗਰ ਛਕਾ ਕੇ ਅਤੇ ਸਰੋਵਰ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਜਾਤ ਪਾਤ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਸਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਨੀਅਤ ਕੀਤਾ। ਪਰਦੇ (ਘੁੰਡ) ਵਿਰੁੱਧ ਅਵਾਜ਼ ਉਠਾਈ। ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਬਿਲਡਿੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਦਵਾ ਖਾਨੇ, ਪਿੰਗਲਵਾੜੇ ਅਤੇ ਯਤੀਮ ਖਾਨੇ ਬਣਵਾਏ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰੀ ਵਿੱਦਿਆ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇੱਕ ਪ੍ਰਭੂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਤੇ ਹੋਰ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ। ਇੱਕ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ।

“ਸਾਹਿਬ ਮੇਰਾ ਏਕੋ ਹੈ ਏਕੋ ਹੈ ਭਾਈ ਏਕੋ ਹੈ”

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੇ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਹੀ ਗੁਰੂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਬਾਣੀ ਨਾ ਕਹਿ ਕੇ “ਪੁਰ ਕੀ ਬਾਣੀ” ਕਿਹਾ।

“ਪੁਰ ਕੀ ਬਾਣੀ ਆਈ॥ ਤਿਨਿ ਸਗਲੀ ਚਿੰਤ ਮਿਟਾਈ॥ ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਹੈ ਬਾਣੀ ਵਿਚਿ ਬਾਣੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਾਰੇ॥ ਗੁਰੂ ਬਾਣੀ ਕਹੈ ਸੇਵਕੁ ਜਨੁ ਮਾਨੈ ਪਰਤਪਿ ਗੁਰੂ ਨਿਸਤਾਰੇ॥” ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੇ ਹੀ ਮੰਨਿਆ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਧਰਮ ਨੇ ਨਹੀਂ। ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮਹਾਨਤਾ ਨਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਕਾਰਨ ਹੀ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਪਦਵੀ ਦਿੱਤੀ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਉੱਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸਿਫਤ ਸਲਾਹ ਕਰਨੀ, ਉਸਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਗਾਇਨ ਕਰਨਾ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਜੀਵਨ ਮੁਕਤੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਤੇ ਬਲ ਦਿਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਜਿਉਂਦਿਆਂ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਮਾਇਆ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਰਹਿਣਾ, ਅਤੇ ਮੌਤ ਮਗਰੋਂ ਜਨਮ ਮਰਨ ਦੇ ਗੇੜ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਅਤੇ ਆਤਮਾ ਦਾ ਸਦਾ ਲਈ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਵਿੱਚ ਲੀਨ ਹੋ ਜਾਣਾ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂਆਂ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਰਸਮਾਂ ਰੀਤਾਂ ਨਿਭਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ, ਗ੍ਰਿਹਸਥ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਕੇ ਹੀ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਤੇ ਬਲ ਦਿੱਤਾ, ਯੋਗੀਆਂ ਤਿਆਗੀਆਂ ਜੋ ਪਹਾੜਾਂ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਤੱਪ ਕਰਦੇ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਹਸਥ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਕੇ ਹੀ ਭਗਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਰਾ ਸੰਸਾਰ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਹੈ। ਸਭਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਜੋਤ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਨੇੜਤਾ ਹਾਸਿਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸੇਵਾ ਤੇ ਸਿਮਰਨ ਨੂੰ ਇਕੋ ਜਿਹਾ ਦਰਜਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। “ਵਿਚਿ ਦੁਨੀਆ ਸੇਵ ਕਮਾਈਐ॥ ਤਾ ਦਰਗਹ ਬੈਸਣੁ ਪਾਈਐ॥”

ਉਪਰ ਲਿਖੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਆਪਣੀ ਨਵੀਂ ਅਤੇ ਵਿਲੱਖਣ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਸਿੱਖਾਂ ਕੋਲ ਸਾਹਿਬ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਵੀਨ, ਨਰੋਈ ਅਤੇ ਵਿਲੱਖਣ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਹੈ ਉਥੇ ਆਪਣੀ ਵੱਖਰੀ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ, ਵੱਖਰੇ ਧਰਮ ਮੰਦਰ (ਗੁਰਦੁਆਰੇ) ਵੱਖਰਾ ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਸਥਾਨ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਇੱਕ ਨਿਆਰਾ ਧਰਮ ਹੈ ਤੇ ਨਿਆਰੀਆਂ ਹੀ ਇਸਦੀਆਂ ਖੂਬੀਆਂ ਹਨ।

ਪੁਛੋ ਤਾਂ ਸਹੀ? - ਜਵਾਬ ਹਾਜਰ ਹੈ!

ਸਵਾਲ:- ਸੰਪਾਦਕ ਸਾਹਿਬ ਸੇਂ ਤੁਹਾਡੀ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਕਿਸੇ ਮਿੱਤਰ ਪਾਸੋਂ ਲੈ ਕੇ ਪੜ੍ਹੀ। ਸੰਪਾਦਕੀ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪੱਤਲੇਦਾਰ ਵਿਦਵਾਨ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਡੂੰਬਦੀ ਬੇਤੀ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ, ਪਰ ਉਹ ਛੋਟੀ ਜਾਤ ਦੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੀ ਕੋਈ ਕਦਰ ਨਹੀਂ ਪਾਈ ਗਈ। ਇਕ ਸਦੀ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਇੱਕ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਜੋ ਤਾਂ ਸਲਾਘਾਯੋਗ ਹੈ ਪਰ ਮੇਰੇ ਮਿੱਤਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਆਪ ਵੀ ਸਾਰੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜਾਤ ਵਾਲੇ ਹੀ ਹੋ, ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲਾ ਰਹੇ ਜਾਂ ਉਚੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਵਾਲੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਵੋਗੇ?

ਇੱਕ ਪਾਠਕ

ਜਵਾਬ:- ਗੁੰਮਨਾਮ ਪਾਠਕ ਜੀ, ਤੁਹਾਡੇ ਇਕ ਸਵਾਲ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਤੁਹਾਡਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮੁੱਲਵਾਨ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉੱਤਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਜਵਾਬ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ ਸਪਸ਼ਟਵਾਦੀ ਸੀ- ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਾਲਸਾ ਸੀ, ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦਾ ਹੋਣਹਾਰ ਸਪੁੱਤਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੰਘ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿਰਫ ਤੇ ਸਿਰਫ ਖਾਲਸਾ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਸੀ। ਜਾਤਾਂ ਪਾਤਾ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਉਪਰ ਉਠ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਅਸੂਲਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਸੀ। ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਦਾ ਮੁਦਈ ਜਾਤ ਪਾਤ, ਭੇਦ ਭਾਵ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਦੀ ਵੀ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਫਿਰਕੇ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਿਰਫ ਤੇ ਸਿਰਫ ਸਮੁੱਚੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਹੀ ਸਿਰਜਣਾ, ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਪ੍ਰਤੀ ਸਹੀ ਵਿਚਾਰ, ਮਨੁੱਖਤਾ ਲਈ ਸੱਚਾ ਸੁੱਚਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਤੇ ਇੱਕ ਨਿਰੋਏ ਤੇ ਅਮੀਰ ਵਿਰਸੇ ਵਾਲੇ ਸਮਾਜ ਵਰਗੇ ਵਿਸ਼ੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕਲਮ ਦੀ ਪਕੜ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਡਿਗਦੀ ਸ਼ਾਖ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣਾ, ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਡਿਗ ਰਹੇ ਮਿਆਰ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਣਾ ਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਗੁਰੂ ਮੰਨਣਾ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਹੀ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਖਬਾਰ ਦੇ ਨਿੱਤ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਸਨ। ਇੰਜ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਿਆਨੀ ਸੱਚੀ ਸੁੱਚੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਇੱਕ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਸਿਪਾਹੀ ਸਨ ਤੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸੱਚੇ ਸੁਚੇ ਖਾਲਸਾ ਸਿੰਘ ਸਨ। ਸ਼ਹਿਨਸੀਲਤਾ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਰੰਗ ਰੰਗ ਵਿੱਚ ਵਸੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਜੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਫਿਰਕੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪਿਆਰ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਫਿਰੋਜਪੁਰ ਵਿਖੇ ਅਕਾਲਗੜ੍ਹ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿੱਚ ਬੜੇ ਤੇ ਖੜ੍ਹਕੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇਣ ਪਿੱਛੋਂ ਦੇਗ ਲੈਣ ਸਮੇਂ ਹੇਠਾਂ ਜੋੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਦੇਗ ਲੈਣ ਲਈ ਨਾ ਹੀ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਖੜਿਆ ਕਰਦੇ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਗਲੇ ਮਹੀਨੇ ਫਿਰ ਬੜੇ ਤੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇਣ ਲਈ ਦੁਬਾਰਾ ਆਇਆ ਕਰਦੇ। ਸੋ ਖਾਲਸਾ ਕੌਮ ਨੂੰ ਹੁਣ ਅਜੇਹੀਆਂ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਵਾਲੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉਠਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮਕਸਦ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਸਮਾਜ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਸਰਬਸਾਂਝੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਫੈਲਾਉਣ ਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਇਕ ਨਵਾਂ ਨਰੋਆ, ਸੁਲਝਿਆ ਹੋਇਆ, ਖਾਲਸਾ ਸਮਾਜ ਸਿਰਜਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਾ ਕੋਈ ਜਤਾ ਪਾਤ, ਹੋਵੇ ਨਾ ਭੇਦ ਭਾਵ, ਨਾ ਉਚ ਨੀਚ, ਨਾ ਧਰਮਾਂ ਦਾ ਰੋਲਾ ਤੇ ਨਾ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਰਾਮ ਰੋਲਾ ਹੋਵੇ। ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਦੀ ਇਹ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸ਼ਖਸ਼ੀਅਤ ਦੀ ਅਸਲ ਮਾਅਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਤਰਜਮਾਨੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਫਿਰਕੇ ਜਾਂ ਜਾਤੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਬਹੁ ਪੱਖੀ ਸ਼ਖਸ਼ੀਅਤ ਨੂੰ ਸਰਬ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਪੱਖ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਗੱਲ ਮਾਣ ਨਾਲ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਤੇ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਫਿਰਕਿਆਂ ਨੇ ਤਨੋਂ ਮਨੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕੋਈ ਹਿਚ ਕਿਚਾਹਟ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ। ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੀ ਸਾਰੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਤੇ ਬਾਕੀ ਭਾਈ ਚਾਰੇ ਵਧਾਈ ਦੇ ਪਤਾਰ ਹਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਨਤਾ ਦੇ ਕੇ ਉਸ ਤੇ ਅਮਲ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਬਹੁਤ ਥੋੜੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ੁੱਭ ਸੰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਹਨ। ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਸਦੇ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਮੁਦਈ ਸਰਬ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਦਾ ਹੁੰਗਾਰਾ ਭਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਵਧਾਈ ਦੇ

ਐਨ. ਐਸ. ਸੇਵਕ

9465216530

ਦਸਮੇਸ਼ ਦੇ ਸ਼ੇਰ

ਸੁਰਜਨ ਸਿੰਘ ਜੱਸਲ

ਸ. ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ੧੯੬੦ ਵਿੱਚ ਲਿਖੀ ਵਡਮੁੱਲੀ ਪੁਸਤਕ “ਦਸਮੇਸ਼ ਦੇ ਸ਼ੇਰ” ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਉਦੋਂ ਮਨ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਕੋਈ ਹੱਦ ਨਾ ਰਹੀ ਜਦੋਂ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ੇਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਮਹਾਨ ਤੇ ਗੌਰਵਮਈ ਵਿਦਵਾਨ ਪੰਥ ਰਤਨ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਚਮਕਦਾ ਵੇਖਿਆ। ਸ. ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਕਿਤਾਬ ਲਿਖਣ ਦਾ ਮਕਸਦ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਇੱਕ ਮਿੱਤਰ ਨਾਲ, ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਮਹਾਨ ਨੇਤਾ ਮਿਸਟਰ ਚਰਚਲ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸ. ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਸਹਾਨ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ। ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕੇ ਸ. ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਹ ਮਹਾਨ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਬੀੜਾ ਚੁੱਕ ਲਿਆ ਤੇ ਦਸ ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ। ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਉਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਦਸ ਸਾਲ ਮੇਰੀ ਕਲਮ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਬੀਤੇ ਇਹ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੰਮੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਕਹਿ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਲੰਮੇ ਤਜਰਬੇ ਨੇ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਵਾਕਿਆ ਹੀ **ALL THAT GLITTERS IS NOT GOLD** ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀ ਅਸਲੀਅਤ ਛੁਪੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਮੈਂ ਕਈ ਸਜਨਾਂ ਨੂੰ ‘ਦਸਮੇਸ਼ ਦਾ ਸ਼ੇਰ’ ਸਮਝ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਇਆ ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਅੱਗੋਂ **Man Eaters** ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰ ਆਏ। ਕਈ ਪੰਨਾਡਾ, ਖਤ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਵੀ ਸ਼ਾਨ ਦੇ ਉਲਟ ਸਮਝਿਆ। ਕੁਝ ਵਾਕਫ਼ੀਅਤ ਮੈਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਚੀਫ਼ ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਪਾਸੋਂ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਸੰਬੰਧੀ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਬੜੇ ਭਾਰੀ ਦੁੱਖ ਨਾਲ ਅੰਕਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਯੋਗ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਲਿਖਾਰੀ ਦੀ ਕਦਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਸਿੱਖ ਇਹਸਾਸ ਦੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਅਧੂਰੇ ਕਹਿਣ ਦਾ ਭੀ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹੋ ਕਾਰਨ ਹੋਵੇ। ਲੈਨਿਨ ਵਾਦੀ ਨੌਜਵਾਨ ਜੋ ਅੱਜ ਠੋਡੀ ਹੇਠ ਵਾਲ ਵਧਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਫ਼ਖਰ ਸਮਝਣ ਲੱਗੇ ਪਏ ਹੋਣ ਤਾਂ ਇਹ ਭਰੋਸੇ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਮਾਂ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਜਦ ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਦਾਹੜੇ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਹਦੀ **Manly Beauty** ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋ ਕੇ ਉਹਦੇ ਉੱਚ ਆਚਾਰ ਦੀ ਸੁਗੰਧੀ ਵਿੱਚ ਲਿਪਟ ਕੇ ਹਰ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਾਣੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਾ ਨਾਮ ਲੈਣਾ, ਅਖਵਾਣ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਮਾਨ ਸਮਝੇਗਾ। ਮੈਨੂੰ ਤੇ ਸਾਫ਼ ਦਿਸ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਅਚਾਰ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਲਈ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਦੀ ਮੋਹਰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋ

ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਭੁਲੇਖੇ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਿ ੧੯ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜ ਲਹਿਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰ ਪਕੜ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜੀ ਬਣਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਜੋ ਮਹਾਨ ਸੇਵਾ ਪੰਥ ਦੀ ਉਸ ਭਾਰੀ ਅੰਕਤ ਸਮੇਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਉਹ ਸਦਾ ਹੀ ਸਿੱਖ ਇਤਹਾਸ ਵਿੱਚ ਬੜੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਯਾਦ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਆਪ ਦੀ ਇਸ ਭਾਰੀ ਸੇਵਾ ਦਾ ਭੀ ਖਾਸ ਕਾਰਨ ਸੀ। ਆਪ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖੀ ਤੋਂ ਦੂਰ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਆਪ ਨੂੰ ਬਚਪਨ ਵਿੱਚ ਏਸੇ ਪੰਡਤਾਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਮਿਲੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਆਪ ਨੂੰ ਫੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕੁਰਾਹੇ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਗੁਰੂ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਆਪ ਪਾਸੋਂ ਇੱਕ ਉਚੇਰੀ ਸੇਵਾ ਲੈਣੀ ਸੀ ਜੋ ਆਪ ਦਾ ਮੇਲ ਪ੍ਰੋ. ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਓਰੀਐਂਟਲ ਕਾਲਜ ਲਾਹੌਰ ਨਾਲ ਹੋ ਗਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦੁਆਰਾ ਆਪ ਪ੍ਰਪੱਕ ਸਿੰਘ ਬਣੇ ਅਤੇ ਲਾਹੌਰ ਦੀ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰੁਸ਼ਨਾ ਦਿੱਤਾ। ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ੧੮੫੦ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪ ਦਾ ਪਿੰਡ ਕਲੋੜ ਰਿਆਸਤ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਹ ਆਮ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੈ ਕਿ ਆਪ ਨੇ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜ ਦੇ ਮੋਢੀ ਦਯਾਨੰਦ ਨਾਲ ਸਿੱਖੀ ਬਾਰੇ ਬਚਨ ਬਲਾਸ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਕਾਬਲੀਅਤ ਦੇ ਕਾਇਲ ਹੋ ਗਏ। ਜੋ ਵੀ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਮਜ਼ਹਬੀ ਮੁਬਾਹਿਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਇਆ, ਆਪ ਪਾਸੋਂ ਭਾਂਜ ਖਾ ਕੇ ਗਿਆ। ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਆਪ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਲਿਖਾਰੀ ਅਤੇ ਧੜ੍ਹੋਲੇਦਾਰ ਲੈਕਚਰਾਰ ਸਨ। ਆਪ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਵਾਰਾ ਡੋਲ ਰਹੀ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਥੰਮ ਵਾਂਗ ਖੜਾ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਆਪ ਜੀ ਦੀਆਂ ਲਿਖੀਆਂ ਪੁਸਤਿਕ ਪੁਸਤਕਾਂ ਇਹ ਹਨ: ਮੇਰਾ ਤੇ ਸਾਧੂ ਦਯਾ ਨੰਦ ਦਾ ਸੰਭਾਦ। ਦੰਡ ਵਿਚਾਰ। ਹਮ ਹਿੰਦੂ ਨਹੀਂ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਆਰਤੀ ਪ੍ਰਬੰਧ। ਆਪ ਪੰਥਕ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹੀ ੬ ਸਤੰਬਰ ੧੯੦੧ ਨੂੰ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਬਿਰਾਜੇ। ਪੰਥ ਨੂੰ ਆਪ ਜੈਸੇ ਰੋਸ਼ਨ ਸਿਤਾਰੇ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਬਣਾਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਢਿਲੜ ਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪ ਦੀਆਂ ਅਦੁਤੀ ਘਾਲਾਂ ਚੇਤਾ ਕਰ ਕੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਮਿਲਦਾ ਰਹੇ। ਉਪਰੋਕਤ ਵੇਰਵਾ ਦਸਮੇਸ਼ ਦੇ ਸ਼ੇਰ ਨਾਮੀਂ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚੋਂ ਲੇਖਕ ਦੇ ਹੁ ਬ ਹੁ ਸ਼ਬਦਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਵੱਲੋਂ ਸ. ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਪੰਨਵਾਦਿ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕੌਮ ਵਲੋਂ ਵਿਸਾਰੇ ਹੋਏ ਸ਼ੇਰ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸ਼ੇਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਵਡੇਰਾ ਕਾਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਚਾਰ ਮੁਏ ਤੋਂ ਕਿਆ ਭਇਆ

ਸ. ਮੇਵਾ ਸਿੰਘ ਸੈਂਟਰਲ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਤੇ ਕਸਟਮ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ)

ਮਹਾਂ ਕਾਵਿ ਦੇ ਕਵੀ ਸ. ਮੇਵਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਕਿਰਤ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਸਲਾਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਪਾਠਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਛਾਪਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਸੋ ਉਪਰੋਕਤ ਮਹਾਂ ਕਾਵਿ ਹਰ ਅੰਕ ਵਿੱਚ ਲੜੀ ਜੋੜ ਕੇ ਛਾਪਿਆ ਜਾਇਆ ਕਰੇਗਾ।

ਸੰਪਾਦਕ

ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ ਚੁੱਪ ਹੋਣਾ

- 32- ਸੁਣ ਕੇ ਸੁਖਨ ਐਸੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਮੁੱਖ ਵਿਚੋਂ,
ਸਾਰੇ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਟਿਕਾਣਿਆਂ 'ਤੇ ਆ ਗਏ।
ਭੁੰਘਾ ਫੁਰਮਾਨ ਕਈ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਮਝ ਗਏ,
ਕਈ ਹੋਰ ਪਾਸੇ ਘੋੜੇ ਮਨਾਂ ਦੇ ਦੁੜਾ ਗਏ।
ਸੋ ਗਏ ਵਿਚਾਰੇ ਕਈ ਗੋਦਤੀਆਂ ਤਾਣ ਉੱਤੇ,
ਕਈ ਜਣੇ ਬੈਠ ਰਾਤ ਏਦਾਂ ਹੀ ਬਿਤਾ ਗਏ।
ਬੀਤ ਗਏ ਅਨੇਕ ਦਿਨ ਅੰਨ ਨਾ ਨਸੀਬ ਹੋਇਆ,
ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਫੁੱਲ ਵਾਂਗ ਮੁਰਝਾ ਗਏ।

ਪੰਜ ਪੋਹ ਸੰਮਤ ੧੭੬੧ ਜਾਂ
੧੯ ਦਸੰਬਰ ੧੭੦੪ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ
ਗੁਰੂ ਜੀ ਵਲੋਂ ਸੁੱਤੇ ਪਏ ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ ਹਾਲ ਦੇਖਣਾ

- 33- ਪੰਜ ਪੋਹ ਦੀ ਰਾਤ ਠੰਡੀ ਤੀਸਰਾ ਪਹਿਰ ਹੋਇਆ,
ਸਿੰਘਾਂ ਵੱਲ ਉੱਠ ਗੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਰਵਾਨ ਜੀ।
ਕੋਈ ਸੁੱਤਾ ਪਿਆ ਕੋਈ ਬੈਠਾ ਬੈਠਾ ਉਂਘਦਾ ਸੀ,
ਭੁੱਖ ਅਤੇ ਠੰਢ ਨਾਲ ਸਭੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਸੀ।
ਆਫਤਾਬ ਵਾਂਗ ਸੀ ਜ਼ਬੀਨ ਜੋ ਦਹਿਕ ਰਹੇ,
ਅਬੈ-ਜੁਲਮ ਨਾਲ ਹੋਏ ਪਸ਼ੇਮਾਨ ਸੀ।
ਰਹਿਮਤ-ਏ-ਨਜ਼ਰ ਇਕ ਵੇਖ ਆਏ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ,
ਦੱਬਦੇ ਕਦਮ ਬੈਠੇ ਆਸਣ 'ਤੇ ਆਣ ਜੀ

੬ ਪੋਹ ਜਾਂ ੨੦ ਦਸੰਬਰ ਦੀ ਸਵੇਰ ਹੋਣੀ

- 34- ਬੀਤ ਗਈ ਚੈਣ ਤਾਰੇ ਰੁਖਸਤ ਹੋਏ ਸਾਰੇ,
ਮਸ਼ਰਿਕ-ਏ-ਸਿਮਤ ਆਇ ਝਾਤ ਪਾਈ ਭਾਨ ਨੇ।
ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਸੁਖਮਨੀ ਦਾ ਪਾਠ ਕੀਤਾ,
ਚੁੱਕ ਹਥਿਆਰ ਸਿੰਘ ਹੋਏ ਸਾਵਧਾਨ ਨੇ।

ਫਲ, ਫੁੱਲ ਪੱਤੇ ਖਾਇ ਤਰਵਰ ਵੀਰਾਨ ਕੀਤੇ,
ਕੱਸ ਲਿਆ ਘੇਰਾ ਹੋਰ ਮੁਗ਼ਲ ਸ਼ੈਤਾਨ ਨੇ।
ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਆਇ ਸਿੰਘ ਫੇਰ ਕੇਰਾਂ,
ਦੋਇ ਕਰ ਜੋੜ ਲੱਗੇ ਕਰਨ ਬਿਆਨ ਨੇ।

ਸਿੰਘਾਂ ਵਲੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ
ਕਿਲ੍ਹਾ ਛੱਡਣ ਲਈ ਦੁਬਾਰਾ ਕਹਿਣਾ

- 35- ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਜੋੜ ਸਿੰਘ ਕਰਦੇ ਅਰਜ਼ ਸਾਰੇ,
ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਹੋਰ ਸਾਥੋਂ ਸੜਿਆ ਨੂੰ ਜਾਂਵਦਾ।
ਪੱਤੇ ਵੀ ਦਰੱਖਤਾਂ ਦੇ ਖਾਇਕੇ ਖਤਮ ਕੀਤੇ,
ਖਾਣ ਲਈ ਜੀਵ ਜੰਤੂ ਕੋਈ ਨਾ ਬਿਆਵਦਾ।
ਚਾਰੇ ਹੀ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਮਾਤਾ ਤੇ ਮਹੱਲਾਂ ਵਾਲਾ,
ਹਾਲ ਵੇਖ ਕਾਲਜਾ ਏ ਮੂੰਹ ਦੇ ਤਾਈਂ ਆਵਦਾ।
ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਾਈਂ ਲੈ ਕੇ ਰਾਤੀਂ ਕਿਲ੍ਹੇ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲ ਜਾਵੇ,
ਖਾਲਸਾ ਤੁਸਾਂ ਦੇ ਤਾਈਂ ਹੁਕਮ ਸੁਣਾਵਦਾ।

ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸਿਰ ਮੱਥੇ 'ਤੇ

- 35- ਸਿਰ ਮੱਥੇ ਹੁਕਮ ਅਸਾਂ ਦੇ ਮੇਰੇ ਪੰਥ ਵਾਲਾ,
ਆਪੇ ਗੁਰ ਚੇਲਾ ਦੀ ਨਿਭਾਉਣੀ ਅਸੀਂ ਰੀਤ ਹੈ।
ਪੰਥ ਦਾ ਹੁਕਮ ਜੋ, ਅਕਾਲ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ ਇਹ,
ਟੁੱਟਣੀ ਅਨੰਦ ਦੀ ਪੁਰੀ ਦੀ ਰਾਤੀਂ ਪ੍ਰੀਤ ਹੈ।
ਆ ਗਿਆ ਵਕਤ ਜੀਹਦੀ ਆਰਜ਼ ਸੀ ਦਿਲ ਸਾਡੇ,
ਹੁੰਦਿਆਂ ਸਹਰ ਕੋਈ ਭਾਣਾ ਜਾਣਾ ਬੀਤ ਹੈ।
ਕਿਸਤਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਰਜ਼ਾ ਉਤਾਰਨਾ ਏ,
ਇਸ ਵਿੱਚ ਚੱਲਦੀ ਨਾ ਕੋਈ ਬਦਨੀਤ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਵਲੋਂ ਕਿਲ੍ਹਾ ਛੱਡਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣਾ

- 37- ਕਰਦੇ ਇਸ਼ਾਰਾ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਧਰਮ ਸਿਉਂ ਨੂੰ,
ਦੁਸ਼ਟ ਦਮਨ ਪਾਸ ਆਪਣੇ ਬਿਠਾਂਵਦੇ।
ਜਿਤਨੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਭਰੇ ਨਾਲ ਹੀਰੇ ਮੋਤੀਆਂ ਦੇ,
ਨਦੀ ਵਿਚ ਰੋੜ੍ਹਨੇ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੁਣਾਂਵਦੇ।
ਅੱਧੀ ਰਾਤੀਂ ਕਿਲ੍ਹੇ 'ਚੋਂ ਕਰਾਂਗੇ ਅਸੀਂ ਕੂਚ ਸਾਰੇ,
ਮਾਤਾ, ਮਹਲਾਂ ਅਤੇ ਫ਼ਰਜ਼ਦਾਂ ਨੂੰ ਬਤਾਂਵਦੇ।
ਹੋਇਕੇ ਰੂਹ ਪੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਭੱਜਣਾ ਕਿਲ੍ਹੇ 'ਚੋਂ ਅਸੀਂ,
ਬੁਜ਼ਦਿਲਾਂ ਵਾਲੀ ਸਿੰਘ ਕਾਰ ਨਾ ਕਮਾਵਦੇ।

ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਉਦਾਸੀ

- 38- ਐਸਾ ਫ਼ੁਰਮਾਨ ਸੁਣ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਵਿਚੋਂ,
ਦੀਦ-ਏ-ਤਰ ਹੋ ਗਏ ਸੀ ਚਾਰੇ ਹੀ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ।
ਅਜੀਤ ਤੇ ਜੁਝਾਰ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਅਤੇ ਫ਼ਤੀਹ ਸਿੰਘ,
ਤੱਕਦੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਨਾਲ ਭੁੱਖੀਆਂ ਨਿਗ੍ਹਾਵਾਂ ਦੇ।
ਬਚਪਨ ਖੇਡਿਆਂ, ਜਵਾਨੀਆਂ ਦੀ ਨੀਂਵ ਰੱਖੀ,
ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਦਿਨ ਕੱਟੇ ਵਾਂਗ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ।
ਹਸਰਤਾਂ ਦਿਲਾਂ 'ਚ ਲੱਖਾਂ ਮੋਟੀਆਂ ਅਤੇ ਜਾਗੀਆਂ ਸੀ,
ਕੌਣ ਮੇਟ ਸਕੇ ਲੇਖ ਹਸਤ-ਰੇਖਾਵਾਂ ਦੇ।

੬ ਪੋਹ ੨੦ ਦਸੰਬਰ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਕਿਲ੍ਹਾ ਛੱਡਣਾ

- 39- ਛੇਵੇਂ ਪੋਹ ਦੀ ਰਾਤ ਸੰਨ ਸੱਤਰਾਂ- ਇਕਾਹਠ ਆਹਾ,
ਰਾਜਿਆਂ ਦਾ ਰਾਜਾ ਚਲਾ ਹੋਇਕੇ ਫ਼ਕੀਰ ਸੀ।
ਕੱਸਕੇ ਕਮਰਕੱਸੇ ਅੱਧੇ ਸਿੱਖ ਅੱਗੇ ਹੋਏ,
ਅੱਧੇ ਜਾਂ-ਨਿਸਾਰ ਪਿੱਛੇ ਚਲੇ ਪਾ ਵਹੀਰ ਸੀ।
ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀਕੂੰ ਤਾਰਿਆਂ 'ਚ ਚੰਦ ਜਾਪੇ,
ਆ ਗਿਆ ਫ਼ਲਕ ਜਿਵੇਂ ਧਰਤੀ ਦੇ ਤੀਰ ਸੀ।
ਕਈ ਸੀ ਤੁਰੰਗ ਨਾਲ ਖੱਚਰਾਂ ਅਨੇਕ ਲਈਆਂ,
ਬਰਛੇ ਤੇ ਨੇਜੇ ਹੱਥੀਂ ਢਾਲ, ਸ਼ਮਸ਼ੀਰ ਸੀ।
- 40- ਇਕ ਘੋੜੇ ਉੱਤੇ ਸੀ ਅਜੀਤ ਅਤੇ ਫ਼ਤਹਿ ਸਿੰਘ,
ਦੂਜੇ 'ਤੇ ਜੁਝਾਰ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਸ਼ੋਭਾ ਪਾਂਵਦੇ।
ਰਾਤ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਰੁੱਖ ਦਗਦੇ ਦਹਕ ਵਾਂਗੂ,
ਫ਼ਲਕ ਅੰਦਰ ਮਹਿਤਾਬ ਜਿਉਂ ਸੁਹਾਂਵਦੇ।

ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਦਾ ਸਬਦੀਜ਼ ਨਾਲ ਜਾਂਵਦਾ ਸੀ,
ਲਖਤਿ-ਜਿਗਰ ਹਮਰਾਹ ਹੋਇ ਜਾਂਵਦੇ।
ਫਬਦੇ ਸੀ ਚਾਰੇ ਜਿਵੇਂ ਲਾਤੇ ਚੜ੍ਹੇ ਘੋੜੀਆਂ 'ਤੇ,
ਅਣ ਡਿੱਠੀ ਲਾੜੀਆਂ ਵਿਆਹੁਣ ਲਈ ਜਾਂਵਦੇ।

ਕਿਲ੍ਹੇ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣਾ

- 41- ਕਾਲੀ ਬੋਲੀ ਰਾਤ ਸੀ ਫ਼ਲਕ 'ਤੇ ਸੋਹੰਦੇ ਤਾਰੇ,
ਖ਼ਾਲਿਕ ਦੀ ਖ਼ਲਕ ਘੁਰਾੜੇ ਪਈ ਮਾਰਦੀ।
ਮੁਗ਼ਲਾਂ ਦੀ ਫ਼ੌਜ ਸਾਰੀ ਪਈ ਮਦਹੋਸ਼ ਹੋ ਕੇ,
ਥੱਕੀ ਹਾਰੀ, ਭੁੱਖੀ ਭਾਣੀ, ਅੰਗ ਨਾ ਉਲਾਰਦੀ।
ਛੱਡਿਆ ਜੈਕਾਰਾ ਸਿੰਘਾਂ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚੋਂ ਕੂਚ ਕੀਤਾ,
ਆਇਆ ਜੋ ਵੀ ਅੱਗੇ ਭੇਟ ਚਾੜ੍ਹਿਆ ਕਟਾਰ ਦੀ।
ਛੱਡ ਕੇ ਅਨੰਦਪੁਰੀ ਟੁਰਾਂਗੇ ਵੀਰਾਨਿਆਂ ਨੂੰ,
ਮਰਜ਼ੀ ਸੀ ਇਹੋ ਮੇਰੇ ਪਰਵਰਦਗਾਰ ਦੀ।
- 42- ਮੰਜ਼ਿਲ ਮਜ਼ਲ ਕਰ ਪਹੁੰਚੇ ਨਦੀ ਸਰਸਾ 'ਤੇ,
ਕਾਲੀ ਘਟਾ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਪੱਛਮ ਵਲੋਂ ਆਈ ਐ।
ਰਾਤ ਦਾ ਪਹਿਰ ਇਕ ਬਾਕੀ ਅਜੇ ਬਚਿਆ ਸੀ,
ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਫ਼ੌਜ ਸਾਰੀ ਨਦੀ 'ਚ ਨਹਾਈ ਐ।
ਜਪੁਜੀ ਦਾ ਪਾਠ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਸੀ ਉਚਾਰ ਰਹੇ,
ਆਸਾ ਜੀ ਦੀ ਵਾਰ ਕੰਢੇ ਸਰਸੇ ਦੇ ਲਾਈ ਐ।
ਅੰਤਰ ਧਿਆਨ ਹੋਇ ਬੈਠੇ ਸੀ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ,
ਟਿੱਡੀ ਦਲ ਵਾਂਗੂ ਫ਼ੌਜ ਮੁਗ਼ਲਾਂ ਦੀ ਆਈ ਐ।

ਸਿੰਘਾਂ ਵਲੋਂ ਫ਼ੌਜ ਨੂੰ ਅੱਗਿਉ ਜਾ ਕੇ ਘੇਰਨਾ

- 43- ਸੁਣ ਕੇ ਬਿਤਕ ਸਿੱਖ ਮੁਗ਼ਲਾਂ ਦੀ ਫ਼ੌਜ ਵਾਲੀ,
ਨੂੰਰੀ ਵਾਂਗੂ ਭੱਜ, ਲੈਂਦੇ ਅੱਗਿਉ ਦੀ ਘੇਰ ਸੀ।
ਸਾਹਿਬ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਲੈ ਕੇ ਉਦੈ ਸਿੰਘ ਤਾਈਂ,
ਸੈਂਕੜੇ ਕੁ ਸਿੱਖ ਨਾਲ, ਬੁੱਕਦੇ ਜਿਉਂ ਸ਼ੇਰ ਸੀ।
ਮੁਗ਼ਲਾਂ ਦੀ ਫ਼ੌਜ ਜਾਪੇ ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਤਦਾਦ ਵਿੱਚ,
ਵੱਢ ਵੱਢ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਲਗਾਏ ਦਿੱਤੇ ਢੇਰ ਸੀ।
ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਵਾਂਗ ਪੈਂਦੀ ਚਮਕ ਕਟਾਰੀਆਂ ਦੀ,
ਵੈਰੀਆਂ ਦੀ ਅੱਖਾਂ ਅੱਗੇ ਛਾ ਗਿਆ ਹਨੇਰ ਸੀ।

9814710668

ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਅੰਕ 'ਚ

ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਦੇ ਪੱਤਰ

ਪਰਮ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ

**ਸ. ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਸੇਵਕ ਜੀ
ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ**

ਆਪ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਭੇਜਿਆ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਮਾਰਚ ੨੦੧੦ ਅੰਕ ਮਿਲਿਆ। ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਾਰੇ ਤੇ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਬੇਹੱਦ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ। ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਅਰੰਭਿਆ ਇਹ ਮਹਾਨ ਕਾਰਜ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਯੋਗ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਲਈ ਉਜ ਇਹ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੌਮ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲਾਂ ਗੋਰੇ ਕਾਲੇ ਭਾਵ ਗੈਰ ਸਨ, ਪਰ ਅੱਜ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਤੋਂ ਹੀ ਖਤਰਾ ਭਾਸ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਰਦਾਰ ਕਹਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ 'ਚ ਪਤਿਤਪੁਣਾ ਏਨਾ ਵੱਧ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੀ ਸਿੰਘ ਹੋਣ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦੱਸਣ ਲਈ ਪੂਰਾ ਬਾਇਓਡਾਟਾ ਦੇਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਵਕਤ ਸੀ ਜਦੋਂ ਖਾਲਸਾ ਆਪਣੇ ਵੱਖਰੇ ਆਨ-ਸ਼ਾਨ ਤੇ ਪਹਿਰਾਵੇ ਨਾਲ ਲੱਖਾਂ 'ਚੋਂ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਮੁਤਾਬਿਕ ਅੱਜ ਚਾਲੀ ਫੀਸਦੀ ਲੋਕ ਤਾਂ ਡੇਰਾਵਾਦੀਆਂ ਨਾਲ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ਤੇ ਜੁੜ ਕੇ ਲਕੀਰ ਦੇ ਫਕੀਰ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਚਾਲੀ ਫੀਸਦੀ ਉਹ ਲੋਕ ਹਨ ਜੋ ਆਪਣੇ ਸੁਆਰਥ ਲਈ ਕਿਧਰੇ ਵੀ ਛਾਲ ਮਾਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪੰਦਰਾਂ ਫੀਸਦੀ ਉਹ ਲੋਕ ਹਨ ਜੋ ਖਾਂਦੇ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਦੀ ਗੋਲਕ ਚੋਂ ਹਨ। ਪਹਿਰੇਦਾਰੀ ਆਪੂੰ ਬਣੇ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਕਰਮ ਕਾਡਾਂ ਦੀ, ਕਰਮਕਾਂਡੀ ਅਸੀਂ ੯੮ ਫੀਸਦੀ ਸਾਰੇ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ। ਉਂਗਲੀ 'ਤੇ ਗਿਣਨ ਵਾਲੇ ਨਿਰੋਲ ਸਿੱਖ ਬਚੇ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਦਸਾਂ ਨੰਗੂਆਂ ਦੀ ਕਿਰਤ ਕਮਾਈ ਨਾਲ ਜੀਵਨ ਬਸਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਤੁਹਾਡੇ ਇਸ ਉਦਮ ਤੋਂ ਫਿਰ ਆਸ ਬਣੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿੰਦਗੀ ਹਾਲੇ ਧੜਕਦੀ ਹੈ, ਕੌਮੀਅਤ ਦਾ ਬੀਜ ਪੁੰਗਰਨ ਲਈ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਹਾਲੇ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਜਰੂਰ ਬਚੀ ਹੈ। ਇਹ ਮੁੱਠੀ ਭਰ ਬਚੀ ਸੁਆਸਾਂ ਦੀ ਪੁੰਜੀ ਨੂੰ ਜਰੂਰ ਕੌਮ ਦੇ ਲੇਖੇ ਲਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸੋ ਮੈਂ ਆਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਤੁਸੀਂ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਦੀਵੇ ਨੂੰ ਮੱਘਦਾ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜਰੂਰ ਚੰਗੀ ਸੋਚ ਦਾ ਤੇਲ ਪਾਉਗੇ।

ਆਸਬੰਦ
ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੁਹਲੀ
9217218874

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ

ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ

**ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ (ਸ. ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਸੇਵਕ) ਜੀਉ,
ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ**

“ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਿਹ”

ਆਪ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਭੇਜੇ ਹੋਏ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅੰਕ ਪਹੁੰਚ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਛਪਦੇ ਮਾਸਿਕ ਪੱਤਰ 'ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਸੀ ਪਰ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਇਹ ਉਪਰਾਲਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਹੈ। ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਬਹੁਤ ਵਧਾਈਆਂ ਦਿੰਦਾ ਹੋਇਆ ਖੁਸ਼ੀ ਜਾਹਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਕਿਹੜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਧਨਵਾਦ ਕਰਾਂ? ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਦੇ ਪੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਧਨਵਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸ਼ਬਦ ਰਹਿਣ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਰਾਹੀਂ, ਮੇਰਾ, ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਵਿਛੜੀ ਹੋਈ ਸ਼ਖਸੀਅਤ 'ਪ੍ਰੋ. ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੈਲਵੀ ਜੀ' ਨਾਲ ਮੇਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੀ ਚਿੱਠੀ ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲਿੱਖ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਉਸ ਦੀ ਨਕਲ ਇਸ ਪੱਤਰ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਵੀ ਭੇਜ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਜੋ ਆਪ ਜੀ ਨਾਲ ਜਾਣ ਪਛਾਣ ਹੋ ਸਕੇ। ਇੱਕ ਕਵਿਤਾ 'ਇਸਤਰੀਅਤ' ਭੇਜ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਭੁਲਾਂ ਆਪ ਸੋਧ ਲੈਣੀਆਂ। ਮੇਰੇ ਲਾਇਕ ਕੋਈ ਸੇਵਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਲਿਖ ਭੇਜਣਾ।

ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗੀ

ਧੰਨਵਾਦ ਸਹਿਤ

ਸੁਖਮੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਾਧੂਵਾਲਾ

ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ

ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀਓ,

ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਡਭਾਗੀ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਜੋ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਭਾਗ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਪੜ੍ਹਕੇ ਇਵੇਂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਇਆ ਜਿਵੇਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵੱਡਮੁੱਲਾ ਖਜਾਨਾ ਹੱਥ ਲੱਗ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਪੰਥ ਰਤਨ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਹੁਰਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਬਾਰੇ

ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਤੋਂ ਮੈਂ ਅੱਜ ਤੱਕ ਕਾਫੀ ਅਣਜਾਣ ਸਾਂ, ਸੋ ਮਾਰਚ, ਅਪ੍ਰੈਲ ਦੇ ਦੋਹਾਂ ਹੀ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾਵਾਂ ਨੇ ਭਰਪੂਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ, ਅਤੇ ਅਗਾਂਹ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਮਨ ਵਿੱਚ ਤੀਬਰ ਇੱਛਾ ਜਾਗ ਉਠੀ ਹੈ। ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦਾ ਸਮੂਚਾ ਮੈਟਰ ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਯੋਗ ਹੈ, ਦਿਲੀ ਤਮੰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦਿਨ ਦੁਗਣੀ ਰਾਤ ਚੌਗਣੀ ਤਰੱਕੀ ਕਰੇ। ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਮਕਸਦ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਕਰੇ।

ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੋਮਾ
ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
9872681410

ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ
ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀਓ,

ਗੁਰ ਫਤਹਿ॥ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਵਿਤਾ “ਇਕ ਬਾਰ ਤੂੰ ਫੇਰਾ ਪਾ ਜਾ” ਸਤਿਗੁਰ ਅੱਗੇ ਅਰਜ਼ੋਈ ਹੈ ਕਿ ਅਜੋਕੇ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਅਪਣੀ ਰਹਿਣੀ ਬਹਿਣੀ ਤੇ ਕਿਰਦਾਰ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਹੈ।

ਆਪ ਜੀ ਇਸ ਕਿਰਤ ਨੂੰ ਅਪਣੇ ਮਾਸਿਕ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ “ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ” ਦੇ ਅੰਕ ਵਿੱਚ ਛਾਪਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕਰਨੀ। ਧੰਨਵਾਦੀ ਹੋਵਾਂਗਾ। ਵਿਸ਼ਾਖੀ ਦੀ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਤੇ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਦਾਰੇ ਨੂੰ ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈ ਹੋਵੇ।

ਸੁੱਭ ਆਸੀਸਾਂ ਸਹਿਤ॥

ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਸੁੱਭ ਚਿੰਤਕ
ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ (ਐਮ. ਏ)
ਦਿੱਲੀ

25985565

ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ
ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ ਸਾਹਿਬ
ਸਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ

ਆਪ ਜੀ ਵਲੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇਹ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਲਾਵਣਯੋਗ ਕਾਰਜ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਜਿੰਨੀ ਵੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਥੋੜੀ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਅੱਜ ਅਜਿਹੇ ਮੋੜ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਇਸ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਯਕੀਨੀ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਖਾਲਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਤੋਂ

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ

ਬਾਅਦ ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਅੱਜ ਫਿਰ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਿਆਨੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋ. ਗੁਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਰਗੇ ਪੰਥ ਨੂੰ ਸੋਧ ਦਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀ ਭਾਰੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਵਿੱਚ ਛਪੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਹੀ ਰਚਨਾਵਾਂ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ੧੧੦ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾ ਸੰਪਾਦਕੀ ਲੇਖ ਅਤੇ ਮੇਘ ਰਾਜ ਮਿੱਤਰ, ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ, ਪ੍ਰੋ. ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਘੱਗਾ, ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਮਿੱਠਾ ਮੂੰਹ ਸੁੱਚਮੁੱਚ ਹੀ ਸਲਾਉਣਯੋਗ ਰਚਨਾਵਾਂ ਹਨ। ਮੈਂ ਇਹੀ ਆਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਆਪ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਉਪਾਰਲਾ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਡੁਬਦੀ ਥੋੜੀ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਬੰਨੇ ਲਾਵੇਗਾ।

ਸੁੱਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੂਬਤਭੰਨ
ਫਰੀਦਕੋਟ
9501799241

ਸਤਿਕਾਰਤ ਵੀਰ ਸ. ਸੇਵਕ ਜੀਓ,

ਤੁਸੀਂ ਸੰਪਾਦਕੀ ਨੋਟ (ਅਪ੍ਰੈਲ ਅੰਕ) ਵਿੱਚ ਬੜੇ ਹੀ ਪਤੇ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਕਿੰਨਾ ਚੰਗਾ ਹੋਵੇ ਜੇ ਮੇਰੀ ਕੌਮ ਤੇ ਕੌਮ ਦੇ ਲੀਡਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸੰਜੀਦਾ ਹੋ ਕੇ ਕੌਮ ਨੂੰ ਅਗਵਾਈ ਦੇਣ ਤਾਂ ਕਿੰਨਾ ਵਧੀਆ ਸਮਾਜ ਸਿਰਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਪੂਰਨ ਸਹਿਮਤ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ, ਤੁਹਾਡੀ ਬੁੱਧੀ ਤੇ ਕਲਮ ਨੂੰ ਸਿਜਦਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਹੋਰ ਵੀ ਰਚਨਾਵਾਂ ਤੇ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ੧੦੦ ਸਾਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਲਿਖਤ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਸਨਮੁੱਖ ਕੀਤੀ। ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਕੌਮ ਪ੍ਰਤੀ ਪਿਆਰ ਤੇ ਸੰਜੀਦਗੀ ਝਲਕਾਂ ਮਾਰਦੀ ਵਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ ਸਵਰਗੀ ਵਸਦੇ ਭਾਈ ਜੀ ਨੂੰ ਸਲਾਮ ਹੈ। ਗੱਲ ਕੀ ਸਾਰਾ ਅੰਕ ਸਾਂਭਣਯੋਗ ਹੈ।

ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ
ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਜ਼ਾਦ ਕਾਂਡਲਾ
ਸ਼ਿਵਪੁਰੀ ਧੁਰੀ
9041748241

ਸੰਪਾਦਕ
ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ,
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਫਤਿਹ।

ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਦਕਾ ਮੈਨੂੰ ਅੰਕ ੪ ਮਿਲਿਆ। “ਖਾਲਸਾ ਮੇਰੇ ਰੂਪ ਹੈ ਖਾਸ” ਖਾਲਸਾ ਸਾਜਨਾ ਦਿਵਸ ਨੂੰ ਸਮੁੱਧਿਤ ਇਹ

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ (ਅਪ੍ਰੈਲ ੨੦੧੦) ਬਹੁਤ ਹੀ ਚੰਗਾ ਲੱਗਿਆ। “ਦਸਤਾਰ ਸਜਾਓ” ਦਸਤਾਰ ਦਿਵਸ ੧੩ ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕੀਤਾ। ਸੋਹਣੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬਾਹਰੀ ਪੰਨੇ ਨੂੰ ਚਾਰ ਚੰਨ ਭੀ ਲਗਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

੧੧੦ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰਪੁਰ ਨਿਵਾਸੀ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸੰਪਾਦਕੀ “ਐ ਕੌਮ ਤੂੰ ਗੁਰੂ ਦੀਆਂ ਬਰਕਤਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਗਈ ਹੈ” ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੰਪਾਦਕੀ ਤੇ ਫਖਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗਿਆਨੀ ਤੇ ਭਾਈ ਬਾਰੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਸੰਪਾਦਕੀ ਨੇ ਸਰਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ- ਗਿਆਨੀ ਇੱਕ ਵਿਦਿਅਕ ਯੋਗਤਾ ਤੇ ਭਾਈ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਰੁੱਤਬਾ। ਮੇਰੇ ਭਾਣੇ ਸੰਤ, ਮਹਾਂਪੁਰਖ, ਗਿਆਨੀ ਕੁੱਝ ਵੀ ਸਨਮਾਨ ਯੋਗ ਲਿਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੋਚ, ਕਲਮ ਦੀ ਨਿਡਰਤਾ, ਬੇਖੋਫ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਦਵੀ ਨੂੰ ਆਪ ਸਿਰਨਾਵਾਂ ਦੇਂਦੇ ਹਨ। ਕੁਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਅੰਕ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਡੇਰੇ...., ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅੰਗ ਕੇਸ, ਨਿਰਾਲਾ ਭੂਤ, ੧੦੮ ਦਾ ਮਤਲਬ, ਤੇ ਬੱਸ ਚੱਲ ਪਈ, ਕ੍ਰਿਤਾ ਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕੌਮੀ ਯੋਗਦਾਨ ਸਭ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਤੇ ਲੇਖ ਇੱਕ ਤੋਂ ਇੱਕ ਪੜ੍ਹਨ ਯੋਗ ਸਨ। ਸਭ ਲੇਖਕ ਵਧਾਈ ਦੇ ਪਤਾਰ ਹਨ। ਤੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਅੰਕ ਸਾਂਭਣਯੋਗ ਹਨ। ਇੱਕ ਮਿੰਨੀ ਕਹਾਣੀ ਭੇਜ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਸਭੇ ਏਕ ਹੈ। ਆਸ ਹੈ, ਦੇ ਅਨਕੂਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਮਿੱਠਾ ਮੂੰਹ ਲਈ ਧੰਨਵਾਦ। ਦਾਸ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ ਪ੍ਰਤਿੱਕਾ ਦੀ ਸਦਾ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਫਤਿਹ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੋਵੇ।

ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ
ਸਕੇਤ ਮੰਡੀ
9816351068

ਪਰਮ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ
ਸ. ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਸੇਵਕ ਜੀ

“ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਿਹ”

ਆਪ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਮਾਸਿਕ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈ ਅਤੇ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਜੋ ਆਪ ਜੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਅਣਗੌਲੇ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਦੇ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਅੱਜ ਤਕਰੀਬਨ ੧੦੯ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲੇਖਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਹੈ ਉਹ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਸਫਲਤਾ ਬਖਸ਼ੇ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਇਹ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਝਾਸਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਆਗੂ ਕਦੀ ਕਿਸਮਤ ਨਾਲ ਹੀ ਚੰਗਾ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਜਦ ਵੀ ਮਿਲਿਆ ਇਸ ਨੇ ਉਹ ਕਮਾਲ ਦਿਖਾਏ ਲੋਕ ਦੰਗ ਰਹਿ ਗਏ।

ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਮੇਂ ਆਗੂ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪੁਜਾਰੀ ਵਰਗ ਤੇ ਲੀਡਰ ਖੁਦਗਰਜ਼ ਤੇ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਸਤ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁਧ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਲੜਾਈ ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੌਰ ਤੇ ਜਿੱਤੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਜੋ ਹਾਲਾਤ ਸਨ ਅੱਜ ਵੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਜਿਆਦਾ ਮਾੜੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਅੱਜ ਵੀ ਉਸੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿੱਚ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਦਤ ਨਾਲ ਲੋੜ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਤੁਸਾਂ ਉਪਰਾਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਦ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਜ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਲਈ ਫਿਰ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਦਾਸ ਕੁੱਝ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਭੇਜ ਰਿਹਾ ਹੈ ਆਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਵਿੱਚ ਥਾਂ ਦੇ ਕੇ ਨਿਵਾਜ਼ੋਗੇ।

ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਦਾ ਦਾਸ।

ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ
ਫਤਿਹਾਬਾਦ
9466266708

ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ

ਸ. ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਸੇਵਕ ਜੀ

“ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਿਹ”

ਪੰਚਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਇੱਕ ਗ਼ਜ਼ਲ ਤੇ ਇੱਕ ਕਵਿਤਾ ਭੇਜਣ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੇ ਮਹਾਨ ਜਰਨੈਲ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਵਲੋਂ ਸਰਹਿੰਦ ਜਿੱਤ ਦੀ ਤੀਜੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਵੀ ਕੌਮ ਵੱਲੋਂ ਮਨਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਲਹੂ ਭਿੱਜੇ ਪੰਨੇ ਨਵੀਂ ਪਨੀਰੀ ਦੇ ਸਨਮੁੱਖ ਰੱਖਣੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਆਪਣੇ ਮੁੱਲਵਾਨ ਤੇ ਗੌਰਵਮਈ ਵਿਰਸੇ ਤੋਂ ਤਾਕਤ ਤੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਮਿਲਦੀ ਰਹੇ।

ਪ੍ਰੋ. ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੈਲਵੀ
ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ
9878381474

ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਤੇ ਉਸਦੀਆਂ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ

ਅੱਜ ਕੱਲ ਅਸੀਂ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਦਾ ਉਹ ਦਿਨ ਮਨਾ ਰਹੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਦਿਨ ਉਸ ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਦਈ ਅਤੇ ਮੁਤਅੱਸਬੀ ਮੁਗ਼ਲ ਰਾਜ ਦੇ ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਥਮੇਂ ਸਰਹਿੰਦ ਦੇ ਸੂਬੇ ਵਜ਼ੀਰ ਖਾਨ ਨੂੰ ੧੩ ਮਈ ਨੂੰ ਸੋਧ ਕੇ ੨੨ ਮਈ ਨੂੰ ਵਜ਼ੀਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਸਰਹਿੰਦ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ ਸਨ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਫੁਰਮਾਨ 'ਨੀਚਾ ਅੰਦਰਿ ਨੀਚ ਜਾਤਿ, ਨੀਚੀ ਹੂ ਅਤਿ ਨੀਚੁ॥ ਨਾਨਕੁ ਤਿਨ ਕੈ ਸੰਗਿ ਸਾਥਿ ਵਡਿਆ ਸਿਉ ਕਿਆ ਰਸਿ॥ ਜਿਥੈ ਨੀਚ ਸਮਾਲੀਅਨਿ ਤਿਥੈ ਨਦਰਿ ਤੇਰੀ ਬਖਸੀਸ॥' ਉਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਕਥਨ "ਇਨਹੀ ਸੇ ਰਾਜੇ ਉਪਜਾਉਂ। ਰਾਜ ਕਰਨ ਕੀ ਰੀਤ ਸਿਖਾਉਂ॥" ਨੂੰ ਮੁਖ ਰਖਦਿਆਂ ਸਰਹਿੰਦ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਜੋ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾ ਇਲਾਕਾ ਹੋ ਨਿਬੜਿਆ ਹੈ ਜਿਥੇ ਸੈਂਕੜੇ ਮੁਰੱਬਿਆਂ ਅਤੇ ਵਿਘਿਆਂ ਦੇ ਧਨਾਡ ਮਾਲਕਾਂ ਤੋਂ 'ਜੋ ਵਾਹੁੰਦਾ ਨਹੀਂ ਮਾਲਿਕ ਵੀ ਨਹੀਂ' ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਖੋਰ ਕੇ 'ਵਾਹੁਣ ਵਾਲਾ ਹੀ ਮਾਲਿਕ ਹੈ' ਦੇ ਅਸੂਲ ਤੇ ਅਮਲ ਕਰਦਿਆਂ ਰੂਸ ਦੇ ਮਾਰਕਸੀ ਇਨਕਲਾਬ ਤੋਂ ੨੦੦ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਹਕਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵੰਡ ਕੇ ਵਾਹੁਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਲਕੀ ਦੇ ਪਟੇ ਦੇ ਦਿਤੇ ਸਨ। ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਐਸਾ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮਜ਼ਦੂਰ ਦੀ ਸਾਰੀ

ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਫਿਲੜ ਧਨਾਡਾਂ ਦੇ ਢਿਡਾਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਮਜ਼ਦੂਰ ਦੇ ਵਿਲਕਦੇ ਬਚਿਆਂ ਦੇ ਢਿਡਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਣ ਲਗੀ ਅਤੇ ਕਿਰਤ ਕਰਨਾ, ਵੰਡ ਛਕਣਾ ਤੇ ਨਾਮ ਜਪਣਾ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਿਆ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਅੱਗੇ ਸਿਰ ਝੁਕਾਉਂਦਿਆਂ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਫੁਰਮਾਨ, "ਮੇਰਾ ਮੁਝ ਮੇ ਕਿਛੁ ਨਹੀਂ ਜੋ ਕਿਛੁ ਹੈ ਸੋ ਤੇਰਾ" ਅਨੁਸਾਰ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਇੱਕ ਨਿਮਾਣੇ ਸਿੱਖ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਕਰ ਸਕਣ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਭੇਂਟ ਕਰਕੇ ਜੋ ਸਿਕਾ ਚਲਾਇਆ ਉਸ ਉਤੇ ਲਿਖਿਆ "ਦੇਗੋ ਤੇਗੋ ਫਤਿਹ ਨੁਸਰਤ ਬੇਦਰੰਗ, ਗ਼ਾਫਤ ਅਜ਼ ਨਾਨਕ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ।" ਜਿਸ ਨਾਲ ਮਾਝੇ, ਦੁਆਬੇ ਅਤੇ ਮਾਲਵੇ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਲੈਟਫਾਰਮ ਤੇ ਲਿਆਂਦਾ।

ਆਉ ਅੱਜ ਆਪਾਂ ਵੀ ਇਸ ਕਿਰਤ ਪਖੀ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਚਲਦਾ ਰਖਣ ਦਾ ਪ੍ਰਣ ਕਰੀਏ ਅਤੇ ਬੇਗਮ ਪੁਰੇ ਦੀ ਸਥਾਪਤੀ ਅਤੇ ਹਲੇਮੀ ਰਾਜ ਵਲ ਵਧੀਏ।

ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਿਸ਼ਨਪੁਰਾ
ਮੀਡੀਆ ਇੰਚਾਰਜ
ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ
(ਪੰਚ ਪ੍ਰਧਾਨੀ)

ਦਾਨੀ ਸੱਜਨਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ (ਮਾਸਿਕ, ਪੰਜਾਬੀ) ਦਾ ਮੁੱਖ ਮਕਸਦ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ (ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੱਚੀ ਸੁੱਚੀ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ, ਸਾਫ ਸੁਥਰਾ ਨਿਰੋਆ ਸਮਾਜ ਤੇ ਉਸਾਰੂ ਸਾਹਿਤ ਰਚਨਾ ਵਰਗੇ ਮਹਾਨ ਵਿਸ਼ੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ) ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ਤੇ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਸਮੂਹ ਦਾਨੀ ਸੱਜਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਮਹਾਨ ਕਾਰਜ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਕੇ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਸਫਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਮਾਇਆ ਭੇਜਣ ਲਈ ਪਤਾ:- ਸੰਪਾਦਕ , ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ, A/C No. 65077080586, ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ ਪਟਿਆਲਾ, ਸ਼ਾਖਾ ਕਜਹੇੜੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ।

ਧੰਨਵਾਦ

(ਸੰਪਾਦਕ)

WITH BEST COMPLIMENTS FROM:

PARAMJIT MEHTPURI CONSULTANT

LIC OF INDIA

8th March International Women's Day

H.NO 1389, SECTOR 44-B, CHANDIGARH.

0172-2609388, 93161-33498

JEEVAN BHARTI -1

PLAN FOR WOMEN PLAN NO. -192 AN ATTRACTIVE NEW MONEY BACK PLAN ONLY FOR WOMEN

UNIQUE FEATURES

- * Reduced premium rates.
- * Auto Cover
- * Encashment of survival benefit as and when needed
- * Interest @ 3.5 % comp. yearly payable if SB not taken
- * Flexibility to pay premium in Advance
- * Option to receive Maturity Benefits as Annuity
- * Optional Riders
- * Age for Entry 18 to 55 years.
- * Maturity age 70 years

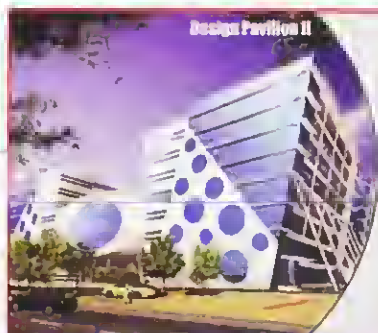
LIC's Wealth Plus

Unit Linked insurance Plan Limited Period - decide Immediately

UNIQUE FEATURES

- * Guaranteed Highest NAV over the first Seven Years or NAV at maturity whichever is higher.
- * Free Risk Coverage for 2 Years after maturity.
- * Partial Withdrawal Facility after 3 years.
- * Anytime exit facility after 3 years without any charges
- * Insurance Cover
- * Double Accident Benefit.
- * Tax Benefit (As per Income tax Act 1861)
- * Age for Entry 10-65 years
- * Premium paying term 3 years, Policy term 8 yrs

WITH BEST COMPLIMENTS FROM:

Design Pavilion II

Invest as low as
Rs. 2.5 Lacs
(Get assured
rental income of
12% p.a.)

Starting immediately with limited offer

Construction of Design Pavilion-II

Getting ready to operate from 01-09-2010

RARE OPPORTUNITY FOR SMALL INVESTORS

Invest in
Design &
Designer-Wear
Studios

In Design Pavillion II

List of Fashion Businesses in Studios:-

1. Design & Designer-Wear Studios for Design and Samples for Fashion Manufacturing Exclusive Designer-Wear for ladies and exclusively designed Wedding-Wear.
2. Fashion Design Studio-Designing of Textiles, Knit-Wear, Leather, Yarn & Jewellery.
3. Fashion - Beauty - Organizers, Wedding Organizers, Photographers, Choreographers, Light & Sound Specialists, Audio & Video Studios
4. Exporters - Traders, Distributors, Boutiques, Embroiders (Hand made & Machine made), Fine Tailors, Buttoning and Corners.

Condition 4 only

FASHION TECHNOLOGY PARK

FASHION TECHNOLOGY PARK

MOHALI - LANDRAN ROAD, SECTOR 90, MOHALI. VISIT: www.ftpmohali.com

9915322330, 9988151167, 9815811552, 92572-06704

CORPORATE OFFICE: SCO-196-197, TOP FLOOR, SECTOR-34-A, CHANDIGARH

0172-5001170, 5001180, 9592281011

18 ਅਪ੍ਰੈਲ 2010 ਸੈਮੀਨਾਰ ਦੀਆਂ ਕੁੱਝ ਝਲਕੀਆਂ

ਸ. ਮੇਵਾ ਸਿੰਘ ਸਾਬਕਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਤੇ ਮੈਂਬਰ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ ਡਾਸਟ ਦੇ ਹੋਏ

ਨਵ-ਨਿਯੁਕਤ ਸਹਿ ਸੰਪਾਦਕ ਸ. ਸੁਰਜਨ ਸਿੰਘ ਜੱਸਲ ਸਿਰਪਾਓ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ।

ਮੈਂਬਰ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ ਸ. ਫਤਿਹ ਜੋਗ ਸਿੰਘ ਸਾਬਕਾ ਜ. ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਮੈਂਟੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ।

ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ ਤੇ ਸਹਿ ਸੰਪਾਦਕ ਸਿਰਪਾਓ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ।

WITH BEST COMPLIMENTS FROM:

Relax.
Smile.
Enjoy.
Cherish.
Indulge.
Live.
Laugh.

**A harmony of happiness & emotions
in your complete home.**

PARADISE APARTMENTS

1 BED ROOM - SUPER AREA 600 Sq.Ft.

2 BED ROOMS - SUPER AREA 990 Sq.Ft.

Bajwa Developers - a name synonymous with providing quality urban housing along with financial prudence has to its credit of developing over 500 acres in Punjab in the form of township and mega projects at Mohali (Kharar), Pakeel, Khanna & Sunny Enclave 2. Bajwa Developers are the pioneers in introducing integrated townships which have facilities like primary and high schools, health facilities, shopping malls, security arrangements and big open spaces for leisure & recreation. Not to mention a fine balance of good architecture and a refined aesthetic sense.

**ALSO AVAILABLE PLOTS, BOOTHS & SCOs
AT MOHALI, PATIALA & SUNNY ENCLAVE 2**

BAJWA DEVELOPERS LTD.

Sunny Enclave, SCO 17-18, Desu Mans, Kharar, Sector 125, Mohali, Punjab.
Ph. +91-160-5009525-26, Fax. +91-160-5009524 Mobile 9872614382, 9968773488
email: (s_bajwa)developers@yahoo.com www.sunnyenclave.com

www.sunnyenclave.com

SMS BDL to 53030

BOOKING OPEN CALL 09465460213 | 09781949709 | 09876066549 | 09872614382